

MARATHON

3/2020

číslo 163

**Teoretický časopis věnovaný otázkám postavení
člověka ve světě, ve společnosti, v současném dění**

Obsah

1. Úvodní poznámka.....	3
2. Hlavní materiály.....	4
Historie časopisu Obzor národohospodářský 1895-1925.....	4
3. Z nové literatury.....	19
3 x Z aneb knižní okénko 5.....	19
3. Konzultace k výuce makroekonomie.....	39
Makroekonomie v kostce – filozoficky i graficky.....	39

MARATHON

Internet: <http://www.valencik.cz/marathon>

Vydává:

Radim Valenčík

jménem Otevřené společnosti příznivců
časopisu MARATHON

Vychází od listopadu 1996

Registrační značka: MK ČR 7785

ISSN 1211-8591

Redigují:

Vladimír Prorok

e-mail: prorok@vse.cz

Jiří Řezník

e-mail: reznik.jiri@seznam.cz

Pavel Sirůček

e-mail: sirucek@vse.cz

Radim Valenčík (224933149)

e-mail: valencik@seznam.cz

Redakce a administrace:

Radim Valenčík, Ostrovní 16

110 00 Praha 1

MARATHON is a bi-monthly Internet magazine founded in Prague at the end of 1996. Its aim is to help to clarify, from central and east European perspective, the reasons of present entanglement of the world developments, and participate in the search for prospective solutions.

About 30 authors contribute to the magazine on a regular basis and more write for it occasionally. So far MARATHON has been published in Czech with occasional documentation annexes in English or German. English summaries of articles are envisaged based on specific interests of readers.

Themes most often treated in the magazine include human capital, investments in education and other forms of human capital, nature and consequences of globalization, new approaches in economic theory (an attempt for synthesis of seemingly disparate concepts of K. Marx, J. Schumpeter, M. Friedman, G. Becker and R. Reich with regard to role played by innovations and the search for new space for economic growth), etc. Several specific projects of human capital investments have been developed on the basis of concepts analyzed in MARATHON.

The magazine can be accessed at www.valencik.cz

E-mail contact: valencik@seznam.cz

Do rukou se vám dostává 3. číslo časopisu Marathonu za rok 2020. Jako obvykle, nejdřív některá základní sdělení:

- Časopis je dostupný prostřednictvím sítě INTERNET na www.valencik.cz

- Časopis vychází jednou za dva měsíce, vždy 15. dne prvního z dvojice měsíců, které jsou po sobě. Nejbližší řádné číslo (04/2020) bude vydáno a objeví se na Internetu 15. července 2020.

- Rozsah časopisu je zpravidla 40 stran tohoto formátu, což odpovídá přibližně 120 stranám standardního formátu. Toto číslo vzhledem k tomu, že připomíná významné výročí, je monotematické a mírně přesahuje obvyklých 40 stran.

- Příspěvky, případně připomínky a náměty, vzkazy redakci apod. lze rovněž zasílat na e-mailovou adresu: valencik@seznam.cz.

- V srpnu 1997 byl Marathon registrován ministerstvem kultury ČR

1. Úvodní poznámka

Rovněž třetí letošní číslo obsahuje (v tomtopřípadě druhou) část obsáhlé studie **Jiřího Řezníka** prezentující **logiku** historie časopisu *Obzor národohospodářský*. Jedná se o pečlivě zpracovaný a poutavý vhled do vývoje ekonomického myšlení v praktických dobových kontextech. Na ni navazuje další trojice recenzí dotazených do podoby pojednání zpracovaná **Pavlem Sirůčkem**, kterou z obsahových důvodů nešlo dát na pokračování. Číslo jsem doplnil konzultací k výuce makroekonomie reagující na aktuální požadavek zvládnutí výuky přes internet tak, aby se studenti co nejvíce naučili teorii a její využití při orientaci v reálném dění.

Radim Valenčík

2. Hlavní materiály

Historie časopisu Obzor národohospodářský 1895-1925

Druhá část

Jiří Řezník

Když Bráf hovoří o urychlování populačního růstu v 19. století, doplní svůj postřeh v knižním vydání o větičku *Mohou preventivní činitele nabytí i velmi povážlivého vlivu (Francie nyní)* (1913/73) Je-li zkoumán význam populace jako činitele výroby, tak text je jenom aktualizován.

Co se týče významu státu, změny textu jsou výraznější. **Jestliže podle merkantilistů stát, kterému ukládali nejobsáhlejší působnost ve věcech hospodářských, se měl starat v knižním vydání toliko o četnou, výrobně zaměstnaneckou populaci (1913/77), ale podle litografie o četnou populaci (1903/127). Podle litografie učení, zasazující se o svobodnou hospodářskou politiku, fyziokraté vyvinuli na sociální teorii, dle které společnost lidská podobně jako hmotná příroda má své „přirozené zákony“, jejichž působnost jediné zabezpečuje prospěchy obecné (které jsou dle toho učení vždy v souhlasu se soukromými), (1903/128) a liberální nauku francouzských ekonomistů přijal pak Ad. Smith, jenž vymanil při tom z jednostrannosti fyziokratických (1903/129), kdežto v knižním vydání jde toliko o učení vyvinuté od nejčelnějších fyziokratů na sociální teorie individualistické. (1913/77) a liberální nauku francouzských ekonomistů přijal pak Adam Smith, jenž vymanil při tom teorii z jednostrannosti fyziokratických a přihladil doktrinářské tuhosti individualismu (1913/78).**

Bráf za větu liberalismus sám pošed z boje proti privilegovaným stavům někdejšími a získav si odstraněním historických nerovností právních neocenitelné kulturní zásluhy, sám zase mocí svého základního principu pomohl vzniku nových nerovností sociálních, zvláště faktického panství tříd hospodářsky silnějších, z něhož zrodila se novověká otázka sociální. (1903/135) **v litografii, vkládá v knižním vydání novou větu** *Oceňující toto nebezpečí, povstali již v ovzduší individualismu XIII. stol. a na půdě jeho mužové, kteří majíce na zřeteli i rovnost hmotnou, neuznávali vlastnictví individuální za „právo přirozené“, za jaké je uznávali individualisté jiní, zvláště fyziokraté. Hlavní reprezentant tohoto rovnostního individualismu byl Rousseau.* (1913/81, k tomu výrazně srovnaj Bráf, 1923, s. 30)¹

Do následující věty v knižním vydání je vloženo slůvko abstraktně: *Naprostu (abstraktně) ovšem nelze stanovit meze působnosti moci veřejné v oboru hospodářském způsobem absolutním, t.j. pro všechny doby a poměr platným; není to možno.* (1913/81).“

Jestliže podle **litografie (knižního vydání)** Wagnerův zákon **o rostoucích úkolech státu** v jistých směrech dá se označiti **(byl označen)**... jako poměrný vzrůst kolektivismu proti individualismu v naší době ... Tato tendence ve vývoji přítomnosti byla podporována nemálo skutečností, že stát se zdemokratisoval, tj. nabyly vlivu vrstvy obyvatelstva jeho více méně široké na zákonodárství a správu veřejnou **(už není „stát jsem já“ – ale „stát jsme my“)**, což zlomilo liberální odpor proti státním integerencím, ano tu a tam vypěstovalo až chorobné spolehání na stát. ...Výše dotčená působnost státu může se uskutečniti jen přiměřenou úpravou právních rádu, to pak platí zejména též o oboru práv majetkových, neboť všeliké nabývání práv a statků výrobou a směnou, všeliké rozdělení důchodů atd. děje se na **onom** podkladě, který dán jest platným majetkovým právem. Každá obsáhlejší **(základní)** změna hospodářských rádu může se provésti jen změnou předpisů rádu soukromoprávního. Přivést k platnosti socialismus, předpokládalo by především radikální změny občanských zákoníků. Čím více se zostřila protiva mezi naukami individualistickými a značnou měrou jich nynějšího uskutečnění s jedné a socialismem s druhé strany, tím důležitější stala se i pro studium národohospodářské otázka práv majetkových.

Vlastnictví jest **z hledišť hospodářského** povahy podstatně rozdílné podle toho, dopouští-li právní řád jednotlivcům na všech druzích statků nebo na jistých (na př. na pozemcích) pouze určitá práva požívání, kdežto samo vlastnictví na nich jest vyhrazeno jistým kolektivním svazkům povahy veřejné (obec, mir), po případě též rodové (zádruha), nebo jsou-li dotčené statky uznány za způsobilé, aby byly ve výhradně právní moci jednotlivců. Na tom se zákládá **sociálně závazný** rozdíl vlastnictví pospolitého (kolektivního) a vlastnictví

¹⁾ V knižním vydání je vypouštěna celá strana: Individualismus vycházel z přesvědčení, že jest podroben život společnosti lidské, tedy i hospodářský její život, svým „přirozeným zákonům“, avšak vyvodil své domnělé přirozené zákony společenské z předpokládané výhradně vlády individualistických (egoistických) pudů. Než od prvních záblesků osvěty spatřujeme individua vždy zároveň sloučená v určité svazky podřizující sobě vůli a konání jejich v rozličných útvarech. I v povaze, složení a vývoji těchto společenských svazků, jichž nejvyšším je stát, vidíme vládnouti určité pravidelnosti (zákonnosti), byť i ne přísnou totožnost, která jest znakem jednoduchých fyzikálních neb chemických procesů, probíhajících za stejných podmínek vždy úplně shodně. Připouští-li se tedy i pro obor hospodářský možnost záměrných úprav jistých poměrů autoritami veřejnými, a to úprav po případě prospěšnějších nežli vzejítí mohou z volné hry individuálních snažení, ba často zato i nemožných, není to v žádném nutném odporu s uznáním zákonosti panující ve zjevech společenského života lidského, ač nepředstavujeme-li si jí pouhou mechanickou zákonost, jakou spatřujeme ve světě fyzickém (1903/137).

soukromého (individuálního, [v nejužším slova smyslu] Majíce na zřeteli hlavně římskoprávní podobu vlastnictví (kdež právě individuální vlastnictví i co do objemu i co do obsahu až na skromný obor výjimek jest neobmezeně uznáno) i starší národohospodářští theoretikové a právní filosofové, pokud se zabývali otázkami vlastnictví, snažili se vysvětliti je jako přirozenoprávní instituci **a vznik její jako přirozenou nutnost** (nahrazeno textem **tedy jako přirozenou nezbytnost na poměrech místa doby nezávislou**).

Při tom nejčastěji vycházeli z jediného základního principu, a tak jedni dovozovali vznik vlastnictví individuálního z přirozené povahy a individuality lidské vůbec (Kant, Fichte, Krause, Stahl), neb aspoň z hospodářské povahy člověka, vedeného přirozeným pudem zůstlosti (individualističtí národní hospodářové). Jiní vysvětlovali původ vlastnictví buď z prvotní okupace (Grotius) nebo jako výsledek práce (Locke, Thiers). **Jiní konečně hledí na vlastnictví jako** (nahrazeno textem **Naproti všem takovým přirozenoprávním výkladům stojí názor historický, jemuž jest vlastnictví prostě**) instituci pozitivního práva (obyčejového nebo zákonného) a posuzuje se oprávněnost jeho forem se stanoviska doby a poměrů **právě platných** (Hobbes, Montesquieu, Bentham).

Předem sluší se podotknouti k těmto teoriím, **výjmcou poslední** (nahrazeno slůvkem **přirozenoprávním**), že jsou již v zásadě pochybný, pokud odvozují vznik a přirozenou nezbytnost vlastnictví individuálního na předmětech nejruznější povahy, sloužících nejrozmanitějším hospodářským účelům z jediného všeobecného principu, nepřihlížeje při tom dále k různosti potřeb a poměrů. Tak například lze jako požadavek nutný z povahy člověka odvoditi toliko vlastnictví na předmětech bezprostřední osobní spotřeby (šat, nábytek), ale ani ne na všech.

Tak např. na domech obytných není „přirozené“, tj. povahou věcí vlastnictví individuální nezbytno, přemnoho lidí ho vůbec nemá a dá se zcela dobře mysliti výhradní vlastnictví kolektivní (obecní, státní) na obytných budovách, v nichž by byli jednotlivci pouhými nájemci. Stav hospodářský, v kterém prostředky výrobní, zejména aspoň jisté jejich druhy, např. pozemky, nejsou v soukromém vlastnictví, jest možný, ano u jednotlivých druhů byl takový stav i historickým, tak v celých starších fázích, **v naší době u mnohých statků, jež tvoří předmět tzv. regálů státních** (nahrazeno textem **v příčině pozemků polních, lesních a pastvinných**).

Teorie, která odvozuje základní původ vlastnictví z okupace, jest právě tak nehistorickým generalisováním určitého nabývacího způsobu, jako ta, která jej odvozuje z práce. Když pro účely národohospodářské vědy zkoumá se právní instituce vlastnictví, nesluší předem utkvěti na tom pojmu vlastnictví co do obsahu a objemu, která v platném právu panuje, ovládaná jsou názory římskoprávními, neboť i tento pojem jest něco pouze historického, co nebyvalo vždy takové a mohlo by být zase jiné. Právní historie totiž ukazuje, že obsah i objem individuálního vlastnictví a zejména též hranice vlastnictví toho a kolektivního pozitivním právem rozdílně byly stanoveny. Každá z těchto forem je oprávněna. ...

Obsah vlastnictví sám, tj. subjektivní oprávnění v něm ležící, v rozmanitých dobách vývoje a ve právech různých národů velmi rozdílným způsobem byl obmezován. Škola národohospodářská, jež hlásala hospodářskou svobodu, zasazovala se též o neomezenou svobodu vlastnictví individuálního, tj. bojovala proti obmezení jeho obsahu, která ve starších právních rádech byla obsažena např. při vlastnictví pozemkovém (selském i jiném). Z toho tudíž plyne úkol pro nauku národohospodářskou, aby uznávajíc relativní (nahrazeno **historicko relativní**) oprávněnost obou základních forem vlastnictví, zkoumala a dovodila nebo zavrhovala tu, kterou se stanoviska hospodářských a kulturních důležitostí doby a poměrů, přihlížeje při tom k jednotlivým druhům hospodářských statků (pozemků, dolů, lesů, domů a ostatních kapitálů (1903/141-142, 143-146; 1913/83-86).

Na rozdíl od litografie na závěr této úvodní části jsou v knižním vydání vypuštěny věty V těsné pojmové souvislosti s těmito zde dotčenými otázkami individuálního vlastnictví jest zejména též otázka oprávněnosti práva dědického. Podle toho, jak oprávněnost dědického práva sama se dovodí, vypadnou i další důsledky v příčině mezi jeho a jiných modalit (srv. čl. „Dědické právo s hlediště sociálního ve Slovníku Naučném“). (1903/148), které jsou nahrazeny dvěma stránkami textu:

Právo dědické. Přitom běží jednak o otázku zásadní oprávněnosti individuálních práv dědických, neboť pokud byly jisté statky vyhrazeny pospolitému vlastnictví, nebylo při nich o individuálních právech dědických řeči. Kromě zásadní otázky jsou pak sociálně důležité při uznání individuálního práva dědického Ještě otázky podrobné úpravy, zejména míra disposiční volnosti zůstavitelovy a tendence, kterým právo hovoří v příčině předpisů o mezích posloupnosti zákonné a rozdělení pozůstalosti při ní, konečně i zásady daňové vzhledem k pozůstalostem. Pokud jde o zásadní stanovisko vzhledem k připouštění individuálního práva dědického, budou důvody pro ně vždy souviseti s tím, do jaké míry individuální vlastnictví s hlediska obecně společenského (kulturního, hospodářského) bude oprávněno. Neboť svědčí-li jisté důležité důvody pro vlastnictví individuální, aby totiž lidé měli dosti podnětu k námahám, spořivosti, pokrokům technickým, lepšímu vzdělávání půdy, šetrnému nakládání jměním nemovitým i movitým, tedy bývá právě možnost uchovati jmění rodině mezi všemi podněty těmi nejsilnějšími a rozhodujícími.

Odstranění práva dědického tedy zároveň i maří řečené podněty. Kdyby lidé věděli, že nepřipadne, co zanechají, rodině nebo jistým účelům, které jim zvláště jsou cennými, nenamáhal by se zachovat a tvořit prostředky výrobní, nýbrž raději by své důchody spotřebovali. Nevěnovali by nic na meliorace, správy, na lepší

stroje a zařízení dílen, nepropůjčovali by kapitály jiným atd. Co pak se týče podrobností úpravy individuálního práva dědického, jsou myslitelná a existovala historicky závažná omezení její na př. v selském právu dědickém, pokud šlo o to, zabezpečiti celistvost usedlostí (směla jen celá přejíti na jednoho dědice). Co se týče zákonného práva dědického, tu především jest celkem správné, že motivy tvořiti a zachovávatí jmění jsou tím slabší, čím vzdálenější jest příbuzenský stupeň dědice zákonného vzhledem k zůstaviteli. Není tudíž důvodu pro neobmezené právo zákonné beze všeho ohledu na vzdálenost dědicova stupně příbuzenského, omezení na jisté bližší stupně jest odůvodněno. Ale právní řády doby nové působily namnoze i k tomu, aby vůbec nastala posloupnost jak nejvíc možno rovnodílná; obmezily tudíž volnost pořizovací vyhrazením značných podílů pozůstalosti pro stejnoměrné rozdělení mezi dědice povinné, a také vzhledem k pozemkům trvaly na dokonalé rovnodílnosti pozůstalosti při větším počtu dědiců stejného stupně příbuzenského. Všechny tyto skutečnosti dlužno posuzovati a o jejich změny po případě usilovati s hledištěm obecného společenského prospěchu. Není ani zde žádného práva přirozeného).

Smluvní právo. Tu běží hlavně o smlouvy tržové, námezdní, úrokové, pachtovní a nájemní. Na jejich úpravě závisí velikou měrou, pokud bude možno jednotlivcům úpravou těchto smluv pro sebe i své tvoření jmění těžiti i třeba na újmu jiných a spolu na újmu obecných důležitostí. Neboť tyto smlouvy rozhodují o tom, jakého rázu nabude tak řečené rozdělení důchodů. Tu tedy záleží na tom, jakou měrou právní řád v oboru každého z řečených druhů smluv dopustí volnost smluv (upravení a vymezení tak zv. *accidentalia negotii* naproti *essentialiim*), novověké zákonníky občanské spočívají v duchu římsko-právním na rozsáhlé volnosti. V některých oborech plativala omezení již odedávna (sazby úrokové, stíhání lichvy). V jiných pak spatřujeme teprve v novější době postupující měrou právní omezování (na př. při smlouvě námezdní s dělníky průmyslovými, báňskými apod.), kteráž se formulují v zákonech příslušejících právu veřejnému (na př. v živnostenských rádech), a podobný duch proniká i do oboru smluv pachtovních a nájemních (bytových), nebo se aspoň o to usiluje. Jsou to samá omezení zásady „laissez faire“, diktovaná sociálními potřebami (1913/87-88).

Obsahové změny v první kapitole první části O činitelích výrobní techniky

Daná kapitola se původně nazývala *O činitelích hospodářské výroby*. Nicméně nadále se hovoří o *Práci hospodářské*. **Obsahové změny začínají až v podkapitole II. Kapitál. 1. Kapitál jako kategorie ekonomická** („Kapitál výrobní“), **kde hned v prvním odstavci jsou věty** *Máme-li na zřeteli pouze technické určení různých hospodářských statků, budeme na rozdíl od tzv. spotřebního neboli úkojného jmění, tj. oněch statků, které jsou určeny k bezprostřednímu ukojování potřeb (byť, šat, nábytek, potraviny a.t.d., vyznačují se tím, že slouží jako prostředek (nástroj, pomůcka) výroby nebo oběhu (1903/155) nahrazeny v knižním vydání textem* *Všeliké hmotné statky hospodářské jsou buď určeny k přímé bezprostřední spotřebě (statky přímo úkojné), nebo k tomu, aby sloužily za prostředky výrobní nebo oběhové. Do prvé skupiny budou náležeti na př. byt, šat, potraviny, nábytek, kočáry pro pohodlí a zábavu atd. a mohou tyto statky úkojné býti lišeny na sužitelné (Verbrauchsgüter), které se jedním dějem nebo skutkem spotřebním strávi (nápoj, pokrm), aneb užité či uživatelné (Gebrauchsgüter), jež mohou sloužiti jisté potřebě více méně trvale (šat, nábytek, obytný dům). Pro skupinu výrobních a oběhových prostředků odedávna se užívalo názvu kapitál.* (1913/92).

O něco dále pak autor v knižním vydání vypouští větu a následující odstavce: *Této nepřístupnosti ještě sám Adam Smith nedopustil. Pojem kapitálu jako nahromaděné práce stal se vedle některých jiných pojmů vyvinutých v anglické škole posmithovské (zejména tzv. železného zákona) východištěm agitačně nejúčinnějších theoremat socialistických (1903/157-158), které předchází tento odstavce* *Za tj. naprosto neúčelné dávatí pojmu kapitálu obsah ještě širší, a to zejména počítati tam tzv. nehmotné kapitály, buď též to již pouze tzv. statky poměrové (známost firmy, privilegia) nebo dokonce i tak zvané osobní kapitály (vlastnosti, nadání). Stávat se pak přesné užívání pojmu kapitál pro vědecké účely velmi obtížným (na př. pro konstrukci důchodu kapitálového (v litografii důchodového kapitálu, srovnej 1903/157, 1913/93).*

Rovněž v posledním odstavci této subkapitolky namísto původního textu² je vložen výrazně pozměněný text *Pojem kapitál, jak byl zde z předu definován, jest pouhou ekonomickou kategorií (t. j. pojem je utvořen pouze ze znaků hospodářských), a proto jest kategorií absolutní, totiž najde se v každém společenském zřízení a zůstal by i v sebe úplnější soustavě socialistické, v níž by ovšem prostředky výrobní buď všechny nebo jisté jich druhy (např. pozemky) byly společný, kdežto by předměty spotřebního jmění (nábytek, šat, ozdoby, potraviny atd.) mohly i pak zůstatí předmětem osobního vlastnictví. Obhájci socialismu doufají, že budou výrobní prostředky (kapitály výrobní) dále zdokonalovány, že budou stále vydatnější.*

²⁾ Pojem kapitálu, jak byl zde definován, zůstal by v platnosti i v sebe úplnější soustavě socialistické, v níž by ovšem prostředky výrobní, tj. kapitál byly společný buď všechny nebo jisté jich druhy (např. pozemky), kdežto by předměty spotřebního jmění (nábytek, šat, ozdoby, potraviny a.t.d.) mohly by i pak zůstatí předmětem osobního vlastnictví (1903/158)

Z další kapitoly 2. *Kapitál jako kategorie hospodářsko-právní („Kapitál těžební“ se stává 2. Kapitál jako kategorie sociální („Kapitál těžební“)* a celý text kapitoly je přepracován a místo původního textu³ jsou vloženy následující téze.

Již ve starší literatuře národohospodářské (fysiokratické, smithovské i posmithovské) potkáváme se vsak - a to bez jasného uvědomění nějaké dvojakosti - ještě s jiným užíváním slova kapitál, podle jehož smyslu jest kapitálem vůbec jistá zásoba statků, která svému vlastníkovi slouží vůbec za prostředek k nabývání statků jiných. To pochází odtud, že dotčení spisovatelé měli na zřeteli poměry své doby a svého hospodářsky vyspělého okolí.

Čím více se rozvíjí hospodářství obchodové, tím více zobecňuje podnikatelské upotřebování prostředků výrobních (tedy nikoli pouze k výrobě statků, pro vlastní potřebu výrobcovy domácnosti určených), tu stává se také teprve možným propůjčování výrobních prostředků za úplatu osobám jiným a mohou dokonce i hmotné hospodářské statky, jež o sobě (svým hospodářským resp. technickým určením) jsou statky spotřebními, státi se a hojně se stávají pro vlastníky prostředkem k nabývání zisku, buď že je vlastníci jejich jiným k užívání úplatně propůjčují (byt, povoz nájemný, kniha v půjčovně, židle ve veřejném parku) nebo že je, ať vlastní výrobou či koupí od jiných opatřené chovají pro prodej na sklad? (potraviny, nápoje, nábytek, oděvy, obuv a všeliké jiné zboží).

Tedy krátce: za vlády právního řádu, který uznává osobní vlastnictví, mohou v poměrech obchodového hospodářství vlastníci hmotných statků (výrobního i spotřebního jmění) svých užívati k tomu, aby si pomocí jich zjednali zvláštní důchod (podnikatelský, úrokový, nájemní), aby jimi výdělečně těžili, A tak povstal dvojí způsob a smysl užívání pojmu „kapitál“. Jednak ve smyslu hmotného prostředku výrobního po rozumu výše uvedeném, a abychom se uvarovali nedorozuměním, užíváme pro kapitál v tomto smyslu názvu kapitál výrobní. Jednak ve smyslu prostředku těžebního, při čemž vycházíme z platných řádů nynějších a účtujeme s podobou, v jaké na půdě těchto řádů kapitál výrobní svou funkci ekonomickou vykonává. Protože však podobným způsobem i statky o sobě spotřebními může býti těženo, zahrnujeme výrobní i spotřební statky naznačeným způsobem těžebně upotřebené názvem kapitál těžebný (Erwerbskapital).

Všechny hmotné statky hospodářské, jež slouží vlastníku za prostředek těžebný, nazýváme kapitálem těžebným. Rozumí se tudíž také, že zase s druhé strany hmotný prostředek výrobní, který v ruce vlastníkově za prostředek výdělečného těžení neslouží, není arci kapitálem těžebným. (Na př. rozdíl lithografického lisu k úředním potřebám a v podniku tiskařském. Sekery, kladiva atd. pro domácí potřebu a v dílně řemeslníkově.) Bylo by tudíž podle toho, co pověděno, nesprávnno říci, že dělíme nebo lišíme kapitál výrobní a těžební. Protivou kapitálu výrobního jest všechno jmění spotřební, ať ho užívá vlastník sám, či ať jím jako pronajímatel nebo obchodník těží.

³⁾ Již ve starší literatuře národohospodářské (fysiokratické, smithovské a posmithovské) potkáváme se však – a to bez jasného pojmového rozlišení od pojmu s technického hlediska formulovaného – ještě s jinými výměry, podle kterých jest kapitálem vůbec jistá zásoba statků, která svému vlastníkovi slouží za prostředek nabývání jiných statků. -To pochází odtud, že spisovatelé dotčení měli na zřeteli pouze právní řády, pod nimiž žili. Ve společenském zřízení totiž, které uznává individuální vlastnictví kapitálové, ocitují se jisté hmotné statky naproti vlastníkům jejich v úloze zcela obdobné jako prostředky výrobní, ačkoli svým technickým určením nejsou prostředky výrobními, nýbrž se stránky ryze hospodářské pouze jměním spotřebním čili úkojným. Tak např. obytné stavení, jež pronajímám, obchodní zásoby, jež mám ku prodeji na skladě, a taktéž i peníze stávají se pro mne prostředkem k nabývání jiných hospodářských statků, ač dle povahy své hospodářské jsou statky úkojnými a nikoliv prostředky výrobními. Dotčená analogie s prostředky výrobními panuje totiž potud, že jak tyto tak i ony spotřební statky, když jimi vlastník výdělečně těží (pronajímá, obchoduje a.t.d.), jsou pro vlastníka zdrojem důchodu. Vede nás tedy ta skutečnost, že v nynějších právních rádech zbudovaných na uznaném vlastnictví soukromém i jisté druhy jmění úkojného stávají se prostředkem k nabývání jiných statků hospodářských, k tomu, abychom – nechceme-li užívání slova kapitál v jednom obou smyslů právě uvedených vůbec vzdáti – užívali dvojího pojmu kapitál, jednak totiž kapitál výrobní (ve výše udaném smyslu), a jednak kapitál těžební (Erwerbskapital), přičemž vycházíme z platných řádů nynějších a účtujeme s podobou, v jaké na půdě těchto řádů kapitál výrobní svou funkci ekonomickou vykonává. Rozšiřujeme však právě proto pojem kapitálu a nazýváme kapitálem těžebným všechny hmotné statky hospodářské, jež slouží vlastníku a prostředek k nabývání jiných statků. Rozumí se, že zase s druhé strany hmotný prostředek výrobní, který v ruce vlastníkově za prostředek výdělečného těžení neslouží, není arci kapitálem těžebným (např. rozdíl lithografického lisu k úředním potřebám a v podniku tiskařském. Z toho jest zároveň viděti, že není účelno, používá-li se po různu i pro tzv. jmění spotřební vůbec tj. bez ohledu na to, zda těží vlastník pomocí jeho čili nic, názvu kapitál, tak že pak zahrnuje pojem ten jmění výrobní i spotřební. To podobně jako zmíněné rozšíření pojmu kapitál na osobní vlastnosti, příliš ohrožuje přesné a do potřebné míry pohodlné užívání pojmu, neboť stává se příliš širokým. Ani rozplíšení kapitálu výrobního a spotřebního v mezích takové širší definice by neprospělo, ježto jmění svou povahou v sobě spotřební může býti buď těžební (stoly a židle v hostinci) nebo netěžební (stoly a židle v domácnosti). Protivou kapitálu ve smyslu těžebního jmění jest prostě všechno jmění netěžebné, ať výrobní nebo spotřební. V obecně mluvě užívá se slova „mrtvý kapitál“, čímž se buď naznačují jisté druhy jmění spotřebního způsobitelného k trvalému upotřebení, např. šperky, nebo statky, které podle své povahy jsou výrobním kapitálem nebo při rozumném užívání by těžebně někdy sloužily, leč tak používány nejsou. Ovšem není hranice mezi kapitálem výrobním a jměním těžebním v každém konkrétním případě již povahou věci samé dána; může též druh statků neb in concreto určitý jediný statek státi se buď kapitálem, nebo jměním spotřebním dle toho, jaké určení se mu dá (uhlí k vytápění světnice, nebo k vytápění parního kotle; pivo, jež sládek sám vypije nebo které prodá. Vlastnost kapitálová není tedy inhaerentní vlastností předmětů samých, nýbrž závisí na určení lidském. (1903/158nn)

Protivou kapitálu těžebního není jmění spotřební, nýbrž jen jmění spotřební ve vlastnickové přímém užívání, ale spolu i všechno takové jmění výrobní, jehož se užívá netěžebně (tedy po způsobu uzavřeného hospodářství domácnostního). Správně sluší tedy říci; Všeliké hmotné statky hospodářské dělí se jednak na výrobní (kapitál výrobní) a spotřební, jednak na jmění těžební (kapitál těžební) a jmění netěžební. Se stanoviska důchodového, o němž může být řeči až ve výkladech dalších, dalo by se říci také, že těžebním kapitálem jsou všechny hmotné statky hospodářské, kterých se užívá k docelení podnikatelského zisku nebo smluveného důchodu kapitálového (úroků, nájemného, pachtovného). Ovšem není hranice mezi kapitálem výrobním a jměním spotřebním v každém konkrétním případě již povahou věci samé dána; můžeť týž druh statků, nebo in concreto určitý jediný statek státi se buď výrobním kapitálem nebo jměním spotřebním dle toho, jaké určení se mu dá (uhlí k vytápění světnice nebo k vytápění parního kotle; pivo, jež sládek sám vypije nebo které prodá).

Vlastnost kapitálová není tedy inhaerentní vlastností předmětů samých, nýbrž závisí na určení lidském. Vzhledem k tomu, že jev, jemuž říkáme kapitál těžební, povstává teprve za určitého společenského stavu, ve formách hospodářství obchodového, lze říci o kapitálu těžebním (a c. výrobním), že není absolutní kategorií, nýbrž jen historickou. V jistých formách společenských ho nebylo (v uzavřeném hospodářství domácnostním) a jsou myslitelné jiné (plánům socialismu hovicí), kde by ho nebylo zase.

V poslední čtvrté subkapitolce Vznik kapitálu je vypuštěn původní text⁴ a je nahrazen textem

Process tento bude však míti průběh různý podle toho, jaké jsou společensko-hospodářské (tedy spolu právní) útvary, v nichž se provádí

I. V uzavřeném hospodářství domácnostním a všude, kde na pozdějších stupních vývoje zbytky jeho ještě jsou uchovány, není myslitelný jiný postup než ten, že členové domácnosti buď totiž střídavě věnují se práci spojené s opatřením prostředků úživy, i práci spojené s výrobou prostředků výrobních, a to ovšem tak, že vyrobí oněch pokaždé tolik, aby stačily i k výživě po čas práce věnované výrobě prostředků výrobních, anebo že z příslušníků domácnosti jedni zaměstnání jsou výrobou kapitálů (výrobních) a druzí výrobou prostředků úkojných a zejména výživných pro sebe i pro soudruhy domácnosti, výrobou kapitálů právě řečených zaměstnané. Myslitelný jest při tom i takový poměr, který hojnou měrou býval historickým, že vykonavatelé řečených právě výrobních úkolů byly osoby nesvobodné (na př. příslušníci porobeného kmene, chování jako otroci), kterým se za výkony výrobní obojího druhu dostávalo z prostředků výživných přidělu skrovnějšího, nežli se v obdobném případě dostávalo svobodným členům příslušné domácnosti. Tedy tvoření kapitálu vykořisťováním těch, jejichž práci vznikl.

II. V hospodářství obchodovém stávají se způsoby ad I. dotčené tím řídicími, čím ono jest pokročilejším, neboť znakem pokrokových stupňů hospodářství obchodového jest m. j. rozvětvenost zaměstnání, následkem které vyrábí každý statky pro potřebu jiných hospodářství za náhradu, zejména peněžní, takže se pomocí peněz sprostředkuje přechod vyrobených kapitálů od výrobce k těm, kteří jich potřebují. Pravidlem tedy jest, že jedna hospodářství vyrábějí prostředky úkojné, druhá prostředky výrobní; obojí své výrobky prodávají. Aby tedy prostředky výrobní mohly povstati, musí ti, kteří jich potřebují, zaplatiti je penězi, kteréž stávají se pro ten účel volnými jen tím, že jednotlivci nespotebují svých důchodů výhradně jen na okupování prostředků úkojných, tedy nespotebují své důchody, nýbrž část zachovají (ušetří) na zaplacení nových výrobních prostředků, ať už tito spořitelé dotčené výrobní prostředky kupují sami pro své vlastní závody jako podnikatelé, resp. vyráběti dávají, nebo ať úspory své jiným ku zjednání výrobních prostředků propůjčují. Výrobci prostředků výrobních zjednávají si pak za peníze takto stržené potřebné prostředky výživné i jiné spotřební. Technicky vzniká i tu výrobní kapitál prací, ale sociální forma, jakou se to umožňuje, jest úspora soukromá. Není tedy mezi větou, že kapitál vzniká prací, a větou, že vzniká úsporou, žádného rozporu, jsou jen vysloveny s dvojího různého hlediska. Rovněž tu není zásadního rozdílu od postupu tvoření kapitálů výrobních v uzavřeném hospodářství domácnostním.

V každém případě jedna část určitého společenského kruhu opatřuje různé prostředky výrobní, druhá různé úkojné prostředky, jenomže v neobchodovém hospodářství jest to vše řízeno jednotnými dispozicemi vnitřními, v obchodovém s hojně rozvětvenými zaměstnáními postupuje každé jednotlivé hospodářství o své újmě a přechody potřebné sprostředkují se pomocí peněz, kteréž tu samy vystupují jako kapitál těžební. Také zde jest možno a naskytuje se vykořisťování, pokud se právě k výrobě všeliké (i výrobních i úkojných prostředků) používá námezdních sil, neplatí-li se jim mzda s ethických i hospodářských hledišť náležitá, a když pak z úspor podnikatelů takto obohacených nové kapitály vznikají.

Je poněkud oslabena dikce posledního odstavce této kapitolky, neboť původní text od věty *Pokud pak běží o kapitalisaci umožněnou vykořisťováním, jest oprávněným požadavkem, aby jí bylo čeleno vydatným zákonodárstvím sociálněpolitickým, rovněž jako sociálněpolitické zákonodárství působiti může a má k tomu, aby*

⁴) Není vyloučeno, že k vlastnictví nového kapitálu přijde někdo i násilím, lupem i donucením (podmaněného skrze vítěze). Rovněž může se k donucení k výrobě kapitálu stát na základě právní moci, kterou někdo má nad člověkem (otrokem). To jsou však celkem skutečnosti a možnosti dob minulých. Pro přítomnou dobu platí pouze smlouva, kterou někoho třetího zavazují k výrobě kapitálu, nevyrobím-li sám. Proto k výrobě kapitálu (i těžebního) vždy jest potřebí, aby ten, kdo k výrobě jeho užití chce práce cizí, za účelem odměny její, měl k dispozici nad jistým množstvím úkojných statků nebo peněz buď vlastních, nebo úvěrem zjednaných, vždy tedy k možné vlastní konsumpci vlastníka nepoužitých uspořených. Ani v socialistickém státě nebylo by jinak než že by společnou práci jedné části příslušníků jeho musilo býti vyrobeno úkojných statků k potřebě užití druhých výrobou kapitálu zaměstnaných. (1903/166)

materiální možnost kapitalisace v širokých nemajetných vrstvách byla posilována (k tomu na př. slouží i progresivní zdanění). Kapitalisace vykořisťovatelů není zajisté výhradním způsobem kapitalisace v naší době. (1903/167-168) byl přeformulován do podoby *Pokud pak běží o kapitalisaci umožněnou vykořisťováním námezdných osob svobodných, lze jí čelit vydatným zákonodárstvím sociálně politickým, rovněž jako sociálně politické zákonodárství působit může a má k tomu, aby materiální možnost kapitalisace v širokých nemajetných vrstvách byla posilována (úlevami daňovými pro nižší důchody a j.)* (1913/100).

Historie časopisu Obzor národohospodářský (část I: 1896-1900)

Organizační předpoklady

Redakce a vydavatelstvo na první straně nového časopisu zveřejnily prohlášení, v němž se psalo: *V posledním roce se vzácnou jednomyslností a nebývalým v té příčině důrazem touženo u nás po lepší organizaci naší národní práce hospodářské. Není to jen okolnost, že povšechné veliké otázky národohospodářské a sociálněpolitické, krise rolnická, úpadek maloživnosti, otázka dělnická atd. v nynější době vůbec zvláštní ostrosti a významu nabyly, nýbrž i specificky národní důležitost jejich pro nás, která hlasy po národohospodářské organizaci naší vyvolala a o provedení této organizace sjezdem národohospodářským a zřízením české společnosti národohospodářské se pokouší. Do služby tohoto proudu, toužícího přispěti k nápravě toho, co u nás v boji za práva národní a politická ve směru hospodářském bylo zameškáno, vstupujeme i my svým Obzorem národohospodářským. Nechtějící vázati se ani na určité směry národohospodářské, aniž chtějící sloužiti výhradněmu hájení zájmu kterékoliv třídy hospodářské neb společenské, máme za jediný účel pěstovati národohospodářské vědění v českém národě, šířiti znalost hospodářských poměrů jeho a přispívati všemožně k hospodářskému jeho povznesení buzením podnikavosti, svěpomocí a smyslu pro spolčování, předváděním skvělých vzorů domácích i cizích, soustavným sledováním výrobní a obchodní činnosti vlastní i jiných národů, s námi v úzkém spojení jsoucích a pod. Jsouce ke všem oprávněným směrům co možná tolerantní a liberální, nevyhneme se žádné otázce pro nás v jakémkoli směru důležité a připustíme vždy věcnou polemiku s názory od nás hájenými. Za těmito cíli jsme hotovi k obětem osobním i hmotným. Je-li pravdou, že nastala u nás skutečně doba soustavnější péče o otázky, národohospodářské, že uznává a pociťuje se všeobecně potřeba hlubšího vědění národohospodářského a důkladnější znalosti vlastních našich poměrů hospodářských i sociálních, nepochybujeme, že dostane se nám co nejušlostnější podpory se strany odběratelstva i přispěvatelstva. A abychom si podpory té zasloužili, o to chceme se poctivě přičiniti.*

Odpovědnou redakci Obzoru národohospodářského převzal koncipista obchodní a živnostenské komory pražské JUDr. Josef Gruber (napsal pak pro časopis cca 100 článků, dále ještě větší počet zpráv a recenzí, některé z nich pod pseudonymy, například, G., R.S., Rs., poslední v r.1925).

Spolupráci přislíbili universitní profesor JUDr. Albín Bráf (napsal pak pro časopis 12 článků, poslední v r. 1910); sekretář obchodní komory pražské a poslanec Dr. Josef Fořt⁵ (1 článek); náměstek sekretáře obchodní a živnostenské komory pražské JUDr. František Čuhel (2 články); profesor Československé obchodní akademie v Praze JUDr. L. Dvořák⁶ (1 článek v r. 1912); c. k. soudní auskultant JUDr. Vladimír Fáček⁷ (5 článků, poslední v r.1912); sekretář zemského výboru království Českého JUDr. Frant. Fiedler⁸ (13 článků, poslední v r.1906); koncipista zemského výboru a profesor Československé obchodní akademie JUDr. Jaroslav Hans; sekretář městské spořitelny v Praze JUDr. Cyril Horáček⁹ (32 článků, poslední v r.1929); advokátní koncipient JUDr. Václav Choc¹⁰; profesor Československé obchodní akademie a ředitel obchodních škol odborných v Praze; Jan

⁵ [Josef Fořt \(25. 10.1850 Kly – 11. 5. 1929](#) ve vlaku mezi městy [Karlsruhe](#) a [Kehl](#) v [Německu](#)). [český](#) národohospodář a novinář a [rakousko-uherský](#), respektive [předlitavský](#), [mladočeský](#) politik. V letech 1906–1907 [ministr obchodu Předlitavska](#). Viz podrobněji heslo ve Wikipedii. Autor několika přednášek pro Českou společnost národohospodářskou.

⁶ [Ladislav Dvořák \(2. 6. 1866 Bechyně – zemřel po r. 1938\)](#) byl [rakouský](#) a [český](#) právník, pedagog a politik, na počátku 20. století poslanec [Českého zemského sněmu](#) a [Říšské rady](#). V r. 1896 jako litografie rukopisného textu vyšly jeho [Přednášky z národního hospodářství](#) [V. Švagr, 226 s.], psané pro Československou obchodní akademii. Viz též heslo ve Wikipedii.

⁷ [Vladimír Fáček \(6. 5. 1870 Jindřichův Hradec](#) nebo [Praha – 1.2. 1936 Praha](#)), [český](#) a [československý](#) politik, meziválečný poslanec [Revolučního národního shromáždění](#) za [Českou státoprávní demokracii](#), respektive za z ní vzniklou [Československou národní demokracii](#), později senátor [Národního shromáždění ČSR](#). Viz podrobněji heslo ve Wikipedii. Přispěl do publikace [Bráňův památník](#).

⁸ [František Fiedler \(13. 12.1858 Dvory u Prachatic – 28. 1. 1925 Praha\)](#), [český](#) národohospodář a [rakousko-uherský](#), respektive [předlitavský](#), [mladočeský](#) politik, v letech 1907–1908 [ministr obchodu Předlitavska](#). Viz podrobněji heslo ve Wikipedii.

⁹ [Cyril Horáček \(7. 11. 1862 Horní Počernice – 9. 5. 1943 Praha\)](#), [český](#) a [československý národohospodář](#), politik, poslanec, senátor a ministr financí za [Republikánskou stranu československého venkova](#) (později známá jako Republikánská strana zemědělského a malorolnického lidu). Viz heslo ve Wikipedii a článek zde (<http://abicko.avcr.cz/archiv/1998/5/obsah/cyril-horacek.html>) Autor četných národohospodářských spisů, např. v r. 1894 publikace [Naše hospodářské nedostatky](#). NUTNO DOPLNIT.

Koloušek¹¹ (15 článků, poslední v r.1911); profesor Vyšší hospodářské školy v Táboře JUDr. Jan Kožaný¹²; advokát JUDr. Eduard Körner¹³ (1 článek v r. 1923); advokátní koncipista JUDr. P. C. Nesý; koncipista zemského výboru JUDr. Rudolf Pilbauer¹⁴ (13 článků, poslední v r. 1907); adjunkt městské statistické kanceláře a místopředseda Vývozního spolku JUDr. Jan Srb¹⁵; advokát JUDr. Václav Šílený v Tišnově; sekretář českého odboru zemědělské rady král. Čes. JUDr. Karel Viškovský¹⁶ (12 článků, poslední v r.1938) aj.

Naprostá většina z osobností (celkem 11, například Bráf, Čuhel, Koloušek, Pilbauer, Viškovský), které přislíbily svou spolupráci při založení časopisu, přinejmenším autorsky se také podílela na utváření jeho konečné podoby. Teprve ve druhém ročníku se lze setkat s článkem od Fr. Fiedlera a ve čtvrtém ročníku lze se setkat s článkem od C. Horáčka.

Kromě těchto byli pro trvalejší spolupráci získáni také další autoři, kteří publikovali také v dalších ročnících časopisu (Josef Schneider¹⁷, Antonín Stiller¹⁸). Svými články se rovněž podílel na utváření podoby časopisu výrazně také jeho redaktor Gruber. Ve třetím ročníku podpisuje podrubriku Hospodářské zprávy značka M.P. , podrubriku Sociální zprávy značka K., respektive K.H. Rubriku Menší zprávy František Kretz.^{19/20} V pátém

¹⁰ **Václav Choc** (23. září 1860 Nová Huť u Berouna - 22. května 1942 Praha) byl český politik, publicista a právník, počátkem 20. století poslanec Říšské rady. Viz podrobněji heslo ve Wikipedii. Viz též <http://www.obecbizbor.cz/detail.php?ID=17>.

¹¹ **Jan Koloušek** (15. 12. 1859 Horní Rožinka – 9. 5. 1921 Praha), český a československý národohospodář, vysokoškolský činovník a politik, poslanec Revolučního národního shromáždění za Českou státoprávní demokracii, respektive za z ní vzniklou Československou národní demokracii. středoškolský pedagog na obchodní akademii v Chrudimi a v Praze, sekční rada na ministerstvu financí ve Vídni (1899–1901), řádný profesor na ČVŠT v Brně (1901–1911), profesor na České vysoké škole technické v Praze (od 1911). Bibliografie: *Arithmetika národohospodářská: nauka o složitém úrokování, důchodech (jistých), půjčkách annuitních a oblihačních, o důchodech a kapitálech na životě a zdraví lidském závislých a o pojišťování s příslušnými tabulkami: pro vyšší školy obchodní a školy střední i pro soukromé studium*. [Chrudim: Tiskem a nákladem knihtiskárny Stanislava Pospíšila zetě, 1888. xi, 238 s., [4] l. příl. Nauky obchodní; díl 4.]; *Systém národního hospodářství. Část prvá všeobecná*. [Praha: Nákladem Obchodnického spolku Merkuru, 1908. x, 424 s. Obchodní knihovna "Merkur"; č. 16.]; *Cenné papíry, jich národohospodářský, veřejný a obchodní význam*. [2., úplně přeprac. a rozhojněné vyd. V Praze: Merkur, 1909]. viii, 283 s. Obchodní knihovna Merkur; 17.]; *Krise veřejných financí a finanční plány Biliňského na jejich ozdravení*. [Brno: Lidové noviny, [1910]. 32 s. Národohospodářská knihovna Lidových novin; Čís. 1.; *České hospodářské a kulturní potřeby ve státním rozpočtu rakouském*. Praha: Jan Laichter, 1912. 103 s.Otisk z časopisu Naše doba]; *Problém populační: [kurs šestipřednáškový]*. [Praha: J. Otto, 1913. 207, [1] s. Sbirka přednášek a rozprav. Serie 6; č. 5.] Viz podrobněji heslo ve Wikipedii a https://www.econlib.cz/zlatyfond/html/aut_kolousek.htm Kolouškovy propočty posloužily T. G. Masarykovi v jeho zahraniční činnosti, ale i později při mírových jednáních v Paříži, kterých se Koloušek účastnil jako významný expert československé delegace (jedním z dalších expertů byl i mladý ekonom Josef Macek). Po návratu do Prahy se zapojil do formování Vysoké školy obchodní na ČVUT. Byl mimo jiné hlavním referentem habilitační komise, zabývající se žádostí Josefa Macka, tehdy odborového rady Státního pozemkového úřadu, o habilitaci z národního hospodářství. Koloušek měl ještě možnost schválit Mackovu habilitační práci a navrhnout, aby se v řízení pokračovalo. Na jaře 1921 umírá. Jeho místo na Vysoké škole obchodní převzal Josef Macek.

¹² **Jan Kožaný** (9. 9. 1846 v Neplachovice – 3. 11. 1927 Tábor), profesor na hospodářské akademii v Táboře.

¹³ **Eduard Koerner**, někdy psán jako *Körner* (5. 8. 1863 Tachov – 29. 3. 1933 Praha), český advokát a politik. Po vzniku ČSR působil jako československým zplnomocněncem pro labskou plavbu na území Německa. Později se stal prezidentem Nejvyššího účetního kontrolního úřadu Viz podrobněji heslo ve Wikipedii. Bibliografie: *O živnostenské politice*. V Lounech: Eduard Koerner, 1908. 31 s.

¹⁴ **Rudolf Pilbauer** (15.10.1865 Horní Stupno u Plzně - 16.8.1913 Vídeň), sekční šéf v ministerstvu veřejných prací ve Vídni. Autor prací *Obchodní sborník. Část šestá, Tržba zahraniční. Celnictví* [napsali Rud. Pilbauer a Josef Prusík. Praha: Nákladem obchodního spolku Merkur, 1901. 136 s]. *K otázce jednotného vybudování dělnického pojišťování* [Praha, asi 1906].

¹⁵ **Jan Srb** (1862-1935), odborový rada ministerstva spravedlnosti; s K. Hermannem Otavským spoluautor publikace *Zákon o soukromých zaměstnancích* [Praha, 1935].

¹⁶ **Karel Viškovský** (8. 7. 1868 Sušice – 20. 11. 1932 Praha), československý politik a národohospodář, říšský poslanec za agrární stranu, prezident Státního pozemkového úřadu, ministr spravedlnosti a obrany a poslanec Národního shromáždění za Republikánskou stranu zemědělského a malorolnického lidu (agrárníky). Podrobněji viz heslo ve Wikipedii.

¹⁷ **Josef Schneider** (1.9.1864 Plasy, o. Plzeň sever - 20.1.1931 Praha), profesor technické mikroskopie a zbožiznalství, publikační a redakční činnost z oboru barvířství. Blíže viz *Český biografický slovník XX. století. III. díl*. Praha 1999.

¹⁸ **Antonín Stiller** (1853-1938), obchodní zástupce Vývozního spolku. Kromě článků v Obzoru národohospodářském autor publikace *Šťastní jednotlivci a různé hospodářské úvahy. Četba pro obchodníky a živnostníky. Příklady, zkušenosti a zásady*. [Praha: České obchodní museum 1900. 197 s.]

¹⁹ **František Kretz** (4. 1. 1859 Blánsko – 4.6.1929 Uherské Hradiště) – český učitel, sběratel, národopisec, novinář.

²⁰ Pro ilustraci lze uvést, že v r. 1899 právě v rubrice Menší zprávy byl publikován článek *Mlecí řízení* od R. Hotowetze a ve Věstníku Jednoty ku povzbuzení průmyslu v Čechách byla publikována přednáška Jos. Sládečka *Nový patentový zákon rakouský*. V rubrice Menší zprávy Jan Koloušek reaguje na kritiku svého článku o hodnotní teorii marxistické z pera Fr. Modráčka. Ve stejné rubrice Jan Koloušek publikuje informaci *Kterak se rozvinulo české průmyslové a obchodní školství odborně za posledních pět let* a Jan Ctibor zprávu *Statistika o zaměstnání absolventů obchodní akademie chrudimské* a Franz Kretz zprávu *Slovácké krajařství*.

ročníku byla ohlášena výrazná změna ve vedení časopisu. Vedení jednotlivých rubrik bylo svěřeno P.S. (Hospodářské rozhledy), P. T. (Sociální) a (Vývozní). F.H. [František Hlaváček²¹]

Pro časopis začali psát dále F.A. Borovský²², Karel Čermák, František Fiedler, Josef Fořt, Antonín Hajn²³, Vladimír Hanačík²⁴, Jan Herben²⁵, František Hlaváček, Boh. Holman²⁶, Vojtěch Hořínek²⁷, Rudolf Hotowetz²⁸, Karel Chytil²⁹, Karel Jamník, Jan Jakubec³⁰, F.X. Jiřík³¹, J. Kaizl³², Karel Kalal³³, F. Klásek, Bohd. Klineberger³⁴, F. Koráb³⁵, Frant. Koželuha³⁶, Frant. Kretz, J. Lošťák³⁷, Josef Lukáš³⁸, František Macek, Ladislav Martinů, Fr. Modráček³⁹, Ant. Mokřý, Quidam (pseudonym Františka Xavera Šaldy)⁴⁰, Štěpán Radič⁴¹, František Rössler⁴², K. Rychlík, Josef Řivnác⁴³, Vaclav Schuster⁴⁴, G. Schmoranz⁴⁵, Eugen Schwiedland⁴⁶, O. Sýkora⁴⁷, E.B. Šimek (pseudonym Fr. Čuhla), Jan Třeštík⁴⁸, Josef Vrba⁴⁹, Rudolf Vrba⁵⁰, L.M. Zeithammer⁵¹, Karel Zdráhal⁵². Tedy na 54 autorů se podílelo na sepsání 177 článků.

Tematické zaměření

²¹ **František Hlaváček** (26.11.1876-15.10.1974), tehdy spolupracovník hospodářské části Hlasu národa, podílel se spolu s Gruberm na vypracování národohospodářského programu České strany pokrokové. Po dvouleté praxi v soukromém bankovním závodě firmy Fischl & Bondy se stal v roce 1898 sekretářem Českého obchodního muzea v Praze, kde redigoval časopis Obchodní listy. Roku 1899 vstoupil do služeb Obchodní a živnostenské komory v Praze a byl jmenován ředitelem vývozní komorní kanceláře. V časopise Obzor národohospodářský uveřejnil řadu článků, hlavně o hospodářských otázkách slovanských a redigoval pravidelnou vývozní hlídku. Přispíval do hospodářské rubriky Hlasu Národa. Od roku 1900 spolupracoval s prof. Cyrilem Horáčkem II, dr. Grubrem na vypracování hospodářského programu Realistické strany. Roku 1901 byl vyslán pražskou Obchodní komorou jako její zástupce do ústředny rakouských komor pro přípravu obchodních smluv a zůstal v této funkci do roku 1906. Nadále přispíval českými články, ale také publikoval ve vídeňských novinách, hlavně v Industrie a Neues Wiener Tagblatt. Josef Gruber nabídl Hlaváčkově místo ve vývozní kanceláři Obchodní a živnostenské komory. Podrobněji viz Ulm, Karel. *Československá strana národně demokratická a František Hlaváček jako její generální tajemník*. Praha: Filozofická fakulta Univerzity Karlovy. Ústav českých dějin 2009. 150 s [Diplomová práce].

²² **František Adolf Borovský** (19. 8. 1852 Netolice – 2. 5. 1933 Praha), český historik umění. Podrobněji viz heslo ve Wikipedii.

²³ **Antonín Hajn** (24. 7. 1868 Solnice– 26. 3. 1949 Praha), nakladatel, redaktor, [československý](#) politik a postupně poslanec v Říšské a radě v [Národním shromáždění](#) za [Československou národní demokracii](#). Podrobněji viz heslo ve Wikipedii. Spolu se svým bratrem přeložil z polštiny *Dějiny sociálního hnutí v XIX. stol.* od Boleslava Limanowského [Praha: Časopis českého studentstva 1892. 356 s.]

²⁴ **Vladimír Hanačík** (23. 11.1861 Brno - 11. 1.1954 Praha), [český](#) ekonom a politik, Od roku 1899 pracovník ministerstva financí ve Vídni, za [první republiky ministr financí](#) (1921). *Domácí advokát: Spolehlivý a úplný rádce ve veškerých soukrom. a veř. zálež. právních pro každého občana vůbec, zvl. ale pro obchodníky, průmyslníky, živnostníky, hospodáře, samosprávné úřady a kanceláře*. I. [Praha: Höfer a Klouček, 1902. 744 s.]

²⁵ **Jan Herben** (7. 5. 1857 Brumovice u Hustopečí – 24. 12. 1936 Praha), [český politik](#), [novinář](#), [spisovatel](#) a [historik](#). V letech 1894–1906 byl vlastníkem týdeníku Čas.

²⁶ **Bohuslav Holman** (1864 Příbram -), učitel na Obchodní akademii v Brně. Napsal *Živnostenské epištole*. [Brno: nákl. vlast., 1902. 36 s.] V r. 1906 uskutečnil s žáky exkursi do Hamburku, v. r. 1907 do Itálie, v r. 1909 do Londýna. V roce 1921 se stal správcem brněnského kina Lucerna.

²⁷ **Vojtěch Hořínek** (24. 4. 1852 Černý Kostelec-21.2. 1903), člen Německé společnosti pro českou kulturu, národohospodářský a cukrovarnický pracovník, práce z oboru cukrovarnictví, národohospodářský a politický publicista. Stati *Palackého pasivní oposice*. [Praha: Nákladem redakce Samostatnosti, 1898. 32 s.]; *O příčinách a nutnosti pádu mladočeské strany*. [Praha: Nákladem vydavatelstva Samostatnosti, 1899. 56 s.]. *Rolníkům výrobcům řepy cukrovky: v odpověď na stejnojmennou brožurku, vydanou nákladem hospodářských spolků středních Čech*. [Praha: V. Hořínek, 1896. 12 s.]; *Statistické příspěvky ku dějinám průmyslu řepového cukru v Čechách*. [Praha: Nákladem Komitétu pro kolektivní výstavu cukrovarníků Čech 1891 v Praze, 1891. 25 s.].

²⁸ **Rudolf Hotowetz** (12.10. 1865 Říčany - 16. 8. 1945 Praha), československý [národohospodář](#) a ministr [československých vlád](#). Po odchodu z ministerstva (odešel kvůli odmítnutí podpisu zákona zvyšujícího cla na dovoz automobilů, který parlament schválil) se stal vládním komisařem pro [Všeobecný penzijní ústav](#). Úřad během svého působení dokázal pozvednout na důležitou složku sociálního pojištění v [tehdejší Československu](#).

Když byl roku 1928 zřízen Orientální ústav, stal se jeho předsedou. Dále byl předsedou Evropského celního spolku a Obchodního národohospodářského ústavu. Usiloval o hospodářské sblížení [středoevropských](#) podunajských států. Podrobněji viz heslo ve Wikipedii. Viz též http://www.ntm.cz/data/archiv/fondy-sbirky/524_GI.pdf Bibliografie: *Různé rady a pokyny pro obchodnictvo*. [Praha: Obchodnický spolek Merkur, 1895. 82 s. Obchodní knihovna Merkur; č. 4]; Spolu s ČUHEL, František a GRUBER, Josef. *Obchodní sborník. Část třetí, Obchodní a živnostenské korporace, svépomocná sružení a obchodní ústavy vzdělávací*. [Praha: Nákladem Obchodnického spolku Merkur, 1899. 122 s. Obchodní knihovna Merkur; č. 8.]; *Jubilejní výstava obvodu pražské obchodní a živnostenské komory v roce 1908 v Praze*. [Praha: Výkon. výbor výstav, 1907. 13 s.]; *Das österreichische Staatsproblem*. [Prag: Selbstverlag, 1915. 29 s.]; *Zpráva o organizaci a činnosti úřadu pro zahraniční obchod. I*. [Praha: Ústav pro zahranič. obchod, mezi 1919 a 1925. 173 s.]; *Zahraníční obchod československého státu*. [Praha: Československý cizinecký úřad, 1920. 11 s. Propagační knihovna Československého cizineckého úřadu; sv. 13.] *Několik dat o stavu Všeobecného pensijního ústavu*. [Praha: Všeobecný pensijní ústav, 1927. 13 s.]; *Dr. Bohdan Živanský v národohospodářské práci: [soukromý tisk k šedesátým narozeninám Dr. B. Živanského*. [Praha: Spolek konceptních úředníků obchodních a živnostenských komor v Č.S.R, 1936. 21 s.]

Podle oznámení Nakladatelství a knihtiskárny J. Otta v Praze, uveřejněného v prvním čísle prvního ročníku časopisu *Obzor národohospodářský* nový čtrnáctideník měl *pěstovati veškeré obory národního hospodářství (zemědělství, malý i velký průmysl, obchod, dopravnictví i úvěrnictví), dále hospodářskou statistiku a sociální politiku.*

V prvních pěti ročnících byla především věnována pozornost **finančnímu hospodářství, průmyslu, zahraničnímu obchodu**, čtvrtý a pátý ročník časopisu v souvislosti se snižujícím počtem článků se zaměřil ještě na **české hospodářství** a mapování **situace v zahraničí**. Nejenom v tomto, ale i v dalších pětiletích se lze setkat s články, věnované otázkám sociálně ekonomického rozvoje regionů.

V prvním ročníku redaktora i autory zaujali nejvíce **průmysl** (domácí, textilní, postavení maloživnostníků), **peněžnictví** (úrok, bimetalismus, hypotéky, pojišťovnictví) a **zahraniční otázky hospodářské** (výstavy v zahraničí). V druhém ročníku se časopis zaměřil na **finanční hospodářství** (české zemské finance, přímé daně, kartely, finance samospráv), **průmysl** (organizace a podpora živnostníků, truhlářský průmysl), **peněžnictví**,

²⁹ **Karel Chytil** (18. 4. 1857 Chrudim – 2. 6. 1934 Praha), český historik umění - představitel pozitivismu v kunsthistorii, muzejník a pedagog.

³⁰ **Jan Jakubec** (11. 5. 1862 Libunec u Jičína – 4. 7. 1936 Praha), český literární historik a kritik. V letech 1919–1932 působil jako profesor dějin české literatury na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy.

³¹ **František Xaver Jiřík** (5. 11. 1867 Třebějice – 27. 1. 1947, Praha), český historik umění, publicista a ředitel **Uměleckoprávního muzea v Praze**. Viz podrobněji heslo ve Wikipedii a http://rodopisna-revue-online.tode.cz/2012-3/16-17_jirik.pdf

³² **Josef Kaizl** (10. 6. 1854 Volyně- 19. srpna 1901 Mselkovice u Soběslavi), národohospodář, právník, politik, v letech 1898-1899 ministr financí Předlitavska. Viz podrobněji heslo ve Wikipedii. *Der Kampf um Gewerbereform und Gewerbefreiheit in Bayern von 1799-1868: nebst einem einleitenden Ueberblick über die Entwicklung des Zunftwesens und der Gewerbefreiheit in Deutschland*. [Leipzig: Duncker & Humblot, 1879. viii, 174, 15 s. Staats- und socialwissenschaftliche Forschungen; 2. Bd., 1. Heft.] *Národní hospodářství: Pro studium akademické i soukromé v systematickém pořadu*. [Praha: J. Fořt a soudr., 1883. vi, 369 s.] *RAKOUSKO-UHERSKO. Obnovený řád živnostenský: (zákon ze dne 20. prosince 1859 číslo 227 říšsk. zák. a zákon ze dne 15. března 1883 č. 39 ř. zák.)* [Překlad Josef Kaizl. Praha: Alois Hynek, 1883. 95 stran. Prostonárodní spisy politické; číslo 3-4.]; *Vyrovnání s Uhry r. 1867 a 1877*. [Praha: J. Kaizl, 1886. 75 s.]; *Finanční věda. Část I.* [Hustopeč: Ludvík Masaryk, 1888. viii, 139 s.]; *Finanční věda. Část II.* [Praha: Jos. R. Vilímek, 1892. x, 197 s.]; *PERNERSTORFER, Engelbert et al. Čtyři řeči o všeobecném právu volebním: přednesené na radě říšské dne 23.-27. října 1893 Pernerstorferem, Kronawetrem, Kramářem a Kaizlem: (dle stenograf. zápisek, XI. období, 237.-240. sezení)*. [Videň: Dělnické listy 1893 nebo 1894. 94 s.]; *České myšlenky*. [Praha: Edvard Beaufort, 1896. 157 s.]; Spolu s PACÁK, Bedřich *O státoprávním programu českém: řeči poslanců B. Pacáka a J. Kaizla z prosince r. 1895*. [Praha: B. Pacák, 1896. 72 s.]; *Finanzwissenschaft. I. Teil*. [Wien: Manzsche K. u. K. Hof-Verlags- u. Universitäts-Buchhandlung, 1900. 16, 213 s.]; *Politické črty*. [Kutná Hora: A. Švarc, 1901. 30 s.]; *Politische Skizzen*. [Kuttenberg: A. Švarc, 1902. 31 s.]; *Z mého života. I. Až po habilitaci*. [Praha: Jos. R. Vilímek, [1909]. vi, 408 s.]; *Z mého života. II. Od habilitace Dr. Jos. Kaizla r. 1879 až k jeho vstupu do národní strany svobodomyšlné r. 1890*. [Praha: Jos. R. Vilímek, 1911. ix, 684 s.]; *Z mého života. III. Od vstupu Kaizlova do Národní strany svobodomyšlné až do jeho smrti*. [Praha: Jos. R. Vilímek, [1914]. 2 sv. (938 s.; xvi, s. 940-1229)]; *Národní hospodářství*. [Vyd. 1. Praha: Vysoká škola aplikovaného práva, 2007. 232 s. Myšlenky starších českých právníků. ISBN 978-80-86775-15-9.]; *MASARYK, Tomáš Garrigue et al. Korespondence T.G. Masaryk - Josef Kaizl: TGM - JK*. [1. vyd. Praha: Masarykův ústav a Archiv AV ČR, 2011. 340 s. ISBN 978-80-86495-82-8].

³³ **Karel Kálal** (9. ledna 1860 Rakov u Milevska – 4. srpna 1930 Praha), učitel a ředitel na školách, spisovatel. Po r. 1918 ředitel obchodní akademie v Banské Bystrici. Bibliografie: *Od Šumavy k Tatrám: (sborník československý)*. [Ružomberok: Karol Salva, 1898. 293 s.]; *Životní program: Vychovatelské stati*. [Praha: A. Holub, 1909. 142 s. Holubův Učitelství rádce; čís. 40.]; *Slováci: stručný rozhled po době minulé i přítomné*. [Po konfiskaci nové vydání. Praha: Pokrok, 1910. 31 s. Knihovnička Času; Č. 55.]; *Rozhled po dějinách Slovenska*. [Praha: J.R. Vilímek, 1918. 43 s. Za vzděláním; Sv. 107.]; *Na cestu životem: Chlapcům vystupujícím ze školy, žákům pokračovacích škol, jinochům vůbec*. [Lysá nad Labem: A. Holub, 1920. 71 s.]; *Na cestu životem: Dívčákům vystupujícím ze školy, dále dívčákům vzdělávajícím se na školách pokračovacích, na školách hospodyňských, rodinných a obchodních, dívčákům dospívajícím vůbec*. [Lysá nad Labem: A. Holub, 1920. 75 s.]; *Omamování: první sociální otázka v době přítomné*. Praha: Státní nakladatelství, 1922. 29 s. Občanská knihovna; sv. 25.]; *Pohľad do slovenskej duše*. [Bratislava: Universum, [1922]. 37, 1 s., 1 list.]; *Za ideou: stenografovy zápisky z lázni*. [Praha: Melantrich, 1923. 204 s.]; *Dejiny Slovenska*. [Lysá n. Labem: Aloiz Holub 1929. 142 - [I] s.]; *Slovensko předválečné: besedy: Madarisace; Výchubit*. [Praha: Leopold Mazáč, 1928. 277 s. Spisy slováckofilské. Kálal, Karel; sv. IV.]; *Přehled slovenských dějin: Slovenská revolúcia: Pro dům a školu*. [2. vyd. Praha: L. Mazáč, 1930. 207 s. Sebrané spisy; Sv. 6. Kálal, Karel; Spisy slováckofilské]; *Přednášky*. Praha: L. Mazáč, 1931. 2 sv. (160; 153 s.). Sebrané spisy Karla Kálala; 15-16. Karla Kálala spisy etické; 3-4.]

³⁴ **Bohdan Klineberger**, JUDr. (22. 4.1859 Rataje u Bechyně - 26.3.1928 Praha), advokát v Praze, pracovník česko-židovského hnutí. Práce v oboru právní sociologie, publikovány též časopisecky, beletrista. Podrobněji viz zde <http://old.ratajeobec.cz/cp1250/phprs/view.php?cislocianku=2007011701> Bibliografie: *Národ a národnost*. [Praha: Jednota pro péči hospodářskou a kulturní, 1919. 62 s.]

³⁵ V r. 1904 napsal pro časopis *Nová česká revue* dva články věnované sjezdům sociální demokracie a jeden ženské otázce. Pseudonym Václava Schustera.

³⁶ **František Koželuha** (23.8.1845 Bojkovice- 3. 1. 1912 Vlachovice u Valašských Klobouk), moravský katolický kněz, amatérský archeolog,, vlastenec a průkopník křesťanského socialismu. Viz podrobněji

(měna, meliorační úvěr) a **zahraniční otázky hospodářské** (výstavy, vývoz). V třetím ročníku se rozšířil výrazně tematický záběr časopisu. Po odborné stránce zaměřil na **průmysl** (živnostenské hnutí, výroba dýmek, domácí průmysl tkalcovský, soukenictví), **finanční hospodářství** (podpora učenické výchovy a živností), **peněžnictví** (banky, bimetalismus), na **obchod** (obchodní školství), ale také na **obecné hospodářské otázky** (české národohospodářské snahy). Čtvrtému ročníku časopisu vévodí články, věnující se **zemědělství** (obilní skladiště, zemědělská velkovýroba), **zahraničním** (vývoz do Ruska) a **obecným hospodářským otázkám** (katedrový socialismus, teorie hodnoty, Bernstein) a **průmyslu** (domácí průmysl, výchova živnostenstva). V pátém ročníku je rozebírán Pátý především **průmysl** (čtvrtina všech článků, témata klesání cen řemeslných výrobků, organizace maloživnostníků), v menší míře pak **hospodářství Československa, zemědělství a zahraničně politické otázky**. Méně se tedy dařilo pěstovat **dopravnictví a statistiku**. Nejrovnoměrněji byl rozčleněn třetí ročník časopisu. Čtvrtý a pátý ročník se výrazně specializoval toliko na vybraná témata, jiné zase zcela opomenul.

<http://www.databazeknih.cz/autori/frantisek-kozeluha-54023> **Bibliografie:** František Palacký: *upomínka na jeho cestu ve východní Moravě*. V Praze: Z kněhtiskárny Cyrillo-Methodějské, [1873]. 60; *Československý národní hospodář*. Brno: František Koželuha, 1919-1926.

³⁷ **Jan Nepomuk Lošťák** (1845-1914) Od r. 1890 úředník Zemské banky království Českého v Praze, o dva roky později jmenován jejím ředitelem. - Zakladatel a člen správní rady České průmyslové banky. - Autor prací z oblasti bytové výstavby a finančnictví. Přeložil část německého obchodního zákona. Bibliografie: *Akciová společnost: §§ 179-319 nového obchodního zákona ze dne 10. května 1897, který dne 1. ledna 1900 platnosti nabude v říši německé*. [Překlad Jan Lošťák. V Praze: Bursík & Kohout, 1899. 37 s.]; *Problém bytové reformy v Rakousku*. [Praha: nákl. vlast., [190-]. 12 s.]; *Příručka pro naše bytová a stavební družstva v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*. [Praha: Stivín, 1911. 1 l., 133, 1 s. Spisy vyd. péčí Čes. zem. spolku pro reformu bytovou v král. Českém; 1.]; *Reforma bytová na venkově*. [Praha: A. Neubert, 1914. 32 s. Spisy vyd. péčí Čes. zem. spol. pro reformu bytovou v král. Českém 9.]; *Minimální stavitelská reže: přednáška*. [Praha: [s.n.], 1929. 23 s., příl.]

³⁸ **Josef Lukáš** JUDr. (17.3.1865 Obecnice u Příbrami-3.8.1935 Praha). státní úředník v oboru sociální péče a mimořádný profesor pracovního práva na pražské technice., editor časopisu Právník v letech 1897-1933, vedoucí oddělení na Ministerstvu sociálních věcí a profesor pracovního práva na Českém vysokém učení technickém; články v Hlasu národa, autor deseti prací sociálně ekonomického rázu (organizace dělnictva, pojišťovnictví), Bibliografie: *O výbořech dělnických*. [Praha: Pražský klub, 1896. 39 s. Přednášková knihovna; č. 5.]; *Podstata a způsob některých zařízení ku blahu dělnictva*. [Praha: (nakladatel není známý), 1898. 75 stran. Zvláštní otisk z Věstník České Akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, ročník VII.]; *O dělném úraze*. [Brno: Klub lid. strany na Mor., [1903]. 22 s. Řečnická kniha.; 22. Přednesl 21. prosince 1902 na národohospodářském kursu pro lékaře, poř. Čes. národohospodářskou společností v Brně]; *Předpisy o zakládání, zařízení a hospodaření pojišťoven*. Praha: J. Lukáš, 1905. 64 s.; *Všeobecná poptavárna po práci*. [Praha: Josef Lukáš, 1897. 27 s.; Zvláštní otisk z Národohospodářské části Hlasu Národa. Přívazek k: Rakouský průmysl rukavičkářský a nové obchodní smlouvy. Rudolf Werfl]; *Zákon o pojištění dělníků pro případ nemoci ve znění zákonů z roku 1888, 1917, 1919 a 1920*. [2. vyd. doplněné. V Praze: Ústřední dělnické knihkupectví, nakladatelství a antikvariát (A. Svěčený), [1921]. 98 s. Sběrka sociálně-politických zákonů Československé republiky]. *Úvod do československého sociálního pojištění*. [Praha: Sociální služba, [1922]. 80 s.]

³⁹ **František Modráček** (8. 9. 1871 Habrovec-Louka – 23. 3. 1960 Praha), redaktor časopisu Akademie, **československý** politik, meziválečný poslanec a senátor **Národního shromáždění**, člen **Československé sociálně demokratické strany dělnické**, počátkem 20. let předák krátce existující **Socialistické strany československého lidu pracujících**. Bibliografie *Samospráva práce*.

⁴⁰ **František Xaver Šalda** (22.12.1867 Liberec – 4. 4.1937 Praha), **český** literární kritik, novinář a spisovatel.

⁴¹ **Stjepan Radić** (Trebarjevo Desno u Sisaku 11. 6. 1871 – 8. 8. 1928, Záhřeb), **chorvatský** politik, tehdy v Praze spolupracuje s českými listy.

⁴² **František Rössler**, Ing. (20.6.1857 Čáslav-, 26.2.1929 Unhošť), profesor průmyslové školy, publikace z oboru strojnictví a řemeslné výroby.

⁴³ **Josef Řivnáč** ((1858- 1925) – c. k. komerční rada, velkoobchodník s indigem, barvivy a lučebninami, angažoval se v Českopolském komitétu spolku Merkur v Praze

⁴⁴ **Václav Schuster** (7. 4. 1871 Vojkovice – 12.8. 1944 Praha), **rakouský** a **český** národohospodář a politik, na počátku 20. století poslanec **Českého zemského sněmu**, po vzniku **Československa** státní tajemník na ministerstvu obchodu. Publikace: *K sociální otázce stavu rolnického*. Praha 1893. 14 s.; SCHUSTER, Václav a JIRÁK, Alois. *Obchodní a živnostenskoprávní rukověť: pomůcka pro odborné a pokračovací školy, informační a mistrovské kursy, a pro potřebu živnostníků vůbec*. Praha: Česká grafická Unie, 1910. 236 s.

⁴⁵ **Gustav Schmoranz** (16. 9. 1858 Slatiňany – 21. 12. 1930 Praha), český divadelní **režisér, výtvarník** a **ředitel Národního divadla** v Praze. Viz podrobněji heslo ve Wikipedii.

⁴⁶ **Eugen Peter Schwiedland** (1863-1936), národohospodář. Viz podrobněji http://www.biographien.ac.at/oebl/oebl_S/Schwiedland_Eugen-Peter_1863_1936.xml

⁴⁷ **Oldřich Sýkora** (21.4.1861 Chrudim- 20.3.1945 tamtéž), středoškolský profesor, práce v oboru literární vědy a pedagogiky, překladatel z francouzštiny. Publikace: *O praktickém směru vychování*. [Praha: Nákladem Rozhledů Jos. Pelcla, 1898. 28 s.];

⁴⁸ **Jan Třeštík** (22.7.1859 Blatná - 4.7.1935 Praha), profesor průmyslové školy, stati z oboru etnografie a národního hospodářství, prózy, překlad ze srbštiny) Publikace *Platidla: národohospodářská studie*. [Tábor.: P. Frank, 1889. 92 s.].

Struktura článků v ON podle oborů za období 1896-1900 v porovnání se strukturou přednášek ČSNH podle oborů za období 1921-1940

Ročník	ČSNH 21/40	ON 1896	ON 1897	ON 1898	ON 1899	ON 1900
Počet stran		478	348	348	536	536
Počet článků	300	50	37	43	27	19
Dopravnictví	4,3 %	2	-	2,3	3,7	3,9
Finanční hosp.	7,5%	10	16,2	9,3	7,4	10,53
Hosp. Česk. Ob. Ot. Hosp.	7%	8	2,7	11,6	11,1	15,79
Obchod	14,7%	6	5,4	9,3	14,8	-
Peněžnictví	10,8%	2	2,7	11,6	3,7	-
Průmysl	13%	16	5,4	9,3	7,4	-
Různé otázky	11%	24	18,9	14	14,8	26,31
Sociální otázky	4,3%	6	13,5	14	-	-
Statistika	8%	8	10,8	9,3	-	10,53
Zah. Ot. Hosp.	2,8%	-	-	2,3	-	-
Zemědělství	9,8%	12,6	18,9	2,3	18,5	15,79
	7 %	6	5,4	4,7	18,5	15,79
	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Z celkového počtu 177 článků byly věnovány v tomto období dopravnictví 4 články, finančnímu hospodářství 19 článků, hospodářství Československa 16 článků, obecným otázkám hospodářským 13 článků, obchodu 8 článků, peněžnictví 16 článků, průmyslu 34 článků, různým otázkám 14 článků, sociálním otázkám 14 článků, statistice 1 článek, zahraničním otázkám hospodářským 22 článků a zemědělství 15 článků. Dohromady se jednalo o 176 článků.

Podle programového článku *Několik slov o národním hospodářství* od Františka Čuhela, který publikoval tehdy nejenom v tomto časopise, ale také v časopisu *Osvěta* (ne vždy) pod jménem Dr. E.B. Šimek, tak v českých podmínkách termín národní hospodářství jako soubor hospodářských aktivit politicky samostatného národa je třeba rozšířit, což je úkol ve vztahu Česka k EU aktuální obzvlášť dnes: *Hospodářství národa, jež nemá politické samostatnosti, předmětem vědeckého bádání dosud nebylo. Pro naše české poměry jest tedy výsledkem, že věda národohospodářská může nás sice poučit o tom, jak nabývají blahobytu jednotlivci, a jaká musí být politika rakouská, aby došli největšího blahobytu rakouští občané, resp. ve skutečnosti ti, kdož mají vliv na vládní moc, avšak nikoliv o tom, jak dlužno uspořádati naše hospodaření, aby co nejvíce povznesen byl blahobyt českého národa. A tento nedostatek ztenčuje pro nás velmi podstatně hodnotu vědění národohospodářského, jak je ostatní národové civilisovaní dosud vzdělali. Neboť co nám pomůže sebe lepší znalost toho, jak by vláda rakouská měla ve prospěch povznesení blahobytu příslušníků českého národa působiti, když nemáme toho vlivu, abychom ji ku provádění příslušných opatření přiměli, a když naopak příslušníci jiných národů, majíce politickou moc v ruce, ji v náš neprospěch využítují, tak že národ náš buď čím dále tím více chudne, nebo bohatne-li, bohatne tempem zůstávajícím daleko pozadu za ostatními národy.*

⁴⁹ **Josef Vrba** (2.4.1844 Tlumačov - 29.1.1896 Prostějov), redaktor.

⁵⁰ **Rudolf Vrba** (6.10.1860 Bělá pod Bezdězem - 17.10.1939 Mladá Boleslav). katolický kněz, redaktor katolického tisku, autor zhruba 30 národohospodářských a politických spisů. Např. *O zachování stavu rolnického: porada úvah sociálně-politických*. [Praha: R. Vrba, 1889. 222 s.]; *Povaha moderního kapitálu: sociálně-politické úvahy o nutnosti zdanění pohyblivého kapitálu, o lichvě a vývoji novověkého peněžnictví*. [Praha: R. Vrba, 1892. 161 s.]; *Rozmach kapitalismu a majetek cirkve: sociální úvahy*. [Brno: Dědictví sv. Cyrilla a Methoděje, 1907. 201 s.], Viz podrobněji http://cs.metapedia.org/wiki/Rudolf_Vrba

⁵¹ **Leopold Maria Zeithammer** (19. 12.1834 Písek - 17.března 1905 České Budějovice), český hospodářský správce, pedagog, publicista a spisovatel. Podrobněji viz heslo ve Wikipedii.

⁵² **Karel Zdráhal**, ředitel průmyslové školy ve Volyni v jižních Čechách (1903-1908).

Zahraněční obchod s Dálným východem jako ambiciózní téma

Hned v prvním ročníku Obzoru národohospodářského v r. 1896 se začaly na jeho stránkách objevovat informace ve vztahu k zemím Dálného východu (dobově označovaném jako východní Asie, nebo daleký Východ.⁵³ Poznámka, učiněná ve třetím čísle tohoto ročníku, naznačuje, že šlo o záměrnou redakční politiku: *O důležitosti trhů východoasijských a o zájmu, jaký studiu a získání jich věnují moderní státy v poslední době, promluvíme v čís. 1. a 2. tohoto listu v rubrice „Vývozních zpráv“, nač tímto znovu důtklivě upozorňujeme.*⁵⁴

Objevení a průzkum vzdáleného zahraničního trhu

V prvním čísle jako první zpráva rubriky *Menší zprávy* pod titulkem **Obchodní snahy ve východní Asii** byla publikována následující informace: *Švýcarský konsul v Yokohamě sděluje: Angličané počali zde před nějakým časem vydávati v japonské řeči levný časopis, který měl za účel, šířiti známost o anglickém zboží. Zdá se, že Německo nabylo přesvědčení o rentabilitě tohoto podniku, neboť vláda učinila u vyslanectví a konsulátů dotaz, jak by bylo lze podobný časopis pro účely německého vývozu nejlépe vydávati. Podobný pokus učiněn v Číně. Pokud vím, je věc již hotovou událostí. Časopis bude vydáván v Německu, bude ústavem pro orientálské řeči v Berlíně redigován, tištěn, sem zaslán a v Japanu zdarma mezi lid rozdáván. Podnik má býti zaplacen anoncemi německých obchodníků. Prvním výsledkem tohoto podniku bude pokus o přímé obchodní spojení se zdejšími kupci s obejitím etablovaných zde domů sprostředkovatelských, a právem jsme zvědaví na výsledek, poněvadž znalci poměrů japonských, dokud nebude řádné upravených poměrů právních, varují před přímým zámořským obchodem s neznámými japonskými kupci. V Číně, zdá se, kráčíme vstříc velikým změnám na poli hospodářském. Mírem v Shimonoseki otevřeny jsou cizincům nové přístavy a jsou již také nová osídlení jich vymezena. Jeden japonský úředník dlí právě v Šanghaji, aby prohlédl potřebná zařízení k upravení přístavišť, mostů, silnic atd. Povstaly nové společnosti, založené jak cizinci, tak Japanci, a nové budou zřizovány za účelem zpracování zdejších surovin. Podnikavost je všude veliká. Obchodní komorou Lyonskou s velikým nákladem vypravená expedice k studování obchodních poměrů východoasijských přibyla dle zprávy Východoasijského Lloydů již do Číny. Polovina její (40 mužů) pronikla již Tonkinem do vnitřní země, druhá běře se proti řece se proti řece Janktse, aby se s první v Sečuanu setkala. Expedice skládá se ze samých odborníků, kteří si položili za úkol studium a obchodní ovládnutí těchto provincií a otevření jejich nesmírného bohatství tržbě své země. Expedice vstupuje každým způsobem na půdu panenskou, v kraje, které dosud ani Angličané ani Němci nenavštívili. Anglie se rozhodla uspořádati ihned podobnou expedici do západních a jižních provincií (Sečuan a Junan). Podnikem tímto zabývá se obchodní komora v Blackburnu. **A my? Počkáme hezky, až ti druzí to všechno pracně a důkladně prostudují, a uvidíme pak, zdali také pro nás něco zbudě.***⁵⁵

V téže rubrice si čtenáři mohli přečíst jako třetí zprávu, že Mnichovská „Allgemeine Zeitung“ sděluje následující: *Od září tohoto roku dochází německý cukr řepový ve větším množství do Japanu. Dle zprávy*

⁵³; Srovnej Ottův obchodní slovník, Praha, J. Otto 1912, hesla *Čína, Japan, Korea, Indočína*, které také přinášejí informace o vzájemné obchodní výměně mezi těmito zeměmi a Rakouskem-Uherskem. O obchodu s Čínou napsal pod značkou *Čsk. profesor obchodní akademie v Hradci Králové Gracián Černušák* (1882-1961, narozený v Prostějově, který vystudoval na Filozofické fakultě Karlovy univerzity v Praze zeměpis a dějepis, významný český hudební kritik a publicista), že *Rakousko-Uhersko má s Čínou malé styky, jež se namnoze uskutečňují cizím prostřednictvím. Settlement rakouský jest v Šanghaji a v Tien-tsinu, vícekonzulát v Či-tu. Rakouských firem v Číně není ani 20. Obchodní obrat s Čínou je jenom asi 16 milionů korun [Německo 112 milionů korun (4,1%)] a trpí v mnoha oborech konkurencí japonskou. Jinými závady jsou nedostatečné vlastní spojení (Rakouský Lloyd zajížděl tam jednou za dva měsíce, od počátku 1912 měsíčně) a nedostatek zámořských bank. Značná část rakouského obchodu se děje proto anglickým a německým prostřednictvím. Rakousko přiváží z Číny hlavně čaj (asi za 3 miliony korun), hedvábní, různé suroviny zvířecí, vlasy, zboží slaměné apod.; vyváží do Číny rozmanité zboží v malých kvantitách: emailové nádoby, zboží papírové, toaletní potřeby, zboží koncesionářské, galanterie, skleněné a jiné. Vývoz do Číny bývá menší než dovoz.*

Gracián Černušák charakterizoval obchod s Japonskem následovně: *Obchod naší Říše s Japanem je neveliký. Hodnota jeho jest jen nepatrnou tendencí vzestupnou, hlavně vlivem vzrůstajícího dovozu z Rakouska-Uherska do Japanu, z 6,3 milionů korun v r. 1907 na 7,6 milionů v r. 1911, kdežto vývoz Japanu do Rakouska-Uherska poklesl z 2,8 milionů korun v r. 1907 na 2,2 milionů korun v r. 1911. V r. 1910 se dovážely z Japonska následující komodity: neloupaná ryže (2,3 milionů korun), surová měď (1,2), rybí a tulení tuk (1,9), pletené zboží (0,7), vosk (0,3), kafr (0,24), katechu, kino (0,17), etherické oleje (0,16), ozdobné hávy apod. (0,13), hedvábní a hedvábné zboží (0,13), celkem za 8, 4 miliony korun. Japonsko dovezlo z Rakouska-Uherska v tomtéž roce zboží za 5, 3 milionů korun, v tom vlněnou přízi (1, 7 milionů korun), papír a papírové zboží (1, 6), železo a železné zboží (0, 343), vlněné zboží (0,32), slad (0,2), bavlněné zboží (0,2), střelivo (0,2), chemikálie (0,15), kovové zboží (0,1). Gracián Černušák zpracoval také heslo *Korea*, v němž zdůraznil, že na rozdíl od Německa a USA *Rakousko-Uhersko tam nemá styků a neudrží konzulárního zastoupení.* Ve vztahu k Indočíně tentýž autor napsal, že *Rakousko-Uhersko nemá s Indočínou téměř žádných styků a Rakouský Lloyd tam nestaví. Konzulát rakousko-uherský je v Saigonu.**

Později byla za Dálný Východ označována část území Sovětského svazu. Viz *Slovník národohospodářský, sociální a politický. II. díl.* Praha: Otakar Janáček 1931, s. s. 1-2. Autorem hesla *Vodovozov.*

⁵⁴ Obzor národohospodářský, 1896, r. I, č. 3, s. 47.

⁵⁵ Obzor národohospodářský, r. I, 1896, č.1, s. 12.

konsulárních dovezeno bylo již několik tisíc tun a další zásilky jsou na cestě. Cukr tento nakládá se v dvojítech pytlech po jednom centu váhy. Tento přívoz cukru závisí ovšem na dočasné konjunkturu a bude asi stoupati, poněvadž spotřeba jeho v Japanu roste. Ještě před několika měsíci krylo Japonsko svou potřebu cukru z Formosy, Jávy a jiných ostrovů.⁵⁶

Opět pod titulkem **Obchodní snahy ve východní Asii**, ale v rubrice *Vývozní zprávy* byla umístěna informace o tom, že příklad Anglie a Lyonské obchodní komory dochází nyní ohlasu v Německu. Crefeldská obchodní komora obrátila se na sousední komory se žádostí, aby společně vyslaly expedici ke studiu východoasijských poměrů obchodních. Dotyčné komory projevily sice sympatie tomuto projektu, ale finanční podporu této akci prozatím odepřely. Crefeldská komora vstoupila po té ve vyjednávání s ministrem obchodu a doufá, že projekt svůj uskuteční s pomocí státu. Tamtéž bylo oznámeno, že ve dvou posledních schůzích obchodní komory ve Vídni udělena byla čtyři stipendia na cesty obchodních elévů do ciziny. Jeden z elévů, pan Hugo Houben, odebere se již tento měsíc do Shanghaie, kde prostřednictvím našeho generálního konsula obdrží místo v jednom z předních evropských domů obchodních. Pan Houben jest ochoten zprostředkovati převzetí zastupitelství zdejších firem domy shanghaiskými. Čína, rakouskými obchodníky dosud málo vyhledávaná, jest vděčným odbytištěm zejména pro zboží železné (jídelní přístroje, jehly k šití), svítilny, kartouny, prýmkářské výrobky, ohýbaný nábytek, barvy anilínové a cement. Dovážeti lze odtamtud kožešiny, kůže, lůj, vosk, rostlinné látky, čaj, surové hedvábi a zvláště laciné odpadky hedvábí.⁵⁷

Nepříjemná konkurence

O pár týdnů později, tedy 15. února 1896 se čtenáři dozvěděli, jak japonské zboží razantně dobývá evropský trh v poslední zprávě v rubrice *Vývozní zprávy: Konkurence japonských sirkáren zasazuje příslušnému průmyslu norskému stále citelnější rány. Četné norské sirkárny, nejsouce s to, aby na domácích trzích soutěžily s firmami japonskými, které dodávají zboží v každém ohledu výtečné jakosti a při tom levněji, musily výrobu zastaviti nebo omeziti a jest obava, že toto odvětví průmyslové v nedlouhé době bude tam úplně ochromeno.*⁵⁸

Tato teze byla rozvinuta v následujícím ročníku *Obzoru národohospodářského* v článku přeloženém z německého časopisu *Das Leben* v rubrice menší zprávy pod titulkem *Japan: Před staletími obávala se Evropa kořistivých tlup, jimiž co do svých národů a svých ideí nevyčerpatelná Asie zaplavovala Evropu a hrozila zničit kulturu evropskou. Dnes nehrozí nám fanatický vojn a smělý jezdec asijský, nýbrž rolník, průmyslník a kupec, který zejména v Japanu hotoví se odniti evropskému západu staré odbytiště a podstoupiti s bývalými průmyslovými učiteli svými přímo soutěž na vlastní půdě jejich.*⁵⁹

⁵⁶ Tamtéž.

⁵⁷ *Obzor národohospodářský*, r. I, 1896, č. 2, s. 28.

⁵⁸ *Obzor národohospodářský*, r. I, 1896, č. 4, s. 62.

⁵⁹ *Obzor národohospodářský*, r. II, 1897, č. 20 s. 315. Článek se dále věnuje rozvoji japonské ekonomiky: První styk obchodní s Japanem zavedli 1542 Portugalci, 1580 následovali Španělé, počátkem 17. století Angličané a Nizozemci. Od 1640 do polovice našeho století Japan, obává se kupců a zejména misionářů evropských jako živlu lid pobuřujícího, uzavřel se naproti všem Evropanům, až Spojené Státy severoamerické vynutily po roce 1854 na Japanu první smlouvu obchodní, po níž následovaly dobrovolné smlouvy s ostatními většími státy evropskými. Smlouvy tyto mají býti do 1899 vesměs revidovány, mají odpadnouti veškerá omezení obchodu, zároveň však má přestatí konsulární soudnictví cizích států a přejíti na domácí soudy japonské. Obchod zahraniční stoupl 1868-95 nesmírně, dovoz z 10,7 mil. yenů (1 yen = 1,30 – 1,50 zl. r. m.) na 129,3 mil. yenů, a vývoz z 15,5 mil. na 136,1 mil. yenů. (Roku 1896 stoupl dovoz do Japanu na 171,67 mil. yenů, vývoz klesl na 117,8 mil. yenů následkem neobyčejného klesnutí vývozu surového hedvábi a zboží hedvábného). Právě v poslední době dostalo se vnějšímu obchodu japonskému nových podnětů: průmyslový rozkvět uvnitř, evropským vlivem vzbuzené potřeby obyvatelstva, výhoda stříbrné měny naproti zemím s měnou zlatou a výhodná obchodní smlouva s Čínou přispěly značně k obecnému povznesení. V dovozu na prvním místě jest Velká Británie, na druhém Německo, které tu značně předstihlo Severní Ameriku i Francii. Dováží se zejména zboží bavlněné a vlněné, železné a kovové, cukr a petrolej; vyváží se nejvíce hedvábi, čaj, měď, mořské produkty, kafr a umělecko-průmyslové výrobky. Japan, na újmu evropského obchodu zásobuje průmyslovými výrobky Čínu a Koreu, avšak již i Amerika a Francie viděly se nuceny uložit na jednotlivé druhy japonského zboží cla ochranná. Ve vnitřním hospodářství činný jsou z veškerého obyvatelstva (41,4 mil. v r. 1893) $\frac{3}{4}$ v zemědělství. Vhodné agrární zákonodárství, jež snažilo se udržeti v každé rodině pozemky k její výživě dostatečné, vytvořilo tak nespočetný počet malých statků selských, nutilo obyvatele k intenzivnímu vzdělávání půdy a zabraňovalo vzrůstu nemajetného proletariátu. Obchod a průmysl pokládány jen za vedlejší zaměstnání rolníků a těšily se dodnes malé vážnosti. Nyní poměry tyto se změnily. Volný soukromý majetek pozemkový hromadí se v málo rukách, přibývá pachtýřství, a daňové obtížení nemovitostí - daň pozemková jest nejdůležitějším zdrojem příjmů pro stát i obce - nesmírně stoupla. Přes polovici orné půdy zabírá rýže, která Japonci nahrazuje naše obilí. Čaj a hedvábnictví trpí v poslední době cizí soutěží, stoupaním mzdy a stížením dovozu do ciziny. Rapidní jsou pokroky a změny v průmyslu. Starodávný umělecký průmysl japonský, jehož výrobkům se ve sbírkách obdivujeme, mizí a jeho místo zabírá velkopřmysl s moderními výhněmi a stroji. R. 1883 bylo v Japanu pouze 83 továren se stroji o 1748 koňských sil, r. 1893 však již 1163 továren s 35.277 koňských sil; počet prádelen stoupl v 8 posledních letech z 24 na 58 a počet vřeten ze 113.000 na 1.120.000 atd. Společnosti průmyslové platí 15-40% dividendy. Zakladatelskou horečku podporovala levná síla pracovní a skromná životní míra obyvatelstva. Avšak v posledních dvou letech mzdy asi o $\frac{1}{4}$ se zvýšily, živobytí značně se zdražilo a ani stávka není v Japanu zjevem neznámým. Reelněji vyvinulo se japonské dopravnictví. První železnice postavena 1872 z Tokia do Yokohamy cizím kapitálem a cizími silami pracovními. Nyní však nalézá se vedení všech tratí (asi 2250 anglických mil) v rukou japonských, železnice mají čilou

O rok později byl tento obrázek korigován příspěvkem [(V. W.): *Boj o trhy východoasijské*], který se mezi velkými exportními státy moderními nyní tak přiosťruje, zdál se mít tím menších nadějí na pronikavější úspěch. Čím přehnanější byly představy o rozkvětu japonského průmyslu jakožto soupeře na tomto poli ovšem velice nebezpečného. O nějakém zatlačení evropského průmyslu z východní Asie průmyslem japonským nemůže tedy býti řeči. Naopak přichází ku platnosti stará pravda, že rozkvět jednoho národa nevyklučuje rozkvět druhého, nýbrž naopak podporuje jej. Pokroky Německa, jak výkaz svědčí, jsou i tu úžasné a cifry roku 1897 budou mu jistě opět značně příznivější. Zajímavé je, že ani obavy co do hospodářského podrobení Číny Japanem po jeho úspěších válečných se nesplnily. Má sice japonský průmysl ve srovnání s evropským průmyslem výhodu podstatně levnějších nákladů výrobních, zejména co se týče mzdy. Ale i tato výhoda se dále menší s rostoucí mírou životní japonského obyvatelstva následkem lepších výdělků. Kromě toho stůně japonský průmysl také již moderními nemocemi našeho průmyslu, zejména stávkami. Dále se objevilo, že, třeba Japonci vynikají technickou vyspělostí, nemohou se přece měřit s mnoholetou vyškoleností evropských dělníků; z toho důvodu zejména čínské trhy v mnohých artiklech Japonskem ovládnutých zpět dobyla Evropa, poněvadž jakost zboží japonského nevyhovovala. Nebezpečnou zůstává tedy konkurence japonská podstatně jen v málo druzích zboží, jako ku př. bavlněné přízí, bavlněných tkaninách, skle a deštnicích.⁶⁰

Již předtím publikovaný příspěvek v rubrice *Vývozní zprávy* vyčítal rakousko-uherské monarchii, že se neúčastní dělení Číny: *U nás subvencujeme Lloyd, který poskytuje vývozu německému snížené sazby, a abychom cestu z Německa do Terstu učinili ještě snažší, projektujeme druhou železnici do Terstu jen k tomuto účelu sloužící, zavrhuje projekt jiný, Čechám a Moravě příznivý. U nás se hašteříme politickými a národnostními hádkami až na krev, dáváme se vysávat chytřejšími sousedy, a zapomínáme na podporu průmyslu, jež pokud možno ještě ubíjíme. U nás pořádáme vývozní ankety, abychom se dohodli o rozdělení 40000 zlatých státní podpory, ale přijde-li k tomu, abychom vývoz skutečně pěstovali, bojíme se ztrát, poněvadž vývozu vůbec nerozumíme. A tak i zde, při dělení Číny úspěchy cizích států, pouze na vědomí běžeme, aniž bychom se odhodlali, také pro sebe něco ukořistiti. A náš průmysl, trpící již delší dobu nedostatkem odbytu v tuzemsku, věru by osvěžení vývozem potřeboval jako sůl⁶¹.*

dopravu osobní i nákladní a platí vysoké dividendy. Velmi horlivě podporuje vláda stavbu vlastních lodí obchodních dle vzoru evropského a hledí k tomu, aby užívalo se v první řadě materiálu domácího. Tím nepříznivější jsou finanční poměry. Revoluce r. 1868 a 1877 způsobily značné zadlužení a znehodnocení peněz a po nedlouhém obmezení oběhu papírových peněz zhoršila finanční stav Japanu opět značně válka s Čínou. Dluhy státní vzrostly na 355 mil. yenů, oběh papírů na 133,5 mil. yenů, z nichž pouze 67,3 mil. yenů kovem bylo kryto. Válečné náhrady čínské a nového rozkvětu vnitřního užívá právě Japan k zavedení zlaté měny o relací 1:32 (zlatý 20yen = 16,695 gr o ryzosti 900/1000). Celkem Japan vstoupil v období velkých podniků průmyslových a obchodních, jež jsou však z nemalé části dílem nebezpečné spekulace. Japan stal se přes noc konkurentem evropského průmyslu, veliké výhody jeho soutěživosti však mizejí; výrobní náklady se zdražují, míra životní se zvyšuje, finančnímu stavu hrozí krize. Evropě netřeba tudíž obav přílišných, ale ovšem nastanou značné převraty v mezinárodních stycích obchodních, na něž dlužno v čas se připravit.

⁶⁰ Obzor národohospodářský, r. III., 1898, č. 5, s. 77. *Obavy ty zaplašila do značné míry sama úřední statistika japonská, která vykazuje hodnotu japonského vývozu přívozu (v stříbrných yenech):*

v roce 1894	113,246.086	117,481.956	(Plus přívozu 4,235.869)
1895	136,112.178	129,260.678	(Plus vývozu 6,851.600)
1896.....	117,842.761	171,674.474	(Plus přívozu 53,831.713)

Podíl jednotlivých států vývozních na přívozu do Japanu jest tento:

	1894	1895	1896
	stříbrných yenů		
Anglie	42,189.874	45,172.111	59,251.780
Čína	17,511.507	22,985.144	21,344.521
Brit. Indie	10,560.448	12,001.811	22,517.425
Německo	7,909.542	12,233.159	17,183.953
Spoj. Státy	10,982.888	9,276.360	16,373.420
Hongkong	8,999.718	8,078.190	9,133.788
Francie	4,348.048	6,180.155	7,682.347
Korea	2,183.313	2,925.4:00	5,118.926
Belgie	1,201.121	2,066.245	3,106.094
Švýcarsko	629.208	1,040.212	2,584.217
Rusko	1,173.774	1,417.658	1,416.849

Náš vývoz připočítává se v těchto cifrách k vývozu německému.

⁶¹ *Dělení Číny.* Obzor národohospodářský, r. III, 1898, č. 2, s. 29. *Čína, ohromný tento stát zaujímající celou dvanáctinu pevniny zemské a čítající tolik obyvatelstva, jako celá Evropa, je přes to kolos hliněný, obrany neschopný a jen proto dosud existující, že je příliš veliký, aby mohl najednou býti pozřen. Již před lety urvaly Francie a Anglie kusy z těla jeho a poslední válka čínsko-japonská se svým pro Čínu tak žalostným výsledkem dodala, jak se zdá, i jiným státům chuti k této kořisti. A také vskutku ku konci roku 1897 obsadilo Rusko čínský Port Arthur, aby tam se svými loďmi „přezimovalo«, poněvadž*

Dopady na hospodářskou politiku Rakouska-Uherska

Jak zaznamenal Obzor národohospodářský v rubrice Menší zprávy, souboj o asijské trhy vedl k určitému důrazu na modernizaci hospodářské politiky monarchie, takže si autor vybral jako záležitost hodnou zaznamenání právě následující výňatky z řeči ministra pro vnější záležitosti Goluchowského⁶² v květnu 1898: *Některé listy průmyslnické mluví přímo o jakémsi obratu celé hospodářské politiky naší monarchie. Ministr uznal, že je potřeba jinak upravit výchovu a výcvik našich úředníků konsulárních, a dosavadní přežilá orientální akademie ustoupí nově organizované moderní akademii konsulární. Ministr prohlásil za povinnost státu podporovati zdravou podnikavost a neničiti ji byrokratickou úzkoprsostí ani nepodtínati životní sílu podniků přepjatým tlakem šroubu berního (k němuž však naopak právě „nejisté“ vnější poměry a náklady vojenské s tím spojené nejvíce přispívají); také však soukromá podnikavost musí prý se ujati svých povinností se vši energií zřizováním co možná četných faktorii a velkých syndikátů exportních, zvelebením obchodního loďstva apod. Nejvíce ujal se ministr ovšem námořnictví válečného a bojíme se, že všechny ty krásné exkurse hospodářsko politické mají jen osladiiti trpký oříšek požadavků námořnických.*⁶³

(Pokračování)

vlastní jeho nejjihnější přístav sibiřský po část roku zamrzá; a v téže době obsadilo Německo průliv Klao Čauský, aby „pomstilo“ dva německé misionáře Čiňany zavražděné. Ovšem i po „přezimování“ ruských lodí a i po „pomstění“ misionářů německých zůstanou jich lodi klidně v obsazených místech dále a z „přechodné“ okupace nastane okupace trvalá. U Německa jest to ostatně již i formálně rozhodnuto, poněvadž uzavřelo s Čínou pachtovní smlouvu, dle které obsazená krajina Německu na devětadevadesát let se pronajímá a propůjčuje státní moc nad ní. Rusko ovšem Port Arthur také neopustí, poněvadž místo to bude konečným bodem sibiřské dráhy. — Jest pochopitelno, že Anglie nepřihlíží k těmto okupacím nečinně, poněvadž ví, že formálními protesty nic nepořídí a činný odpor by asi byl bezvýsledným, bude zajisté následovat příkladu Ruska a Německa a také kus Číny si přisvojí, k čemuž ostatně, jak přípravy anglického loďstva v čínských vodách naznačují, již se hotoví. Stejně jisto je, že i Francie a Japonsko a snad i Spojené Státy americké rovněž kořistěni se súčastní. Jen Rakousko-Uhersko zůstane asi v zadu, majíc již k rozšíření svého odbytu a průmyslu zemi Františka Josefa v ledovém moři, kam může tuleňům i pinguinům dodávat své textilní výrobky, stroje, mýdla i voňavky!

⁶² **Agenor Goluchowski** (1849-1921), rakousko-uherský politik polského původu, ministr zahraničí Rakouska-Uherska v letech 1895-1906.

⁶³ Obzor národohospodářský, r. III, 1898, č. 11, s. 170. Tamtéž byl představen projekt **Změny v učební osnově orientální akademie ve Vídni**. Rozpočet ministra zahraničních záležitostí na rok 1899 obsahuje mimo jiné též pozoruhodné poznámky o přeměně orientální akademie, která se z ústavu pro vyučování jazykům pro diplomatickou službu v Orientě časem rozšířila i na službu konsulární, ale jen v říši osmanské, což ovšem nedostačovalo ani rozšíření sítě konsulární po celém téměř světě ani zvýšeným požadavkům na konsuly po stránce obchodněpolitické a komerční. Bude tedy učební osnova akademie změněna v ten způsob, že se jazyková studia rozdělí do skupin zemí osmanských, **východoasijských** a západních, dále že se studia národohospodářské i jisté obory právníkopolitické v akademii prohloubí a rozšíří zavedením vyučování seminaristického, že se připojí i rakouské právo státní (uherské přednáší se již od r. 1892-93) a věda správní a že budou zavedeny speciální kursy pro určité zvlášť důležité obory. Větší péče má se věnovat angličtině; národní hospodářství, finanční věda, statistika, obchodní zeměpis a mezinárodní nauka obchodní mají se rozšířiti a doplniti připojením politiky národohospodářské, politiky tržební, celního zákonodárství a zbožiznalství. Ústav má se budoucně nazývatí akademii konsulární a má se rozmnožiti počet misí nadačních o 10 nadací po 1 300 zlatých pro sekci orientální a **východoasijskou** a o 15 po 1000 zlatých pro sekci západní. S reformou se má počítati již letos. Českých frekventantů byl v orientální akademii odjakživa počet nepatrný.

3. Z nové literatury

3 x Z aneb knižní okénko 5.

Pavel Sirůček

Dnešní lidé, především zasíťovaní digitální domorodci, čtou – míněno opravdově, tedy tištěné knihy – zoufale málo. Přitom se na pultech povalují hromady titulů. Hodně proměnlivé kvality a za nemravný peníz. Mnohdy se nabízí otázka, kdo mohl něco takového vydat? A proč? Nezřídka je drzá neprofesionalita a tragikomická lidová tvořivost (zde v krajně pejorativním smyslu) až neuvěřitelná. Pachatel dílka však patří do správné partičky, která si přihrává granty, projekty. Na straně druhé jsou autoři nuceni shánět si těžce sponzory a uboze škemrat o milodary, aby mohli publikovat i bez nároků na honorář. Prostě liberalismus ... Pravidelně nepravidelná rubrika 3 x Z⁶⁴ telegraficky představuje pel-mel knížek, které z různých důvodů nejsou recenzovány samostatně. Nicméně pozornost, samozřejmě i kritickou, si snad zaslouží.

Původně byl tento díl koncipován jako prázdninový (a spíše odpočinkový), leč ve světle globálního běsnění COVID-19 se stal nečekaně a nepříjemně aktuálním.⁶⁵ Páté pokračování totiž přináší anotace titulů především nářezově apokalyptických, resp. temně dystopických:

- Havlíková, M., Wittenberg Gašparová, D.: *Chilli: Průvodce světem pálivého jídla*. Praha: Kniha Zlín/Albatros Media 2019. 304 s. ISBN 978-80-7473-906-4.
- Kotleta, F.: *Série Spad – Spad*. Praha: Epoque 2016. 320 s. ISBN 978-80-7557-035-2, *Poločas rozpadu*. Praha: Epoque 2017. 304 s. ISBN 978-80-7557-067-3, *Rázová vlna*. Praha: Epoque 2017. 304 s. ISBN 978-80-7557-096-3, *Řetězová reakce*. Praha: Epoque 2018. 304 s. ISBN 978-80-7557-167-0.
- Vondruška, V.: *Kronika zániku Evropy 1984-2054*. Brno: MOBA 2019. 785 s. ISBN 978-80-243-8898-4.

Pálivá kuchařka s obrázky a příběhy

Oficiální anotace láká na to, že jde o dosud nekomplexnější publikaci věnované fenoménu chilli v českém jazyce. S mottem: „*Vše, co jste kdy chtěli vědět o chilli, ale báli jste se kousnout*“ (zadní strana desek anot. publ.). Recepty se sedmi regionů světa, včetně řady historek z cest za chilli papričkami, ovšem i cest samotných chilli papriček „*napříč dějinami i kontinenty*“ (dtto) předkládají dvě cestovatelky a vášnivé chillifilky.⁶⁶ Výpravny titul doplňují fotografie, celobarevné ilustrace, mapy nebo postřehy ohledně kulturních zajímavostí, mytologických příběhů i různých legend. Hlavní jsou originální recepty, včetně surovin i tipů a vždy s celostránkovou barevnou a lákavou fotografií inkriminovaného pokrmu s chilli. Napsáno svižně, srozumitelně, populárně i popularizačně, s určením pro téměř každého.

Úvod líčí zrod záliby autorek ve fenomenální zelenině, která je vlastně ovocem – v pálivých papričkách. Následují krátké kapitoly *Proč papričky pálí* a *Jak se měří pálivost papriček*. A kapitola rozsáhlejší *Chilli a zdraví* s telegrafickými pasážemi *Chilli v lidové medicíně*, *Vliv na krevní oběh*, *Chilli a zažívání*, *Dýchací cesty*, *Léčba bolesti*, *Zabiják mikroorganismů*, *Výživová hodnota chilli*, *Může chilli ublížit*, *Jak jíst chilli a přežít to bez úhony*. Blahodárné účinky rostlinného alkaloidu kapsaicinu (zodpovědného za pálivou chuť papriček) může autor anotace potvrdit dle osobních zkušeností a zážitků.⁶⁷ Zdravá návykovost aneb čest pálivosti!

Nalistovat v úvodních pasážích lze taktéž kapitoly *Další využití chilli a trocha čísel*, *Pět základních podob papriček* (*Capsicum anuum*, *Capsicum chinense*, *Capsicum frutescens*, *Capsicum pubescens*, *Capsicum baccatum*), *Něco málo o pěstování chilli* (*Klíčení*, *Květináče*, *skleníky*, *záhonky*, *Květy a plody*, *Hnojení*, *Škůdci*, *Smutnice*),⁶⁸ *Svilušky*, *Mšice*, *A co teď s nimi?*). S moc hezkými obrázky, připomínajícími botanickou část kultovního Voynichova rukopisu. Další kapitola *Stručné dějiny chilli* přináší poutavé pasáže *Rodiště chilli* (což

⁶⁴ Zalistujme – Začtème se – Zapřemýšlejme.

⁶⁵ První z anotací sepsána pátek třináctého (13. 3.), zbylé vznikaly během ledna a února 2020. Radimovi V. – pro jistotu – páté pokračování 3 x Z odesláno 16. 3. 2020 (v den nekulatin Radima V. i kulatin autora anotace). Koronaviry poletují blízko, včetně autorova pracoviště. Snad je chilli (a pivko) sežehne. Anebo trefný nekrolog?

⁶⁶ Pachatelky knihy jsou hezké holky a záliba v chilli je ctí i šlechtí. Lze tak velkoryse přehlédnout nepřechýlení jednoho z příjemců jedné z nich i velmi pravděpodobně sluníčkovou orientace až snad nekriticky nadšených světoběžnic. Autor anotace – k smrti nenávidící cestování – přitom sám náleží k zapalným chillifilům a papričkám i omáčkám se amatérsky léta věnuje – vizte třeba <https://bertikovapivnihlidka.webnode.cz/jezevcova-kapsaicinova-hitparada/> či [https://bertikova-pivni-hlidka-3-xxiv-kucharen/](https://bertikovapivnihlidka.webnode.cz/bertikova-pivni-hlidka-3-xxiv-kucharen/).

⁶⁷ Včetně ždímání vnitřností, když fatálně přehlédl, že nakládané feferony jsou nadopovány extraktem kapsaicinu.

⁶⁸ Černé mušky, malé, poletující v blízkosti rostliny. Mušky samotné nevadí, ovšem jejich žravé larvičky ano.

je Jižní nebo Střední Amerika), *Kryštof Kolumbus, Tainové a chilli v Karibiku, Inkové a chilli, Chilli v mayské kultuře, Chilli v aztécké kultuře, Cesty chilli do světa. Kapitola Pálivky, super pálivky a šílení vědci* mapuje vůbec to nejpálivější ze světa papriček, včetně nového a nového šlechtění. Některé známé světové pálivé omáčky představuje kapitola *Chilli omáčky*.⁶⁹

Pasáž *Vaření s chilli* otevírá nejrozsáhlejší – kulinární – část anotované publikace. S oddíly *Jižní Amerika, Severní Amerika* (samozřejmě nechybí Jambalaya, starý dobrý Jih je holt starý dobrý Jih), *Střední Amerika a Karibik* (taková trinidadská dušená hovězí oháňka či kubánské „staré prádlo“ ropa vieja ...), *Jihovýchodní Asie*, dále *Čína, Korea, Indie*, poté *Afrika, Blízký Východ* a konečně *Evropa*. Vždy nejen se samotnými recepty a zasvěcenými tipy, nýbrž i zajímavými komentáři. Geografickými, kulinárními. Problémem jsou však suroviny. Místní jsou samozřejmě nejlepší a připravovat si leccos s náhražkami (ala Tricatel)⁷⁰ z Lidlu silně připomíná neblaze proslulé Babicovo „*Nemáte-li ..., vražte tam ...*“. Celou knihu zakončuje představení autorek, přesněji jejich oblíbených papriček, omáček, kuchyně, místa a toho, co okoštovaly nejpálivějšího. Nechybí ani seznam, kde se u nás sežene chilli⁷¹ a rejstřík receptů.

Následující dosti rozsáhlé anotace jsou určeny hlavně p.t. čtenářům, kteří představované knihy četli a znají je. Anotace totiž prozrazují i leccos důležitého z děje, což se dělat nemá.

Postapokalyptický nářez aneb kdo nečetl Kotletu, není Čech

U mnoha lidí bývá leden či únor ve znamení pokusů (v drtivé většině neúspěšných a obvykle i silně kontraproduktivních) o plnění masochistických předsevzetí. Někdo chvíli nedýmá, jiný bolestně nechlastá nebo pár dní žere zrní. Zatímco naši moudří předkové v zimních měsících rozumně konzumovali zabíjačky a tučná jídla, nemoudří a nerozumní lidé dneška především v lednu hystericky atakují tělocvičny a metrosexuální posilovny ... Autor anotace fobiemi z předsevzetí dávno již netrpí, a tak namísto ledna suchého či bezmasého mazaně zvolil leden apokalyptický. Přesněji postapo – postapokalyptický. Vlastně i únor. Leden ve znamení Kotlety, únor Vondrušky. Přesto, že sci-fi ani fantasy příběhy moc nemusí a má v této oblasti zásadní mezery a tragické nedostatky. Vlastně nikdy ani žádnou tradiční sci-fi nečetl, resp. nedočtl. Ufony nemusí (a ze série Akta X sledoval zásadně jenom díly bez nich), ani draky, elfy, hobity, mudly či jinou havěť. Vlastně zná jen pár starých komiksů.⁷² Plus opakovaná shlédnutí Star Wars, včetně krajně nesympaticky pokrokářských posledních dílů. Díl úplně poslední ale klidně oželí. Liberální pošuci zkurvili Bonda, Star Wars a vlastně skoro všechno.

Před cca 15 lety však čirou náhodou autor anotace sáhl po titulu *Tma*⁷³ a byl unesen a téměř i nadšen. Zpočátku i posléze kruté realistické líčení české země „*den poté*“. Místy nádherně a úlevně nekorektní, nicméně i kavárensky uvědomělý pravdoláskař bude orgasticky vzrušen umučením premiéra Klause nebo čipernými skutky uzdraveného prezidenta Havla. V poučné epizodce se tam mihne třeba i politolog Pehe. Nutno ovšem opatřit si druhé přepracované vydání z roku 2003.⁷⁴ Neff v knize vykresluje svět, ve kterém dojde elektřina a brzy přestávají platit všechna dosavadní pravidla, až dojde k úplnému rozvratu. A dojde k němu bolestně brzy. Postmoderní civilizace je totiž nebezpečně křehká a již po pár dnech či dokonce již i hodinách může civilizační slupka zmizet a propuknout teror a děsivá krutovláda, pokud selže vláda, vedení země, armáda, policie, úřady. Kdo se vzpomíná první? Normální a slušní lidé to nebudou. Obchody vyrabované, zdroje vody obsazené, zabijí se třeba i kvůli bicyklu ...⁷⁵

⁶⁹ Včetně americké firmy CaJohns Fiery Foods manželů Hardových. Kniha doporučuje jejich barbecue omáčku s bourbonem nebo rumem. V soukromé kapsaicinové hitparádě autora anotace vede legendární neextraktovka Lethal Ingestion právě od CaJohn's (s nekomplikovaně jedovatou, fantastickou papričkovitou chutí).

⁷⁰ Padouch Tricatel – propagátor tovární syntetické kuchyně – vyráběl umělohmotné potraviny ve fuňesovské komedii Křídýlko nebo stehýnko z roku 1976. Tehdy nás ovšem nenapadlo, že budeme muset konzumovat ještě mnohem, mnohem horší hnusy, nežli tehdy nabízel filmový Tricatel.

⁷¹ Autor anotace dlouho nakupoval u již neexistující firmy na www.habanero.cz, občas se staví u 5semen.cz (<https://www.5semen.cz/cs/obchod/chilli>) a má v oblíbě <https://www.chilimarket.cz/>, včetně chilli klíčenek.

⁷² Kdysi dávno třeba v ABC populární seriálová trilogie Příhody malého boha, Příchod bohů a Kruanova dobrodružství. Dobově zaujal také seriál Vzpouora mozků – srov. Buchal, J. (ed.): Velká kniha komiksů I. Praha: BB art 2001. 320 s. ISBN 80-7257-658-5. Ovšem Rychlé Šipy jsou (byli i budou) o něčem docela jiném ...

⁷³ Neff, O.: Tma. Chomutov: Milenium Publishing 1998. 261 s. ISBN 80-86201-04-X.

⁷⁴ Neff, O.: Tma 2.0. Chomutov: Milenium Publishing 2003. 336 s. ISBN 978-80-86201-32-0. Původní titul končí vlastně optimisticky. A přitom lze zkousnout i hodně, hodně potrhle ufony ... Vyčítáno původní knize někdy bývá, že je až přehnaně navázána na 90. léta u nás, a tudíž brzy mnohé zastaralo. Zcela přepracovaná verze 2.0 má být podstatně temnější a hustější. Podle anotace je důvod „prostý. Za posledních pět let se autor naučil nevěřit mocným tohoto světa ani nos mezi očima. Podle toho taky Tma 2.0 vypadá. Je to příběh černější, než sama tma“. Z původní knihy zůstalo fascinující líčení rozvratu. Leč, co nastalo potom, jaký svět vznikl na troskách starého, a jací lidé ho ovládali, má být vize již docela jiná. S ošklivým vyzněním i koncem. Citované vydání Tmy 2.0 (ale i 2. vydání in Albatros 2007 a 3. vydání in Plus 2014) jsou však již dávneji rozebraná.

Neffova katastrofická vize až nečekaně hrůzně nabývá na aktuálnosti v současné době, kdy jsou odstavovány jaderné a uhelné elektrárny a zeleně zmagorené Evropě vnucovány šílené větrníky, slunečníky, měsíčníky a další předražené a zbytečné fořníky. Tragicky aktuální je v neposlední řadě postava holčičky s Downovým syndromem, která působila natolik démonicky a zároveň byla pohodlně ovladatelná, že z ní nakonec v Neffově knize udělali královnu. Nám dnes cpou Sv. Gretu Posedlou ... O. Neff k současné šílené době⁷⁶ říká: „*Prostě, tady se prezident, papežové a politici koří evidentně pomatené mladé ženě ...*“ (<https://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Pomatená-Greta-Skoncime-katastrofou-Ondrej-Neff-vytlahl-20-let-starou-predpoved-Mrazi-z-toho-610845>).⁷⁷

Minulé knižní okénko končilo konstatováním převeliké, a stále narůstající, obliby dystopií v současnosti. V duchu glosy S. Žižky o tom, že „*je snazší představit si konec světa, než konec kapitalismu*“⁷⁸ i v neposlední řadě narůstajících frustrací a rezignace na řešení skutečných palčivých problémů. Takové úniky do postapokalytického, zlého a krutého světa. Hyperglobalizátorům přitom naprosto vyhovuje rezignace na pochopení doby, otevírající cestu k ještě větší manipulaci. Naši naivní předkové utopicky snili o ideálních společnostech, my se předháníme v dystopickém líčení hrůz, teroru, anarchie a katastrof. Že by již lidstvo bylo tak zdegenerované, a natolik blahobytem unuděné, že podvědomě touží po opravdovém globálním maléru, aby se seberskačsky očistilo, a především konečně zase vzpamatovalo?

O tom, že dnes máme žít v období „*negativní utopie*“ filozofuje M. Hauser v rozhovoru na <http://casopisargument.cz/2020/01/15/utopia-ako-filozoficky-argument-v-meniacom-sa-svete-rozhovor-s-ceskym-filozofom-michaelom-hauserom/>. Hauser připomíná přirozenou tendenci člověka spočívající v hledání lepšího světa. V současnosti se však slovo utopie stalo mnohdy nadávkou a slouží jako pohodlný nástroj diskreditace nepohodlných názorů. Což má vypovídat především o nás samotných, kdy nejenže nevěříme ve stávající uspořádání, ale již ani v existenci alternativy. Hauser odlišuje negativní utopii od dystopie. „*Negativní utopii je představa, jaký by svět být neměl. Neměl by ničit přírodu, neměl by vytvářet extrémní sociální nerovnosti, neměl by omezovat práva a svobody jiných apod.*“ (tamtéž). Problém spatřuje v tom, „*že se neshodneme na pozitivní utopii, tedy na konkrétním modelu budoucí společnosti*“ (dtto). Uvedené ilustruje na tom, že ani na levici neexistuje shoda např. ohledně nepodmíněného základního příjmu. Hauser hovoří o utopiích fragmentárních⁷⁹ a komplexních.⁸⁰ A dospívá k populární tezi o tom, že současné „*období lze nejlépe vyjádřit pojmem „interregnum“, kde starý systém odchází a nový se nemůže zrodit*“ (tamtéž).⁸¹

Následně Hauser přemýšlí o inspiracích z „*křesťanského socialismu v jezuitských redukcích*“⁸² či díla Rousseaua, Rawlse nebo Platóna a v neposlední řadě o revoluční transformaci, resp. evoluční cestě přechodu

⁷⁵ Srov. Přichystal, A.: *Přežít nebo zemřít: Manuál pro přežití ve zlých časech*. Praha: Česká citadela 2019. 264 s. ISBN 978-80-907399-5-6. resp. anotaci in *Marathon*, 2019, č. 6.

⁷⁶ Přitom ani nemusí dojít k žádné apokalyptické katastrofě – srov. Ondřej Neff: Představte si Evropu za dvacet let. Nebo raději ne. Zdevastovaná ekonomika, frustrování migranti, gerilové války na https://neviditelnypes.lidovky.cz/cirkus-vice-penez-na-obranu.A191129_200346_p_cirkus_nef.

⁷⁷ Učebnicovým příkladem je hysterický výlev klimatických obsesí nejenom klimaticky nemocné Greta na klimasummitu OSN v roce 2019. Greta surrealisticky vystupuje i na 50. Světovém ekonomickém fóru koncem ledna 2020. Kultovním se opět stává její výrok: „*Chci, abyste se ocitli v panice, abyste pocítovali strach, který každý den zakouším já*“. Což zřetelně připomíná pacienta psychiatrické léčebny, který pokřikuje přes plot na kolemjdoucí, že chce, aby všem drbalo v hlavě stejně jako jemu. Greta přitom opět sklízí pokrytecké ovace. Naštěstí nikoli od všech. Americký prezident apeloval na odmítnutí proroků zkázy a apokalyptických vizí, které šíří. Americký ministr financí Gretě doporučil vystudovat ekonomii a teprve pak všechny poučovat.

⁷⁸ Srov. Dinuš, P., Hohoš, L., Láluha, I., Loudín, J., Suša, O., Švihlíková, I., Tanner, L.: „*Civilizácia na rázcestí*“ po polstoročí. Bratislava: Veda 2019. 256 s. ISBN 978-80-224-1689-4, resp. recenzi, coby součást studie R. Richta a civilizace na rozcestí – před půlstoletím vs. dnes. Fórum společenských věd Klubu společenských věd, ročník 2019 (VII.), s. 1-52. ISSN 2336-7679. http://forum.klubspolved.cz/Richta_a_Civilizace_na_rozcesti.pdf.

⁷⁹ „*Dnešní dobu lze proto nazvat dobou fragmentárních pozitivních utopií. Je tu jedna skupina, která si budoucnost spojuje se základním příjmem, jiná skupina si představuje, že to bude vegetariánská společnost, jiná skupina budoucnost vidí ve společnosti družstevníků, a další skupina si představuje budoucnost jako návrat k hodnotám, jako je národ, rodina a křesťanství. Tyto utopie jsou fragmentované jednak tím, že je vyznávají dílčí skupiny, které se nedokážou shodnout, a jednak tím, že tyto utopie vyjadřují pouhý fragment společenského života: dílčí způsob financování chudých lidí, způsob stravování nebo dílčí životní hodnoty. Tyto utopie jsou tedy fragmentované nadvakrát. Neexistuje tu žádná ucelená představa o budoucí společnosti, která by zahrnovala všechny aspekty, aspekt ekonomický, sociální, kulturní, etický*“ (<http://casopisargument.cz/2020/01/15/utopia-ako-filozoficky-argument-v-meniacom-sa-svete-rozhovor-s-ceskym-filozofom-michaelom-hauserom/>).

⁸⁰ „*Nemyslím si, že má smysl tuto komplexní utopii vytvářet. I kdyby ji někdo podle vzoru Thomase Mora, Campanelly, Fouriera a jiných utopistů vytvořil, nepohneme se z místa, protože jiná skupina si vytvoří jinou komplexní utopii a budeme tam, kde jsme. Představa, že hlavní věcí je propracovaná vize budoucí společnosti, je v zásadě projev myšlenkového idealismu. Tímto způsobem kritizoval utopismus už Marx ...*“ (<http://casopisargument.cz/2020/01/15/utopia-ako-filozoficky-argument-v-meniacom-sa-svete-rozhovor-s-ceskym-filozofom-michaelom-hauserom/>).

⁸¹ S odkazem např. na <https://lucasperry.blog.pravda.sk/2015/07/07/revolucia-sa-blizi-buducnost-progresivna-alebo-reakcna/>. Srov. *Marathon*, 2017/č. 5, 2018/č. 1 aj.

k nekapitalistické společnosti. Ocenit je nutné, že přitom neopomínají klíčovou roli vlastnictví.⁸³ Závěrem je za inspirativní model projektování „vyššího modelu civilizace“ označen Cokshottův a Cottrellův kybersocialismus.⁸⁴

Na konec teoretičtější části anotace zdůrazněme, že dystopie,⁸⁵ negativní utopie apod. především úzce souvisí s liberální utopií, ve které musíme dnes z donucení žít. A která je sama o sobě gigantickou dystopií. Zdegenerovaný a hypertrofovaný (hyper)liberalismus může přivodit zkázu nejenom civilizace naší, nýbrž i veškerého lidstva a planety. Jedinou nadějí zůstává důsledné odliberalizování a globální konzervativní přestavba. Tento svět není jen pro kavárenské liberály! Pravda a zdravý rozum zvítězí nad lží a nenávisť ke všemu normálnímu!

Nyní k samotné sérii *Spad*. Obsahem (nejen) 1. dílu s názvem *Spad* je „soudný den s příchutí kanibalismu“. Nesmírně čtivý, návykově poutavý, těžce dojemný, westernový rodokaps. S postapo atmosférou. Leč rozhodně nejde o počtení pro každého. Buď se po pár stránkách neodolatelně zakousnete a musíte to prostě hrnout pořád dál a dál anebo knihu zhnuseně brzy odhodíte jako bezduchý škár a ubohý kýč psaný primitivním jazykem, přeplněný násilím a nekorektními sprostárnami. Telegrafické věty, neustálý spád a permanentní akce. Kotleta-Kyša⁸⁶ umí vtáhnout do děje. Krev, vnitřnosti, chlupská čest, nádherná láska ke zbraním, český a brněnský patriotismus. Kladásové a odporní záporáci. Žádné intošské kecny, vlastně vůbec žádné kecny, jen beng, beng! Colty Pythony českého J. Wayna & J. J. Ramba & Old Shatterhanda (i T. G. Masaryka)⁸⁷ v jednom – plukovníka Michálka a vrhací nože zabíjäcké servírky-průzkumnice-pilotky Alice mají posvěcení pořad. Průměrně tři zastřelení a podřezaní na stránku. Kniha si na nic nehraje. Braková literatura par excellence. Černočerný humor.

Cynický nadhled ala stará dobrá drsná škola Philla Marlowa, těžce mixnutá Casablankou. Bizarní postapokalyptická story, zábava, ovšem i varování. Zahraj to znovu, Same⁸⁸ aneb, co se v mládí naučíš, v jaderné apokalypse jako když najdeš! Geniální postava Otce Josefa, které lze jen tiše závidět. Působivě a uvěřitelně vykreslená Praha (a nejen Praha), žijící z kšeftování s otroky po jaderných válkách, a ještě horší válce občanské. Husté přestřelky v Praze (škoda převeliká útulné Michálkovy Americké kavárny)⁸⁹ a ještě hustší indiánské

⁸² Což měla být „... nejdéle existující socialistická či protosocialistická společnost od vzniku sociálních tříd na úsvitu civilizace. Redukce trvaly 150 let a kombinovaly indiánskou samosprávu, kněžskou teokracii a kolektivní vlastnictví půdy. Nevznikly podle předem připraveného plánu, nýbrž jako výsledek určitých opatření, které vyplývaly z dané situace a z hodnotového světa domorodců a jezuitských misionářů. Jezuité věděli, že Indiáni v Paraguay žijí v kmenovém uspořádání, kde neexistovalo soukromé vlastnictví v našem slova smyslu. Jezuité na indiánské kmenové uspořádání navázali a přetvořili ho do podoby společného hospodaření v redukcích. Byl to vlastně přímý přechod od kmenového uspořádání k socialismu, pokud tak lze jezuitské redukce nazývat. Jezuitské redukce nám zanechaly otázku, zda hypoteticky mohl vývoj lidstva probíhat podobně ...“ (<http://casopisargument.cz/2020/01/15/utopia-ako-filozoficky-argument-v-meniacom-sa-svete-rozhovor-s-ceskym-filozofom-michaelom-hauserom/>).

⁸³ „V současné době jsou v zásadě jenom dvě základní možnosti. Následkem technologického a sociálního vývoje se postupně promění kapitalistická forma vlastnictví ve vlastnictví sdílené a tím se evoluční cestou dostaneme do postkapitalistické společnosti. Tato představa předpokládá, že kapitalistické vlastnictví je pouze ekonomická kategorie, která se mění v závislosti na celkových změnách technologií a sociálního systému. Jestliže chápeme kapitalistickou formu vlastnictví nejen jako ekonomickou kategorii, ale také jako kategorii politickou a mocenskou, pak to nepůjde tak snadno ... Z toho důvodu mluví Marx o tom, že kapitalismus je určitou diktaturou bohaté menšiny a socialismus se kvůli této okolnosti nemůže prosadit jinak než jako politické odstavení této oligarchické diktatury. Tento rozhodující okamžik přechodu k postkapitalismu je právě to, co chybí v utopických vizích. Nenajdeme ho ani u autorů, kteří vytvořili modely postkapitalistické společnosti“ (<http://casopisargument.cz/2020/01/15/utopia-ako-filozoficky-argument-v-meniacom-sa-svete-rozhovor-s-ceskym-filozofom-michaelom-hauserom/>).

⁸⁴ V němž se „... řeší problém socialistické kalkulace, který se týká otázky, jak určovat hodnotu produktů a práce, jestliže je nebude určovat kapitalistický trh. Jejich model v tomto smyslu není utopický, pokud pojmem utopie myslíme vizi, u níž se neptáme na to, zda může ekonomicky a sociálně dlouhodobě fungovat. Ale i zde chybí otázka přechodu. Jak lze k této ekonomice dospět? Na to vůbec neodpovídají ...“ (<http://casopisargument.cz/2020/01/15/utopia-ako-filozoficky-argument-v-meniacom-sa-svete-rozhovor-s-ceskym-filozofom-michaelom-hauserom/>). Srov. <https://sok.bz/clanky/2008/wpcockshott-acottrell-kybersocialismus>, resp. ke sporům o ekonomickou kalkulaci http://www.sds.cz/docs/prectete/eknihy/pgo_soek.htm či <https://adoc.tips/poueni-z-historie-sporu-o-ekonomickou-kalkulaci-pi-analyze-m.html>.

⁸⁵ Dystopie je antiutopie – idea vývoje společnosti směrem nikoli ideálním, nýbrž právě naopak. Jako tuzemské příklady bývají uváděny práce K. Čapka *Válka s mlouky* či R.U.R. z cizích především 1984 G. Orwella. Srov. Ouředník, P.: *Utopus to byl, kdo učinil mě ostrovem*. Praha: Torst 2010. 244 s. ISBN 978-80-7215-395-4.

⁸⁶ Pod uměleckým jménem F. Kotleta se skrývá bruntálský fantasta a převelice pilný spisovatel – novodobý titán české brakové fikce – L. Kyša. Též přezdívaný jesenický Mauglí anebo bruntálský řezník. Podle fiktivního životopisu je o jeho životě známo pouze několik málo útržků, které obyvatelé Bruntálu údajně sdělují pouze za tučné úplatky a zásadně šeptem. Dokonce se spekuluje, že má jít o potomka toho, kdo zničil Sovětský svaz ...

⁸⁷ „Jak říkal Tomáš Masaryk; lidský život měříme jednostranně; podle jeho délky, ne podle jeho velikosti. Myslíme víc na to, jak si život prodloužit než na to, jak ho opravdu naplnit. Mnoho lidí se bojí smrti, ale nedělají si nic z toho, že sami a mnoho jiných žijí jen položivotem, bez obsahu, bez lásky, bez radosti ...“ (s. 297 1. dílu).

⁸⁸ „Zahraj to znovu Same, kvůli tomu pitomci jsem nic neslyšel ...“ (s. 7 1. dílu).

⁸⁹ Což nebyla žádná liberální kavárna. Nýbrž poctivá hospoda v ruině mrakodrapu bývalé nadnárodní korporace, pravděpodobně někde na kraji bývalého Jižního města. Ve stylu nočního podniku Café Américain z filmové Casablanky, kde se také scházeli nejruznější týpkové. Leč jsme v době postapokalyptické, takže mnozí v pražském Michálkově podniku

putování přes drsnou Planinu (mnohem drsnější nežli ve filmu *Drsná planina* alias Král Šumavy II.) cestou do mýtického Brna. Kniha nikde nenudí, originálně překvapuje a kultovní repliky typu „*Nečekal jsem, že to kdy řeknu, ale jsem rád, že jsme ... v Brně*“ (s. 248 1. dílu)⁹⁰ bytostného pragocentristu nefalšovaně potěší. Nejlepší zůstává Michálkova osvědčená taktika, který sice plány vymýšlí, leč nakonec se obvykle přikloní k tomu, že „*Prostě je všechny zabijeme*“.⁹¹

Za zamýšlení stojí fiktivní scénář, jak to začalo. Tedy třetí světová. Na Ukrajině, s přispěním Polska a Turecka s velmocenskými ambicemi. Původními nepřáteli byli samozřejmě Rusové v koalici s Číňany, ovšem brzy to již bylo všem úplně fuk. Nikdo totiž nevyhrál a ani vyhrát nemohl. A v závěru 1. dílu rozpíná Japončičky těžící lithium u Brna na kusy rozmaširují Michálkovi Češi (a Moraváci), bok po boku s Rusy (a tanky) knížete Volodi. Leč, kdo zabil guvernéra alias pianistu Sama? A co přesně udělali Němci s genetikou Hany na ostrově Spiekeroo, že je „*poškozená*“, resp. vyvolená? Což se však nedozvíme ani z dalších dílů. Absentuje především rozluštění zápletky právě kolem Hany – falešné dcery Michálka, který ji kdysi prohrál v kartách. I sympatická postava Crashe, původně mladého pražského četníka, který se vypracovává na brněnského vojévudce a přivádí přitom Michálkovu dceru-nedceru do jiného stavu, by si zasloužila více prostoru. Schovává si to Kotleta na další pokračování?

1. díl série *Spad* je nejlepším dílem, je to brak (nicméně brak v tom nejlepším smyslu) přímo až dokonale. Neotřelý postapo western mocně připomínající střilečku na PC. Báječná i poučná oddychovka a vlastně, proč jen „*pouhá*“ oddychovka ... Kotleta prostě umí, nebere se smrtelně vážně, a hlavně si na nic nehraje. A zachovává si nadhled, a má přitom i přehled. Kvaziintelektuální pseudoumění pro samozvané lepšolidi kaváren to – danke bohu – opravdu není. Něco takového jako *Spad* by autor anotace chtěl sám napsat, ovšem kdyby to uměl ... Jednička s naprostým přehledem ob stojí jako samostatná kniha. Což se o dalších dílech série *Spad* již říci nedá, snad s výjimkou specifického čtvrtého, který též vypráví uzavřený příběh.

2. díl nese pojmenování *Poločas rozpadu*. Čte se dobře, také vlastně jedním dechem. Postrádá však sílu, překvapivost i přesvědčivost první knihy. Nudná slátanina to přitom ale není. Přibylo sexu a snad i brutálnosti a zvrácených nechuťáren, které ale již zdaleka tolik nešokují. Místy působí dokonce až komicky. Jde sice o apokalyptickou sci-fi či přesněji fantasy, nicméně *Spad* mnohé líčí jakž-takž uvěřitelně. Což nelze tvrdit o zkarikované postavě Žolíka, který se z vcelku přesvědčivě zmafořeného vládce pražských sídlištních kryš ze Zóny stává ve 2. dílu bizarně nepřesvědčivým mistrem kultu východních měnitelů. Autorovi anotace Žolíka do knihy moc nezapadá. Ovšem ocenění bezesporu zaslouží, že tato jedna z největších zrůd celé série je bývalý parazitní youtuber. A tato úlisná stvůra po zásluze v bolestech chcípá v lesním táboře ukrajinských divoženek náležitě opracovaná katanou kapitánky Nacumi.

Tento díl je typicky překlenovací, nezačíná ani nekončí. Působí jako vata, resp. natahování příběhu. A číst jej bez znalosti *Spadu* cenu nemá. I když akce je ještě více než v dílu prvním, děj ztrácí šťavu i tempo. Michálek a jeho boys, přesněji zde především girls jsou neustále na své misijní cestě. Jako hobiti. Neustálý spád to má, ale přitom pořád vlastně to samé. Hlášky již místy nejsou až tak nenucené a čtenář se v nich, a v dalších klišé, někde skoro až topí. V tomto díle začíná vadit, že hlavní postavy jsou velmi ploché. Je tu Michálek – hrdina od Istanbulu, věčně nasraná Alice,⁹² píchač Ryan a dějem (i celým světem) zásadně zamíchává samurajka s malými kozama. Nicméně chovají se pořád k zoufalství stejně a předvídatelně.

Labužník černočerného, a těžkotonážně nekorektního, humoru si však své jistě nalezne i zde. Půvabná jsou konstatování, že po jaderných válkách zůstalo na Ukrajině nejméně zamořeno okolí Černobylu. Anebo Michálkův koňský frk o tom, že k výhodám jaderných válek patří, že už nejsou žádní ochránci zvířat. Nesporným oživením je čubčí pohár na krakovském stadionu vyšperkovaném raketou s jadernou hlavicí. A přehlédnuto by rozhodně nemělo zůstat poselství ohledně vztahu k mužům u partyzánek-divokých. Dotažení feminismu ad absurdum. Divoké muže využijí jako oplodňovatele a pak je pozabíjejí. Postapokalyptickou Vlastou je tady starší seržantka Nataša Bogdanovna, vystřídaná silnou Ivanou a posléze terminátorskou Alicí. Bojovnou Šárkou je mladinká Jitřenka s „*výrazem dychtivého štěňátka*“.⁹³ Divoženky ovšem bez mužů přehnaně šťastné nejsou a obdobně jako ve filmové *Sexmisi* i tady se velebně-vrchní feministka Nataša mohutně

připomínají spíše postavy z kultovního pajzlu Mos Eisley Cantina na planetě Tatooine ze Star Wars (Epizoda IV. z roku 1977). Nezapomenutelné jsou hlody z pražské postapo hospody, provozované Michálkem s Alicí a Samem, který zpívá, ale léta nemluví (Promluví až v samotném brněnském superfinále, ale jen na chvíli) – „S tímhle mě Sam neskutečně štal. Navzdory tomu, že dokázal celý večer zpívat jeden prvorepublikový cajdák za druhým, od konce občanské války jinak nepromluvil ani slovo“ (s. 84 1. dílu).

⁹⁰ Čestné dluhy ze starých dob se zkrátka musí mezi veterány platit i v postapo časech, proto se skoro celý první díl se odehrává mezi Prahou a Brdělí, tedy Brnem – „Brno už z dálky vypadalo jako Praha“ (s. 248 1. dílu).

⁹¹ Namátkou: „„No nic, jdeme je všechny zabít“, prohlásil jsem a hnal se ke svým pythonům“ (s. 81 1. dílu).

⁹² „„Nechci se uklidnit, chci někoho zabít“, řekla. Věřil jsem jí to“ (s. 42 2. dílu). „... Alice vařila. Budu muset Japonce vysvětlit, že když vaří Alice, nikdo nikdy neodmítá nášup, ani kdyby šlo o vývar ze starých opasků nebo opěkaného potkana, což jsme kdysi už také jedli ...“ (s. 105 2. dílu). „To jsou jenom kecy, plukovníku. Zapalují se vám ... lejtka, tím to je ...“ (s. 107 2. dílu).

⁹³ „Týjo, poprvé vidím chlapa takhle zblízka a nesmím ho zabít. Jak se jmenujete?“ (s. 269 2. dílu).

přetvařuje a o samotě Michálkovi ráda řízně zasalutuje. Nelíčené je nadšení z Ryanova i Michálkova penisu u věčně nadržené Jitřenky.

Přesná je Michálkova degustace: „*Pivo chutnalo asi nejhůř, co jsem v životě pil. Husté bylo tak, že po něm mohla chodit myš, a kyselé, že by se v něm nejspíš daly rozpouštět mrtvoly*“ (s. 124 2. dílu).⁹⁴ Že by narážka na Starobrnno?⁹⁵ Ovšem v celé sérii je Nové Brno líčeno jako jediná naděje pro celou Evropu i vlastně i pro celý svět, na rozdíl od proradné Prahy. Přitom ani novobrnňáci nikterak nestojí o žádnou demokracii ani samosprávu.⁹⁶ Vědí o nich totiž své.

Rázová vlna je pojmenování třetího pokračování, které opět nelze doporučit ke čtení bez znalosti předchozích. Autor anotace považuje tento díl za výrazně lepší nežli dvojku. Díly druhý a třetí by přitom klidně šlo spojit. Již ve dvojce se z Japonců stávají spojenci Armády České republiky v uniformách brněnských aktivních záloh se znakem draka a ke konci trojky druhý kamikaze plukovník Isokuru Akijima formálně podepisuje s Michálkem mírovou smlouvu. V trojce se dimenze hlavních hrdinů nečekaně rozšiřují. Závěr je silný, patetický, epický, zkrátka monumentální. A pro někoho i překvapivý. Nepříjemně překvapivý. Svět je sice (na chvíli) zachráněn, ale za jakou cenu? Samurajsky se totiž obětoval ústřední hrdina. „*Jsem zasařený zkurvenej vyjebanej hrdina z Istanbulu. Je to moje práce ...*“ (s. 297 3. dílu). „*Bylo 9:14 a já zmáčkl to zatracené červené tlačítko*“ (s. 299 3. dílu). Zaujatý čtenář si položí otázku, zda svět za takovou oběť vůbec stál. A bral by to právě naopak. Aby svět byl zničen, leč bratr plukovník David Michálek „*samozvaný velitel Armády České republiky a stejně tak samozvaný vládce města Brna*“ žil dál. Bez něho to totiž nemá cenu. Nic už nemá cenu.

Vyústění je působivě dojemné a náramně připomene smrt Vinnetoua. Který se v předvečer osudné bitvy loučil s bratrem Old Shatterhandem a pochmurně filozofoval o zvonech ze Santa Fé.⁹⁷ Michálek zásadně nefilozofuje, ale když se čtenář na s. 211 (3. dílu) dozvídá, že: „*Tu noc jsme se s Nacumi milovali ještě jednou, a to bylo naposledy v životě*“ začíná devadesát stránek před koncem tušit. Ale obětovat se zavázala Nacumi, to přece Kotleta nemůže ...

Telegrafický závěr má sice být optimistický (kdy Nacumi Šinozaki se stává ministryní obrany Japonska a kráčí se synkem Davidkem okolo Michálkovy sochy), leč vyznívá chmurněji, než kdyby to velmistr měnitelských kultistů pod Moskvou všechno fakt odpálil. Smutek přebíjí i vlasteneckou hrdost nad nejsilnějším vojenským uskupením Evropy v podobě Armády České republiky, která žene a kosí nepřátele jako husité. Naším pomáhá kdekdo – polepšené čubky, ukrajinské lesní divoženky, Japonci i starý francouzský legionář.⁹⁸ Věčné i vděčné zůstávají Michálkovy hlášky „*Takže zpívat ... A strílet a zabíjet. A kdo mi ještě umře, to je debil a nachčiju mu na hrob, jasný?*“ (s. 228 3. dílu) či „*... já a moji spojenci jsme vám přišli narvat dynamit do prdele a odpálit ho za zpěvu Kde domov můj a Ach synku, synku, protože obě písničky měl rád tatíček Masaryk*“ (s. 220 3. dílu.). Anebo „*Richard měl vážně štěstí, že časy politické korektnosti se vypařily s první atomovkou*“ (s. 253 3. dílu). I kultovní hlášky světa *Spadu* z dílů předchozích,⁹⁹ včetně bojového hesla *Jen pro ten dnešní den*.¹⁰⁰ Se závěrečným finále v podobě patetické bitvy o Prahu – „*Jen pro ten dnešní den, zmrď! ...*“ (s. 311 4. dílu).

4. díl *Řetězová reakce* je svatokrádežným vykrádáním sama sebe. Bez Michálka to prostě není ono a nikdy samozřejmě být ani nemůže. Přechází i přežít se však přitom čtvrté pokračování, kupodivu, dá. Plukovník nechybí jenom čtenářům, nýbrž bolestně i všem hlavním hrdinům.¹⁰¹ Vrchní velitelkou Armády České republiky se stává

⁹⁴ Čechovi Michálkovi patok ve vesnici kdesi na východě bývalého Polska samozřejmě nechutná. Zato Japonka je nadšená – „*Řekněte tomu muži, že má výborné pivo*“ (s. 124 2. dílu). A právě Japonci dnes vlastní Prazdroj ...

⁹⁵ Brňáci rádi a podivně experimentují. Třebas letos vaří pivo z dešťové vody. Jedná se o produkt brněnské společnosti Asio ve spolupráci s brnělavským pivovarem Frankies. Dílo se jmenuje Zmoklá sova. Jó, žit Brno ...

Leč nemají na pivovar z Čížové, kde chemici loni namíchali pivo z recyklované vody vyčištěné čističkou Veolia. Mikrobiologický rozbor prý říká, že je čistší nežli voda podzemní. Pivko z hoven. Na zdraví a dej bůh štěstí!

⁹⁶ Michálek se pasuje na vojenského velitele města a „... lidem to vyhovovalo. Snažil jsem se jim vnutit nějakou formu samosprávy, ale pak jsem zjistil, že každý, kdo se rozhodl udělat politickou kariéru a začal agitovat za své zvolení, se stal obětí masivního lynče. Všichni už měli politiky po krk. Chtěli hrdinu z Istanbulu, který jim bude vládnout moudře a spravedlivě. Nejhorší na tom bylo, že hrdinou z Istanbulu jsem byl já“ (s. 30 2. dílu).

⁹⁷ Ve verzi filmové, v knižní si teskně zamklý Vinnetou prorocky „naprosto čistě notuje melodii Ave Maria ...“ (s. 229 díla May, K.: Vinnetou. II. díl. 5. vydání. Praha: Albatros 1987. 383 s. ISBN nemá), aby posléze ve finále pronesl: „*Děkuji ti, Šárli. A tím jsme hotovi. Přišel čas k útoku. Vinnetou ten boj nepřezíje ...*“ (tamtéž s. 257).

⁹⁸ Neboť „... jak říkal generál Schwarzkopf: Jít do války bez Francouzů je jako jít na lov jelenů bez akordeonu“ (s. 183 3. dílu).

⁹⁹ „... při pohledu na Jitřenku by mi odsouhlasil i to, že provádí orální sex radioaktivním jezevčíkům ...“ (s. 19 3. dílu). Hlášek nejenom kultovních, nýbrž i poučných jako „*Jo, stačí pár atomovek a patriarchát je zpátky*“ (s. 39 3. dílu) anebo typu samurajských zásad uvozujičích části 3. dílu, resp. japonských přísloví u dílu druhého.

¹⁰⁰ „*Kdyby věděl, že Jen pro ten dnešní den je stará bojová píseň 3. brigády, takzvané guvernérový armády, a zároveň nástroj s jehož pomocí se v podobných případech vzájemně koordinujeme, nejspíš by tak sebevědomý nebyl*“ (s. 14-15 1. dílu).

¹⁰¹ „*Chyběl mi, strašně moc mi chyběl plukovník Michálek. Ten starej parchant by ... lidi dokázal přesvědčit, dokázal by je motivovat a oni by za ním šli a nebáli se smrti, stejně jako se jí nebál on*“ (s. 281 4. dílu). Těžce postapo romantická je vzpomínka Alice na první setkání s Michálkem. Před její první bitvou, kdy on byl ještě poručík. A ona se strachy třásla v zákopech a blila pod sebe. Michálek jí podržel a pochválil, že je moc fajn, že se i neposrala – „*Tak to není špatný. Věřte mi,*

kapitánka Alice Krejčířová, současně vrchní náčelnice ukrajinských divokých, s vytetovanou černou vránou na obličej. Která příběh vypráví. Celá série je psáno „*ich*“ formou – tři díly pohledem Michálka, čtvrtý Alice.

Hlášky a celé pasáže opět neliberálního nekavárníka upřímně pobaví a tuze potěší.¹⁰² Nejvíce asi otrocká značka vypalovaná v Praze na krk otrokům – „*Typické euro s přidáním symbolem majitele*“ (s. 48 4. dílu). Špatné není sluníčko ve znaku sluníčkářských otrokářů v Hamburku. Nakonec se překousnout dá i ústřední hrdinka, která již není věčně nasraná, leč varováními typu „*Poslední dobou mám pocit, že mám permanentní krámy, takže nepokoušej mou trpělivost*“ (s. 147 4. dílu) pořád nešetří. Drsně glosuje „*Potřebovala bych si zapálit, nebo dát loka pálenky, nebo alespoň někoho zabít*“ (s. 65 4. dílu) aneb „*Hasta la vista, zmrdi*“ (s. 57 4. dílu). Nevyhnutelný je souboj mačetami dědáčky Alice vs. Abdul Rychlík ala světelné meče Star Wars. V duchu Inglourious Basterds vyrývá Alice na čelo proradného zmrda svůj podpis.

Teta Alice se stala nezničitelným terminátorem. Neublíží jí bičování, průstřely, omrzliny ani pobodání a nevyčerpatelnou energii dobývá sexem. A to převážně lesbickým. Vedle divokých potkává sektu vesmírné lásky (postapokalyptičtí Hare Krišna) a pomocí irské whisky a echt coly parádně rozrajuje i irskou vůdkyni říčních pirátů na Labi, která nostalgicky teskní po své babičce – člence IRA. Lesbických čuňáčinek je tady hafo. Až to nudí. Z knihy vyplývá, že v Evropě je prakticky každá ženská lesba. Zmutovaly následkem jaderné války? Lesbickou orientaci ostatně signalizují i titulní strany posledních tří dílů série. A vlastně snad i té první.

Alice nekompromisně ohněm & mečem prosazuje Michálkovu pravdoláskařskou doktrínu (včetně rušení fungujícího otroctví),¹⁰³ a to nejdříve v Hamburku, kde uspořádá revoluční mejdan s ohňostrojem. Hamburg osvobozuje s pomocí německých spiklenců a Irů na bojové ponorce třídy Los Angeles vybavené Tomahawky s konvenční hlavicí. Se stejnou artilérií po Labi a Vltavě Alice – spolu s brněnským invazním sborem – konečně dobývá proradnou Prahu. Nakonec se nad Prahou zatřepetá česká vlajka. Trefně je zachycen pražský magistrát jako panoptikum lumpů a kariéristů. Kotletovi lze velkoryse odpustit občasné pravdoláskařské mžitky, zastřené havloidní a nezastřené masarykovské. Především ovšem hrdě legionářské.

Nefalšované tesknění po vojáku Michálkovi přitom rozhodně neznamená, že by autor anotace choval sympatie a vkládal sebemenší naděje do jednoho z kavárenských adeptů na příštího prezidenta. To opravdu, ale opravdu není plk. D. Michálek. Ten kabáty rozhodně nepřevlékal a nesloužil komukoli. I když ani on možná úplně vždy nestál na té správné straně. C'est la vie,

P.S. (1) Známa přelouskává sérii Spad na jeden zátah, vytváří si těžkou závislost a okamžitě zakupuje další hustou Kotletovinu. Hned koncem februáru je tudíž nutné plán (na chvíli si od sci-fi a postapo fantazií oddychnout) zrevidovat. Odloženo je i psaní příspěvku na jakousi konferenci kdesi v Asii (A ani není jasně, zda sborník někdy vyjde a naskočí tak body ve sciometrickém kafemýlnku. Jiný účel příspěvek nemá). Další klasickou Kotletovinou jsou Lovci.¹⁰⁴ První český superhrdinský román. I tady je zřetelná náklonost k Vránám i vránám a krásná láska ke zbraním. Praha LP 2050. Story vypráví lovec – starší inspektor Petr Mlejnek, tak trochu pražský Terminátor. Lovci jsou federální policisté z OBVT (Organizace pro boj s vylepšenými teroristy), též mírně vylepšení implantáty. Vybraní padouši jsou totiž geneticky zmutovaní do podoby superpadouchů Spidera, Krvavé Máří, Dikobraza, Fénixe či Vrháče, Bouchače nebo Centuriona. Genetické manipulace se fušují na Ukrajině a precizně provádějí v Rusku a nejlépe v Českém Brodě. Padouchem největším je česká premiérka (alias Bílá královna), krvežíznivě toužící po postu první české prezidentky – „budiž ji peklo těžké“ (s. 232 cit. publ.). Zápletka něco na způsob Brutální Nikity poloviny 21. století. V Lovcích jsou hrdinové méně charismatičtí a ani tolik nepřirostou k srdci – Michálek (ani Alice K.) to není, leč i tak sci-fi rodokaps nižšího levelu pobaví. Spad připomíná PC střilečku, Lovci komiks. Hlodú je tu dost (i když méně nežli ve Spadu), některé slabší, jiné potěší a pásnou jako pr... na hrnec¹⁰⁵ a hlavně jsou hezky situovány do pražských realii. Do kavárny Slavie, na Havlův most spojující sunnitskou čtvrt s čínskou, na Třidu porozumění procházející Žižkovem (kde zuří permanentní pouliční válka na pomezí sunnitské a šiitské čtvrti) anebo do Radotína. Ze kterého se stal díky nevydařenému sociálnímu experimentu Romotín. Zcela ovládaný uprchlíky z východu Slovenska, když magoři z Islámského státu si nedopatřením odpálili atomovku pod vlastním zadkem v Košicích a Mukačevu.¹⁰⁶

že ti na druhý straně z nás posraný jsou ...“ (s. 155 4. dílu).

¹⁰² Např. výstižná ilustrace toho, kterak války a kolaps lidí proměňuje (Anebo to v něm bylo vždycky?) – „Tenhle chlap vydělal za mlada hromadu bitcoinů na internetu, kde fušoval do všeho od porna až po weby pro maminky. Na fotkách se nikdy neobjevoval bez své blondaté manželky, tří dětí a labradora. Taký lifroval hromadu peněz na charitu ... vystupoval i v jednom dobročinném klipu, kde v potu tváře sázel s malými černoušky stromy někde v Africe. Hladil je po hlavičkách a mluvil o lepším světě pro všechny. Teď ovládal otrokářskou stezku z Hamburku přes Prahu až do Říma ...“ (s. 7 4. dílu).

¹⁰³ „Toto pravidlo platí na celém území Evropské unie a je mi úplně u prdele, že žádná Evropská unie už neexistuje a ten zákon jsem vydala já ve zkurveným Brně. Kamkoli stoupne moje noha, tam platí moje zákony ...“ (s. 165 4. dílu).

¹⁰⁴ Kotleta, F.: Lovci. Praha: Epoque 2015. 304 s. ISBN 978-80-7425-259-4.

¹⁰⁵ Namátkou: „Nikdo nemluví s prodávčem kebabu, každý se totiž bojí, že by mu mohl prozradit, z čeho jej dělá“ (s. 10-11 cit. publ.). „I tak pneumatiky nařikaly a úpěly jako moje bejvalka, když jsem jí schoval flašku s rumem“ (s. 100 cit. publ.). Silně aktuální je Mlejnkova angažovaně-zelená replika, když Krvavá Máří implantovanou katanou odsekne jednu z policejních hlav: „Ta odpadla na zem a zakutálela se ke speciální popelnici na biologický odpad. Alespoň že to třídění odpadu brala holka vážně“ (s. 107 cit. publ.).

¹⁰⁶ A proto holky odtud přivezené do radotínského bordelu „mohly v noci světélkovat ...“ (s. 185 cit. publ.).

Opomenuto není Brno, které konečně přestěhovalo nádraží a má i metro! Multi-kulti kyberpunková euroPraha LP 2050 je zde místem mnohem, mnohem děsivějším nežli zbytky postapo Prahy ve Spadu. Kotleta s nadhledem ukazuje, kam vede multi-kulti sebevražedná posedlost a zběsilé míchání ras. A varuje i před biotechnologiemi. K tomu ichtilní zákazy kouření (nehodno euroobčana, na což přitom zvysoka kašlou i poldové), povinné kvóty pro všechna pohlaví, náboženství, etnika i rasy (přísně kontrolované etnickou policií), příděl drog na měsíc, závislosti na holografickém internetovém připojení etc. Mlejnkovi v atentátech ala Stauffenberg pomáhá geniální zběhlý student rabínského řemesla (cudně šukající Mlejnkovu adoptivní arabskou dceru Vránu, a tudíž hustě drsnou a posléze i náležitě vylepšenou), asijsí ajťáci s flotilou dronů či radotinský romský vajda.¹⁰⁷ Už dost. Necht' laskavý i nelaskavý p.t. čtenář zalistuje laskavě sám.

P.S. (2) Březen a skoroapokalypsa je tu ... Na karanténu doráží od Kosmase další kotletoviny. Kotleta, F.: Příliš dlouhá swingers party. Praha: Epocha 2014. 288 s. ISBN 978-80-7425-233-4, resp. Poslední tango v Havaně. Praha: Epocha 2018. 328 s. ISBN 978-80-7557-133-5.

Hutná sága rodu Wagnerů s varovným scénářem „ruleoutu“

Vondruškův monumentální román o osudech rodiny Wagnerů, která prožívá postupný úpadek evropské civilizace, je tlustá bichle typu Marxova *Kapitálu*. Vypadá impozantně, ale je těžce nepraktická. Těžká a špatně se s ní manipuluje nejenom při čtení v pelechu. Autor anotace by preferoval menší písmena (a tedy ztenčení knihy) či ještě lépe rozdělení na dvě samostatné části. Z důvodů ryze praktických. Ostatně i dílo samotné je přitom na dvě části rozčleněné. První *Jak to celé začalo* líčí období 1984–2019 a vychází z reálného vývoje Čech a Evropy. Část druhá *Jak by to celé mohlo skončit* modeluje formou dystopie jeden z možných scénářů vývoje společnosti po roce 2020, který by mohl vést až k zániku evropské civilizace.

Román se špatně nečte, ale chvílemi je značně rozvleklý a místy i trochu (dost) monotónní. Přečíst knihu na jeden zátah je úkol nadlidský a fakticky nemožný. A překvapivě není úplně snadné dočíst to celé do konce ani na etapy. Vondruška znalosti i rozhled bezesporu má a psát bezesporu umí, o tom žádná.¹⁰⁸ Ovšem, že by se autor anotace nemohl od stránek odtrhnout – jako v případě výše anotovaných Kotletových postapo rodokapsů –, obvykle nenastávalo a ani moc nehrozilo. Upřímně přiznáno: Autor anotace objemnou knihu dočetl o drtínek více z povinnosti, pod tlakem „kapitalistického“ závazku, který si sám uložil nežli díky tomu, že by nemohl dále žít, aniž by věděl, jak to celé dopadlo. Závazek zněl: Kdo tahle tlustý román za vlastní peníz zakoupil, musí to přečíst až do úplného konce. Kvůli profesionální cti a v neposlední řadě kvůli srovnání se sci-fi dystopiemi typu *Tmy* nebo *Spadu*.¹⁰⁹ Nicméně po pár stránkách románu je jasné, že srovnávat moc nepůjde. Je to prostě docela něco jiného. I když ... A nakonec to ztráta času vůbec nebyla. Hodně dobrý i varovný utopicko-sociální román.

A u Vondrušky jako již tradičně jde o červený hadr báječně dráždivý všechny uvědomělé kavárničky, eurohujery a pravdoláskařská sluníčka.¹¹⁰ Jednomu z nich se mělo udělat fyzicky nevolno z díla, kterému říká „odporná okamurovsko-zemanovská propaganda s komoušským, estebáckým a kolaborantským zázemím“. Zvláště působné je označení českých vlastenců a slovanských patriotů jako kolaborantů z úst liberálních novevropanů a hatefree vítačů.

I. část *Jak to celé začalo* zahrnuje bloky I. *Prolog*, II. *Klid před bouří* a III. *Sype se to*. II. část pak oddílů IV. *Galská přehra*, V. *Klopýtání*, VI. *Pád na dno*, VII. *Boj o přežití* a VIII. *Reconquista*. Jednotlivé bloky sestávají

¹⁰⁷ Který zařídí všechno, přičemž disponuje i kanóny ráže 125 mm (spojenecká dodávka do Kazachstánu, která se cestou zatoulala). Když do Radotína Mlejnek přiváží postřeleného rabínského studenta, vajda Stanislav Golčář glosuje: „Mám tu čarodějnicu, doktora nebo kněze. Záleží, jak špatně na tom je ...“ (s. 227 cit. publ.).

¹⁰⁸ Přičemž stále plně platí vyčtené na adresu V. Vondrušky v minulém Knižním okénku in Marathon, 2020, č. 2.

¹⁰⁹ Fajnovým šmekrům bývá doporučován i text Frýbort, L.: Pod znamením púlměsice: Příběhy z Evropy pod vládou islámu. Krásná Lípa: Marek Belza 2015, 448 s. ISBN 978-80-87116-36-4. Román má upozorňovat na tikot časovému bomby – na hrozbu islámu. Má jít o projekci stávajících trendů ve vývoji západní, resp. evropské civilizace do období 2049–2070. Z anotace vyberme: „Civilizace, jež odvrhla své kořeny, ztratila vůli k obraně a proklamované hodnoty zbavila jejich obsahu. Děje se odehrávají v době, kdy téměř celá Evropa se nachází pod muslimskou mocí, která se však začíná drolit v důsledku vnitřních rozporů a postupného vyčerpání zdrojů vytvořených západní civilizací. Můžeme prožít paralelní a hluboce lidské příběhy utečenců z různých koutů porobené Evropy – Itálie, Čech, Pobaltí, Německa – a dobyté Izraele, křesťanů, židů, drůzů a sekulárních, kteří se nehodlají podrobit brutální moci a odcházají zakládat ostrůvky obnovené západní civilizace, zbavené toho, co ji zahubilo. Tyto ostrůvky, ať už ve Skandinávii, švýcarských alpských údolích či na Azorských ostrovech se postupně začínají propojovat“. Lákavé, leč nejdříve tak za rok. Dystopií a sci-fi bylo dost. Lépe něco z historie.

¹¹⁰ In text Svět podle Wittgensteina (Mladá fronta Dnes, 8. 2. 2020, s. 9. ISSN 1210-1168) V. Vondruška připomíná, že v antice a vlastně i středověku se dalo skoro o všem diskutovat. „Ale zkuste do dneska, kdy používání rozumu a zkušeností z praxe nahradila jen hesla“ (tamtéž). A uvádí, že po „vydání románu Kronika zániku Evropy mi ... jistá čtenářka napsala, že se jí nelíbí postoje některých mých postav ... Obdržel jsem i peprnější reakce. Jistý kritik, známý třeba svými nevybíravými útoky na Karla Gotta, nadepsal svůj vzkaz slovy, které tu ani nemohu citovat. Podobně, jen poněkud jemnějšími výrazy, mne znectila některá média. Jak jsem pochopil, vše, co si dovolí kritizovat jejich demokratické představy o světě, je nedemokratické ...“ (dtto).

z kratších kapitol vždy pojmenovaných jménem hrdiny, o kterém tato vypráví a příslušnými roky. Kapitoly tvoří střípky celkové mozaiky, která se skládá pomalu a postupně. Již od úplného začátku je však charakter i orientace postav zřejmá a tyto, především v I. části, svým jednáním čtenáře obvykle příliš nepřekvapí. Což není výtka, nýbrž konstatování. Některé čtenářské reakce hovoří o slibném začátku románu a následném poklesu kvality. Autor anotace to vidí spíše opačně. Rozjíždí se to celé velmi pomalu a zvolna. A vlastně namísto celé obsáhlé I. části by možná stačilo pár odstavců či kapitol, představujících hlavní postavy a rekapitulující jejich minulost. Opravdu neotřelé to totiž začíná být až v části II. Tedy od roku 2019, po nekonečných 350ti stránkách. Především proces „*ruleoutu*“, se svými symptomy a fázemi, je následně načrtnut až mrazivě realisticky.

Nutno však uznat, že „*ducha*“ jednotlivých fází vývoje po roce 1989 Vondruška zachycuje citlivě, přesvědčivě, a především výstižně a věrně. Včetně disentu, „*tolerance*“ věčných kazatelů pravdy & lásky, kteří jsou přeplněni žlučovitou nenávisť, „*demokratičnosti*“ tzv. liberálních demokratů i skutečných motivů a pozadí aktivistické soldatesky a nátlakových neziskovek. Předmětem otevřených diskuzí ovšem zůstává, zda byl slibný potenciál tématu i rozehraných příběhů dostatečně a adekvátně využit. Možná je lepší zůstat u Vondruškových románů historických, které nezdídko bývají hodnoceny lépe. Někdy dokonce mnohem lépe.

Děj startuje vynuceným (ale nikoli až tak moc) vstupem Adama Wagnera do strany LP 1984. Přičemž tento zakladatel rodu, sociolog a odborník na Orwellovo dílo, prorocky předvídá nejprve pád reálného socialismu a posléze i budoucí rozklad a rozpad západoevropské demokracie. A proto s členy rodiny a přáteli budují chráněné sídlo, za jehož hradbami se hodlají bránit, až dojde k sociálnímu rozvratu, hospodářským krizím a bojům o holé přežití. Všichni hrdinové jsou nemilosrdně vtaženi do konfliktů a násilností, rozdělujících Evropu.

První stovky stran vcelku realisticky navozují atmosféru let 90. i prvních dekád 21. století. Poutavé to místy je, nicméně jde „*pouze*“ o přípravu na jádro knihy samotné. O přípravu strašlivě dlouhatánskou. Ovšem řada pasáží i postřehů a glos za připomenutí i pozornost stojí. Namátkou vyhození A. Wagnera ze Sociologického ústavu po sametovém převratu, neboť byl členem strany. A zvolení do čela ústavu toho, kdo na něj dlouhá léta státní bezpečnosti pilně donášel, leč i tento je vyhozen díky Cibulkovým seznamům. Wagner predikuje nejenom pád komunistů, ale i neúspěch Občanského hnutí ve volbách. „*Měl teorii, že vývoj je neustálým opakováním totality*“ (s. 52 anot. publ.). Pracuje jako prodavač vstupenek cizincům, manažer politické strany a poté jako jeden ze společníků investiční a následně lesnické firmy. Velmi rychle hodně zbohatl. Prostě chytře využil toho, že se v devadesátých na chvíli „*zhaslo*“. A měl kontakty, resp. v počátcích spíše kontakty měly a využívaly jeho. Což vyšlo nastejno.

Ocenit je možné trefné postřehy očima sociologa Wagnera o společnosti před rokem 89 a po něm. Namátkou o chybách stranických příruček ohledně motivací a lidí samotných. „*Lidé ... se chovali individualisticky, vlastně naprosto sobecky, ale přitom velice prakticky ... Každý sám za sebe*“ (s. 47 anot. publ.). Uvedené cele obnažují divoká léta devadesátá. Výstižná je charakteristika tzv. nepolitický politiky V. Havla¹¹¹ zahalené frázemi o občanské společnosti, slogany o pravdě & lásce, ve skutečnosti vykradená popperovská vize otevřené společnosti. „*Co je ve skutečnosti občanská společnost? Pár samozvanců, kteří se v revoluci postavili do čela a hlásají nikoli to, co si myslí většina, ale co se hodí a líbí jim ...*“ (s. 52 anot. publ.).

Text si ovšem neodpouští notoricky profláknutá klisé např. ohledně údajně nesrovnatelně lepších chlebičků za kapitalismu.¹¹² Varovně je líčení lidskoprávního a genderového vymývání mozků na liberální americké univerzitě, včetně popletených studentů, a ještě popletenějších studentek, u kterých se liberální fantasmagorie střetávají s jejich přirozeností i tradicemi.¹¹³ V USA nejstarší syn Wagnera Robert studuje za prachy

¹¹¹ U prezidenta Havla pracuje, a ve stylu renesančních orgií i přopilá padá z koloběžky, bývalá Wagnerova žena Marta, která – coby chartistka – jím kdysi nenávisťně pohrdla po vstupu do strany. Většinu dětí po rozvodu však přenechává muži, aby se mohla plně oddávat dobrodružství disentu. Později upadá v nemilost nové manželky Havla, nicméně získává místo ve stálé misi v Bruselu a pořád živočišně nenávidí komunisty. Radost jí kazí, že dcera Veronika se sama od sebe učí ruštinu ... V Bruselu se pak Veronika začne spouštět, krade, podezřele se kamarádí s aktivistickým gayem a kvůli spolužáku Abdulhamidovi chodí zahalená a koketuje s islámem. Marta tudíž čím dál více nasává. Ani Vašek Havlů totiž už není, co býval, a hlavně nezatočil se všemi komouši. Leč po jeho smrti se Marta nadere jako zepelín a když v Praze potkává odloženou dceru Barborku s vnučkou (kterou nikdy nechtěla vidět) znovu ji hystericky zavrhuje jako „*děvku z komunistické rodiny*“, neboť netruchlí nad tím, že: „*Zemřel nejlepší člověk ...*“ (s. 197 anot. publ.). Útěchu Marta neúspěšně hledá u portugalského ilumináta z Panevropských struktur, jehož motivy nejsou ovšem vždy úplně křesťálově čisté. A hlavně se nehodlá rozvést.

¹¹² „*Kapitalismus měl řadu nepominutelných výhod. Kromě jiného i čerstvé chlebičky ...*“ (s. 78 anot. publ.). Ty socialistické se prý „*podobaly ... často umrlci*“ (tamtéž). Osobní zkušenosti autora anotace jsou opačné. Léta gymnaziálních studií se nestravoval v jídelně, nýbrž po bufetech a mléčných jídelnách Prahy 6. Vyrostl na salátech a chlebičcích. Bývaly báječné, třeba legendární vajíčkový ... Nemluvě o těch z Domu potravin naproti Muzeu, v čele s ještě legendárnějším rostbífovým. Po roce 1989? Vyložené zklamáním byly chlebičky u nového Paukerta na Národní, který již dávno neexistuje. Žádná škoda. A obecně? Podivná a odporně vlhká vecka či jiné ichtilní pečivo, hnusné margaríny, kyselé parodie na saláty, šízené a předražené humusy. Fujtajx!! Skoro všude.

¹¹³ V kampusu nejnórmálněji působí věčný student Maďar Gejza. Ač agent Sorose, Robertovi rozumně radí nezačínat si nic s prašnými Evropankami ani namyšlenými Američankami. Doporučuje Japonky nebo Korejky. Mladšímu Václavovi obdobně později – v souvislosti s Thajkou – radí spolužák Igor: „*... Američanka se tě doma nikdy nezeptá, co jsi dělal. Začne ti vykládat o své duši, o tom, že má svá práva a nutí tě, abys poslouchal, co dělá, nebo ještě spíše, co by dělat chtěla ...* přes

„dobrodějného“ maďarského miliardáře, který mu zafinancuje i misi za pácháním dobra na Balkáně. Kde pomáhá hodným muslimům¹¹⁴ proti zlým Srbům. Stává se zaměstnancem OSN a pečuje o nebohé Kosovo, poté jako pozorovatel organizuje pomoc Palestincům v Gaze. Sluníčkářský světonázor mu nenaruší ani útok na jeho italskou ženu (profesorku gender studies a „pohlavní modernistku“) v Saint-Denis, kde jim imigranti předvedou „obohacování“ multi-kulti v praxi. Giannině vyhrožují Alláhovým zatracením, neboť je oblečena v minisukni jako děvka. A jeho přítom pobodají.¹¹⁵

Tragicky trefné jsou Wagnerovy glosy o tom, že „kapitalismus degeneroval v celé Evropě“ (s. 95 anot. publ.) nebo o to, že „kdyby Češi dříve, kdy se to ještě smělo, ba muselo, pečlivěji studovali Marxův Kapitál a Leninovu teorii monopolního kapitalismu, nebyli by tak naivní ...“ (dtto). Adam se – opět trochu vynuceně – žení s Miladou a dostává se poprvé na její lovecký zámeček Klumpenštejn, též Hroudov či Hroudovštejn. Opomenut není boj klausovců a havlovců, kteří se mesiášsky rozhodli spasit celý svět.¹¹⁶ Wagner již koncem 90. let varovně prognózuje plíživou islamizaci Evropy, a tudíž proto s Miladou zakupují železárnu na výrobu ostnatého drátu. Přichází září 2001 a svět se opravdu ocitá ve válce. Svaté válce Džihád.

Pasáže z éry 90. let a počátku 21. století doplňují a oživují zprávy z dobového tisku, ilustrující hlavní změny a posuny společnosti. Výsledky voleb, založení Facebooku, vstup do EU, teroristické útoky, mnozí se řádění migrantů ... Wagnerův mladší syn Václav, studující historii, odlétá pomáhat obětem tsunamí v Thajsku. Se spolužákem Igorem¹¹⁷ a jeho otcem – dříve sovětským veteránem z Afganistánu a Kavkazu, aktuálně středním oligarchou z Donbasu. Z Thajska si do Prahy přiváží malého sirotka Čanga, kterého zázračně vyhrabává z ruin a jako chůvu pokornou Li-jao, kterou vykupuje z nevěstince. No, tady Vondruška krapet ujíždí. To by snad nedal ani Kotleta ve Spadu ... I naivní Václav ovšem brzy zjišťuje, že: „Multikulturalismus se dá opěvovat na divadelních a hudebních festivalech, ale v běžném lidském životě nefunguje. Zděděné společenské a rodinné normy byly jako počítačová matrice. Neumožňovaly překročit jistý rámec operačního systému“ (s. 155 anot. publ.). Ovšem pravda & láska protentokrátě vítězí a zatím vše končí happyendem, dvojitou svatbou, celorodinnou idylkou a po pár měsících narozenou Nad'ou, jejíž jméno mělo být odvozeno od slova naděje.

Již na svatbě v roce 2005 padají slova o nestabilitě Ukrajiny, kde hodlá „vládnou EU v žoldu Ameriky“ prostřednictvím oligarchů podporujících obě strany konfliktu. O hroucení civilizace¹¹⁸ se zatím pouze žertuje, a to se závěrem: „Systém, který dává přednost lásce před zákonem, půjde k čertu“ (s. 168 anot. publ.). Adamova praktická dcera Barborka vybudovala síť kadeřnických salonů, její nepraktický manžel herec je v divadle aktivistickými kozami šikanován za to, že nepodepsal petici proti Klausovi, který údajně zemi dělá ostudu v celé Evropě, neboť nechce parafovat osudovou Lisabonskou smlouvu. Pravdoláskaři si začínají „otírat bagančata“ o každého, kdo nejde s nimi. Tchán i otec varují, že tito samozvaní lepšolidé „nikdy neodpouštějí ...“. Mají úplnou pravdu a ocejchovaný Kamil je z divadla odejít. A nezískává ani další angažmá, neboť etické komisi divadla jiného se hrubě nelíbí, že v jednom rozhovoru nekorektně říká, že „existuje přirozený řád světa“ (s. 284 anot. publ.).¹¹⁹

Čanga-Jeníka adoptuje a vychovává na Klumpenštejně Milada, Václav si ke stáži na Harvardu a dvěma doktorátům z Prahy a Liberce pořizuje vedle dcery Nadi i synky Michala a Rafaela. A stává se politikem hnutí ANO. Ovšem celkově se to od startu druhé dekády 21. století (která je ve skutečnosti asi sice první, leč nikdo to

postel si tě nakonec ztročí. Neuvaří a ani neuklidí, protože to neumí ... Orientálky jsou pokornější. Stejně jako Rusky“ (s. 157 anot. publ.). Ohledně Čechů zkušeně dodává, že „pošilhávají po Západě a zkazily se. Pamatuji si, co přijde ze Západu, nestojí za nic!“ (s. 158 anot. publ.).

¹¹⁴ Imám ze Srebrenice přitom rozumně vysvětluje západním „dobrotrusům“, že: „Dokud v Jugoslávii existoval socialismus, byl tu klid ... Tady u nás se lidé ženili a vdávali mezi sebou bez ohledu na víru. Pokud se tu někdo s někým pohádal, pak kvůli tomu, že byl komunista, chodil mu za ženou nebo mu na pastvinách vydojil ovce. Ale ani z toho se nestřílelo. Dali si rakiji a usmířili se. Tahle to chodilo, co já pamatuji ... Jenže pak jste začali vy zvenku mást lidem hlavy řečněním o svobodě a sebeurčení národů. A najednou bylo zle ...“ (s. 88 anot. publ.).

¹¹⁵ V papírech mu zůstává škrálop, že napadl mírumilovného muslima. Jeho žena raději odchází z univerzity a stěhují se pryč od muslimů. Mladší syn se začíná pomočovat a starší vyhazuje všechny mayovky odehrávající se v Kurdistanu a začíná s rugby. Nevyléčitelně sluníčkový Robert ovšem stále pomáhá palestinským teroristům.

¹¹⁶ Tihle lidé, co nemají žádné školy „chtějí zachraňovat celé lidstvo, ale kašlou na český národ. Dalajláma je Havlovi bližší než babička z Horní Dolní ...“ (s. 122 anot. publ.).

¹¹⁷ Který Václavovi vysvětluje zákony přírody – Každý rozumný tvor se nejprve postará o sebe, pak o svá mláďata, a nakonec o svou smečku. Kdo tohle neumí nebo nechápe, je blouznivec a šílenec“ (s. 149 anot. publ.).

¹¹⁸ „Prvním krokem je neúcta k zákonům, druhým pocit, že zákony a instituce nestojí za nic a stojí proti lidem, no a třetím a posledním krokem je svržení institucí a pošlapání stávajících zákonů“ (s. 167 anot. publ.). Diskuze probíhá na pozadí vášni, které rozvířil policejní zásah proti technoparty: „To je tragické dědictví i po Havlovi ... Každý, kdo je dneska alternativní a proti něčemu protestuje ... je bytost posvátná ...“ (s. 167 anot. publ.).

¹¹⁹ „A ten říká, že muž má bránit svou zem, starat se o rodinu a vydělávat a žena má být v první řadě matkou a hospodyní, a teprve pak může dělat cokoli jiného, co jí baví a na co stačí“ (s. 285 anot. publ.). „Umění může dělat jen ten, kdo stojí na té správné straně ideologické barikády. A běda, pokud bys třeba řekla, že nefandíš Schwarzenbergovi, ale Zemanovi! V tu chvíli tě prohlásí za prost'áčka, nebo ještě spíše za odporného agenta Putina, Číny a Okamury. Vrcholem umění je skákat po jevišti polonahý a natřený zeleně fosforeskující barvou. Věřila bys, že tyhle šílenosti pronikly už i do Národního divadla? ...“ (dtto).

tak nevnímá ani nebere) „začíná sypat“. Obama, smrt Kaddáfího, průšvihy v Severní Africe, pak na Předním Východě, majdanizace a válka na Ukrajině. Sociolog-prognostik Wagner začíná věřit průšvih. Velikánský. Varovně připomíná Čapkovu *Válku s mloky*,¹²⁰ uveřejňuje první úvahu o nemocné demokracii na *Parlamentních listech* a preppersky jmenuje Miladu „ředitelkou programu pro přežití naší rodiny“ (s. 208 anot. publ.). Odehrávají se první střety rodiny s tzv. zelenými aktivisty (kreaturami, kterým snad nemůže fandit nikdo), pražská kavárna elitářsky protestuje proti lidmi řádně zvolenému prezidentu Zemanovi a Wagner se zhnuseně přesvědčuje, jaké dárečky a nedouky produkuje filozofická fakulta v posthavlovském období. Robert umanutě pomáhá trpícím celého globu a dobrovolnický se zaplétá – pod velením, i v posteli, fanaticky protibělošské, panovačné Bombaty (nigerijské lidskoprávní spolužačky z USA) – do nepřehledných bojů v Sýrii, kde bojující strany humanitární pomoc pilně prodávají nepřátelům. Václavův kamarád Igor zase odchází jako dobrovolník hájit Rusko na Ukrajinu. Alkoholička Marta v Bruselu své frustrace ventiluje předkládáním účelových zpráv o „porušování přirozených lidských práv běženců“ na španělských hranicích, neboť ona je přece v Bruselu „za Evropskou unii a nikoli za Českou republiku“ (s. 261 anot. publ.), což by jí jistě odsouhlasil samotný Václav Havel.¹²¹ Za přístup „srdcem“ k migrantům se stává ředitelkou Odboru analýz humanitárních problémů migrace.

Všechny migranty přece do Evropy pozvala německá kancléřka – tudíž politické neziskovky a tzv. humanitární organizace začínají s masovým pašováním lidí. S pašováním do Řecka vytrvale pomáhá i Martin syn Robert. Marta rozděljuje dotace neziskovkám a kontroluje přijímání tisíců migrantů na ostrově Lesbos. Nemůže uvěřit tomu, že sobečtí místní nesdílejí sluníčkové nadšení nad agresivními běženci. Proto náležitě korektně cenzuruje a upravuje zprávy a výpovědi migrantů tak, aby nenahrávaly evropským protiimigračním xenofobům a rasistům. Trpí stále větším a větším pocitem marnosti, neb nemůže pomoci všem. A proto mocně chlastá, ostatně ani samotný předseda Evropské komise nebývá vždy úplně střízlivý.¹²²

Barborka vedle salonů pro ženy zakládá i „salonky pro metrouše“ (s. 277 anot. publ.). Hledá si i nového provozního – muže, a to nejlépe gaye. Je však načtena z diskriminace a sexismu a vystavena perzekucím ze strany genderově postižených pracovníc Kanceláře veřejného ochránce práv a odboru rovných příležitostí za to, že při výběru vyřadila ženu. Pod heslem „na hrubý pytel patří hrubá záplata“ Barborce pomohou právníci z rodiny. Prahou prochází další průvod Prague Pride, smrt zfetovaného Roma, napadajícího hosty pizzerie, pokrokáři hystericky označují za vraždu, je zrušena anketa Český slavík, neboť normální lidé hlasují pro nekorektní interprety ... Kamil má chvíli angažmá, ale je brzy vyhozen a v Praze definitivně odepsán¹²³ za to, že se odmítá ztrapňovat v roli progresivistického investigativního novináře v satirické férii zesměšňující mluvčího prezidenta.¹²⁴ Kdo hatefree nevíta běžence a dovoluje si upozornit na nebezpečí, je označen za fašistu. Silí kampaň kavárny proti prezidentu Zemanovi za to, že „chtěl udržet dobré vztahy s Ruskem a Čínou. Pražská umělecká fronta šilela hnusem“ (dtto). Kamil zakládá – s finanční podporou rodiny – vlastní divadelní společnost Barborka a ze šilicí Prahy odchází. Usazují se na starém zámečku, který pojmenovávají Zýkovec, na Vysocině, poblíž Klumpenštejna a rychle si budují přátelské vazby s místními.

Richardův nejstarší syn Richard začíná realisticky nahlížet na pomoc imigrantům, kterou provádí jeho mesiášský otec. Na výletě po Francii se svou dívkou bezelstně podává bagetu žebrající snědé ženě s hloučkem dětí, ale ta agresivně vyžaduje eura a děti po nich začnou házet blátem a kamením. Dívka Marion, roditelka Pařížanka s osobními zkušenostmi s muslimy, mu vysvětluje: „Muslimové jsou vyvolení a my jenom nevěřící psi, proto bychom jim měli sloužit. S nimi žít v míru nejde!“ (s. 306 anot. publ.). Richard studuje etologii a Marion otěhotní. Moc se oba těší na svatbu a navštěvují v roce 2015 koncert v klubu Bataclan. Kam vtrhnou islámští teroristé, střelí jí a odpalují výbušninu. Richard hrdinsky Marion chrání, leč přežívá jen on. Nad hrotem rituálně provádí bojovnou haku, odhodlaně slibuje pomstu a vstupuje k Le Penové do Front National. Aktivistický tatík mezi tím pořád páchá liberální pokrokářské dobro v ruinách Libye – tím, že pašuje lidi do mezinárodních vod – přičemž nešťastnému synovi soustavně doporučuje „neházet všechny do jednoho pytle a otevřít své srdce“. I jeho manželka naléhá ohledně ukončení podpory běženců a hodlá se s ním rozvést. Samotnému Richardovi konečně začíná být podezřelé, že běženci jsou převážně černí mladíci, dobře stavění i

¹²⁰ „... si pár českých měšťáčků libuje, když mloci systematicky ničí světové kontinenty, že nás chrání hory a do Čech nepřijdou. Přitom z Vltavy vykukuje hlava mloka a sleduje je s potměšilým výrazem ... Civilizace nezaniká tím, že ji napadne silný nepřítel, ale vlastní neschopností ...“ (s. 205-206 anot. publ.).

¹²¹ „... Ne, nesmí si nechat vnutit strach. Je třeba ukázat, že evropské hodnoty a demokracie jsou silnější než několik atentátníků. Láska a pravda musí zvítězit nad lží a nenávistí. Začeta se do článku. V tuniském muzeu Bardo zastřelili islámští radikálové třiatdacet turistů. Tohle ji příliš nezajímalo, protože se to stalo mimo území Evropské unie. Noviny složila a odhodila do prvního koše na odpadky“ (s. 265 anot. publ.).

¹²² „Evropa byla hnusná a sobecká. Sáhla do zásuvky svého stolu a vylovila lahev koňaku ... Pak se podívala na fotografii, kterou si jako memento nechala zarámovat a pověsila na stěnu nad svůj počítač. Na ní byl malý mrtvý chlapec ze Sýrie, který se utopil ... Rozplakala se lítostí a zoufalstvím“ (s. 276 anot. publ.).

¹²³ „Ale tady v Praze si už ani neštekneš. Lidi, jako jsi ty, tu nepotřebujeme ...“ (s. 290 anot. publ.).

¹²⁴ „... polonahá domina trestá prezidentova mluvčího, kterému přes rameno napovídá Putin a nějaký Číňan. A proti nim stojí v jednom šiku šťastný gay, Rom, migrant, genderově osvobozená žena a moudrý novinář. K zblití!“ (s. 291 anot. publ.).

dobře živení, v texaskách a s drahými mobily.¹²⁵ Sluňkářská kariéra Roberta vrcholí tím, že zastřelí Bombatu, která jej hodlá popravít ranou do týlu, když odmítá dále pro ni pašovat lidi. Vrací se do Paříže, usmíruje se ženou a stává se tichým mužem v domácnosti.

Zámožní společníci Wagner, Hrouda i advokát Zýka bilancují a uvažují o svých nástupcích. Predikují budoucnost patřící Číně a asijskému bloku a začínají budovat kontakty na východ. Zakládají nadaci, která disidentsky podporuje východní kulturu. Adam Wagner dodává ostnatý drát na výstavbu plotu proti nekontrolovatelnému přívalu běženců v orbánovském Maďarsku – „*Tahle část Evropy si mohla alespoň na chvíli oddechnout*“ (s. 323 anot. publ.). Prozíravý Wagner začíná s opevňováním Klumpenštejna, resp. výstavbou celého chráněného území a hromaděním rozličných zásob. Obává se, že může nastat nejen blackout, nýbrž i „*ruleout*“ – „*Zhroucení mocenských struktur. Neschopnost vládnout ...*“ (s. 326 anot. publ.).¹²⁶ „*Pokud chceme něco udělat, musíme se stejně jako starověcí Římané pokusit postavit proti barbarům svůj limes Romanus se silnou posádkou a tím prodloužit život vlastní civilizace. I když jí už asi nezachráníme, oddálíme zánik a ochráníme alespoň své děti a vnuky*“ (s. 326-327 anot. publ.). Začíná s budováním malého nezávislého feudálního panství.¹²⁷ V roce 2016 se Wagnerova přednáška o neštěstí Arabského jara stává předmětem šetření Úřadu pro boj s nacionalismem a xenofobií, neboť má šířit xenofobii a hájit totalitní modely myšlení. Wagner seznamuje společníky se svými obavami¹²⁸ i projektem opevňovaného území, ke kterému se připojují a hodlají tento využít i komerčně. Místní politik ANO Václav trpí pocitem „*naprostého myšlenkového vyprázdnění*“.¹²⁹ Akademické teorie i iluze v realitě politického hnojiště vyprchaly a Václav vystřízlivěl. Chce politiku opustit, ale otec mu radí dívat se na ni pragmaticky, jako nikoli na hračku, nýbrž „*nástroj přežití*“. Ve feudálním panství se totiž musí každý na něco specializovat a univerzitní teorie brzy nebudou k ničemu. Adam prosí Václava, aby poslouchal Miladu a koncem roku 2018 umírá. 1. část uzavírá zpráva z tisku, že volby do Evropského parlamentu v květnu 2019 nic zásadního nezměnily.

Karty jsou rozdány a začíná část věnovaná alternativní historii. Nebo fiktivní? Ona to přitom ani žádná příliš odvážná fikce není. Bohužel. I v této části jsou kapitoly prokládány zprávami z tisku, oproti části předchozí fiktivními. Zakladatel rodu a ústřední, a příznivec, že i vcelku sympatická, a především zdravý rozum používající, postava 1. části Adam Wagner již nežije. Hlavní roli i klanové otěže přebírá – obdobně jako ve 4. dílu série Spad – silná žena. Tady Milada Wagnerová, bývalá reprezentantkou v karate a drsná pracovnice vězeňské služby. Příbuzná Františka Hroudy, Adamova společníka a později i přítele, se kterým se Adam seznamuje na úplném začátku celé ságy. František je oním estébákem, který Adama přiměje ke vstupu do partaje a posléze důrazně popostrčí i ke svatbě s Miladou. Skrze děti je spřízněna příbuzensky rodina Wagnerova i se třetí částí klanu, s familií fikaného právníka Zýky.

Václav kandiduje do Evropského parlamentu, přičemž jde v prvé řadě o naplnění poslední vůle otce. Politika již nevnímá jako spasitele, nýbrž jako toho, kdo řemeslně zručně prosazuje své vlastní zájmy. Václav inklinuje k národnímu pojetí politiky a striktně odmítá uzavřený pakt mezi Německem a Francií ohledně centralizace Evropy a pomoci uprchlíkům. Vystupuje z ANO a stává se členem České vlastenecké ligy. Ve volbách se orientuje na lidi a je zvolen. Ve Štrasburku potkává svou matku Martu, která ho obviní z „*komunistických*“ manýrů, neboť usiluje o omezení migrace do Evropy. Brzy je těžce rozladěn z liberální frakce i toho, že eurokomisařem pro migraci se stává muslim. Boží mlýny semelou Martu, kterou eurokomisař Abduláh rychle vypakuje, když se odmítne chovat jako muslimka. Marta za to syna nazve „*komunistickým pövlém*“ a za tři roky se v Bruselu uchlastává.¹³⁰ Robert st. je vedoucím oddělení vnitřní migrace na francouzském ministerstvu vnitra, kde výsledky jeho práce ohledně integrace jsou menší nežli nulové. Jako přefazen na nižší post, neboť místo musí zaujmout muslim. Robert ml. vystudoval etologii a stává se nadějným akademikem, mladší syn Marcel studuje medicínu. Proti Robertovi se staví černý studentský spolek, který označuje práci o sociálních konfliktech střevlíků za rasistickou a jeho samotného za „*arogantního bílého muže*“. Je ocejchován jako fašista a islamofob,

¹²⁵ Se svými pochybnostmi i ohledně toho, že mnohdy jde o tzv. uprchlíky ze zemí, kde vůbec žádná válka není, se světuje rasistické Bombatě, která zuřivě vybuchne: „Zase ty tvé povýšenecké manýry bílého muže? Vy si budete žít v pohodlí a my, negři, ať pochcípáme hledem, to byste chtěli?“ (s. 335 anot. publ.). Ukáže se ovšem, že Bombata v Nigérii inkasuje peníze na školáky, kteří ve skutečnosti musí dřít jako otroci na jejich plantážích. A Bombatin strýček v Nigérii organizuje a inkasuje uprchlíky, které „nezisková“ Bombata lífruje přes moře.

¹²⁶ „Heslo německé kancléřky Merkelové: „Ja, wir schaffen das!“ považoval za smrtelný polibek tradiční evropské kultuře a civilizaci“ (s. 326 anot. publ.).

¹²⁷ „Takže si budeme hrát na středověk? ... Nikoli, má drahá, na nic si hrát nebudeme. Až se to sesype, tak v tom středověku žít budeme ...“ (s. 327 anot. publ.). Na což je potřeba se adekvátně připravit, materiálně i mentálně.

¹²⁸ „... invazi muslimů do Evropy už zastavit nejde ... A jistě taky chápete, že je nikdy nezintegrujeme. Zůstanou tu a politici nás svými proklamacemi neochrání. Řečeno slovy politruka Ořecha z Černých baronů, to soudruzi kurva ani náhodou“ (s. 330 anot. publ.).

¹²⁹ Podpora hnutí ANO je sice stále „nebetičně vysoká“, ovšem především důsledkem „neschopnosti ostatních politiků, a především nesmyslného programu Antibabiš“ (s. 349 anot. publ.).

¹³⁰ „... po bytě se povalovalo dobrých třicet prázdných lahví ... U okna visel portrét Václava Havla a pod ním byla vázička s čerstvými květinami“ (s. 362 anot. publ.).

ze Sorbonny vyštván a končí jako pařížský deratizátor. Jeho šéfem je kulturní antropolog vyhozený za kritiku multikulturalismu.

V Paříži se situace přirostuje. „*Starou Paříž odvál čas*“ (s. 375 anot. publ.). Hlídky muslimů na mnoha místech kontrolují dodržování koránu a fakticky město začínají bezostyšně ovládat. Islámští fanatici ukamenují dva deratizátory a úřady věc zametají pod koberec. Robert ml. organizuje obranné křesťanské hlídky Pařížští Galové. Je zatčen a v zinscenovaném procesu odsouzen na 15 let za protistátní spiknutí a pokus o převrat. Robertovi st. přitom pořád mnohem více vadí dávní komunisté nežli dnešní muslimové a imigrantům neustále fandí. Nakonec se však po letech usmiřuje s bratrem Václavem – europoslancem. Ve Francii je zvolen prezident rekrutující se ze Žlutých vest s trumpovským heslem „*Francouzská Francie na první místě*“ a programem sekularizace a návratu k tradičním hodnotám Francie. Odmítá potvrdit v čele Sorbonny muslimku, Sorbonna bouří, vypukají stávky a prezident kapituluje. Proti jeho politice protestuje human-rights industry i studenti,¹³¹ zelení, levičáci, mediální a kulturní fronta. Itálie podává a zase stahuje návrh na vystoupení z eurozóny. Muslimové řadí v ulicích. Robert ml. je amnestován a stává se ikonou, uctívanou i nenáviděnou. Islamisté jdou po něm i po jeho děvčeti Michelle. Vrací se k deratizátorům a žení se s Michelle. Ve Francii je zmařen pokus o převrat, když islamisté obsadí a zmasakrují ministerstvo vnitra. Robert st. vyvázne díky znalosti arabštiny i tomu, že kdysi vůdce teroristů arabsky pozdravil. OSN pařížskou policejní akci proti vraždícím islamistům odsuzuje jako genocidu muslimů. Muslimské země zastavují úvěry Francii, němečtí Zelení hystericky kvílí¹³² a temný mrak zániku se začíná vznášet nejenom nad Francií. Václav radí Robertovi přesídlit do Čech.

Robert ml. s Michelle tráví líbánky v Praze roku 2023, kde jsou nadšeni pivnicí U Fleků. I když jsou překvapeni, že je v centru draž nežli v Paříži. Kde pokračují atentáty a masakry. Muslimové běsní, vraždí a bezostyšně provokují i v jiných městech. Zasahuje armáda a propuká občanská válka. Muslimy podporuje „*pokrokový*“ svět, francouzského prezidenta – coby pravicového extrémistu – prakticky nikdo. Údajný náboženský apartheid odsuzuje papež, OSN, EU a NATO Francii hrozí humanitární intervencí. Politicky Francii vyjadřují podporu jen ČR, Polsko, Maďarsko, Rakousko a Itálie. Nejzuřivěji na Francii štěká Německo a Anglie. USA váhají, neboť jsou na penězích od arabských šejků závislé. „*To je strašné, jak všichni lžou ...*“ (s. 403 anot. publ.), muslimové jsou totiž povinně prezentováni vždy pouze jako mírumilovné oběti. Pařížská radnice přeměňuje desítky kostelů na mešity, muslimský starosta Marseille otevírá přístav pro uprchlíky z Afriky. Francii nikdo nechce půjčovat a dochází ke státnímu bankrotu. Runy na banky, zoufalé fronty před bankomaty. Robertova rodina je vděčná za Václavovu radu mít hotovost doma a mít i nějaké zásoby. Jídla a stělna.

Drancování, potyčky a vraždění lidí i nečistých domácích mazlíčků – psů po celé Francii. Muslimové vítězí. Přesněji jejich fanatismus, víra a frontové zkušenosti bojovníků Islámského státu. Evropské instituce odmítají francouzskému prezidentovi pomoci a zuřivě žádají změnu politického stylu, kdy pokrokářští šílenci tlačí na vytvoření autonomního chalífátu ve Francii. Francie se z posledních sil brání díky půjčce od Ruska a Číny. Evropská komise na Francii uvaluje sankce a jedná se o mezinárodním zatykači na francouzského prezidenta. Muslimské jednotky dobývají vládní budovy v Paříži, drží se jen Elysejský palác. Prezident odmítá předat zemi islamistům a v emotivním projevu skládá funkci. Prosí všechny Francouze, aby v časech poroby vydrželi. Nakonec projevu se v přímém televizním přenosu střelí revolverem do hlavy.

Osada v podhradí pod Klumpenštejnem je dokončena LP 2024. Západní Evropa se hrouť před očima, ale Střední a Východní Evropa je na tom lépe. Zaplňovat se Dolní Hroudovštejn tak začíná až LP 2026. Z Francie přijíždí kolona aut s uprchlíky – s rodinami Roberta a jeho dětí i rodinou známého z Paříže. Francii srazilo na kolena podmínky věřiteli, muslimové získávají samosprávu i daleko větší počet ministerských křesel, než

¹³¹ Ovšem i na pokrokářské hyperliberální fanaticy na Sorbonně brzy dojde. Po její islamizace je, mimo jiné, zakázáno studium ženám. A emancipované feministky i genderově korektní pudlíci mají po ptákách ...

¹³² Příznačný je výslech Roberta st. před komisí Evropského parlamentu, které předsedá německá Zelená, „známá svou pomocí tureckým ženám proti domácímu násilí“ (s. 398 anot. publ.). Její neuvěřitelná arogance silně připomíná předsedající znemožňující dokončit rozlučkový projev N. Faregemu, který zamával britskou vlaječkou na shledání v lepších časech. Vypnutí mikrofonu dokazuje, že Farage měl naprostou pravdu, když prohlásil že EU je projekt nedemokratický a špatný. Jedna z německých zelených vykřikuje v Bundestagu: „Věřím, že během 20, 30 let již Němci nebudou tvořit většinu v našich městech. A chci vzkázat všem pravičákům – je to dobře!“. Toto nejsou věty z dystopického románu, nýbrž věty skutečné, věty oslavující šílený projekt výměny evropského obyvatelstva. Normální člověk nechápe, kde se v pokrokářských liberálech bere tak zuřivá nenávisť vůči všemu vlastnímu, vůči vlastním lidem, vůči vlastní kultuře, vůči vlastnímu národu i vůči vlastní zemi, nemající v historii obdoby. Jsou nemocní? Zalistujeme namátkou tzv. zeleným časopisem 7.G, namátkou v č. 1/2020. Dramatický text o tom, kterak kouření zabíjí planetu. Další, ještě dramatictější, kterak chlast zabíjí planetu. Další o tom, jak planetu zabíjí cukr. Následuje materiál, jak káva zabíjí planetu (samozřejmě kromě té tzv. fair). Dočíst se lze i o tom, že planetu zabíjí létání (ovšem kromě cest aktivistů na konferenci o záchraně planety). Následuje příspěvek, jak (na čas) planetu zachránil 17. listopad. A zcela nesoudná óda na blábolení Sv. Greta Posedlé – záchránkyně planety. Jakási afektovaná paní dále přikazuje: „Musíte na sebe nechat působit to, co přichází. Otevřít se tomu, co neznáte ...“. Což má být nutné trénovat každý den. Nejsou návody k sebevraždě trestné? Vrcholem je rozhovor s pokrokářským tzv. expertem na školství, který sám nikdy nikoho neučil. Naše školství (a celou planetu) spasí jen další a další modernizace v podobě stále více bezbřehé liberalizace a snižování nároků. Normální člověk má dojem, že se pražští i brněnští Kavárníci pomátli již docela. Principál instituce pilně sající dotace dotčeně vykřikuje, že nařízení o karanténě premiér vyhlásil proto, aby zlikvidoval jeho divadlo ...

odpovídá výsledkům voleb. Jejich agresivita však neklesá a na řadě míst zavádějí právo šaría. Z Paříže lidé houfně prchají na venkov.¹³³ Islamizace sílí a tradiční mocenské struktury se rozpadají. Zpovykaní velkoměstští cizinci v kasárensky organizované vysočinské osadě však brblají, odmítají přijmout novou životní filozofii a váhají se zapojit do společné práce. Po poradě Milady s Barborkou je herec Kamil jmenován „*armádním kulturpropem*“ a má začít pečovat i o duchovní stránku obyvatel osady, včetně výuky češtiny. Přesto Giannina s dcerou Ginou,¹³⁴ syny a dalšími chce odjet za příbuznými do Kalábrie. Nakonec odjíždí samotná Giannina, ostatní se rozhodli integrovat a zapojit v roli venkovské lékařky či automechanika. V rodném domě Giannina pochopí, že překáží. Hledá si místo na univerzitách v oblasti genderu a lidských práv, které však italská pravicová nacionalistická vláda přestává financovat. Uchytí se až na lyceu ve Veroně, kde je ostře kritizována za to, že křesťanským dětem káže pokrokářské bludy o lesbách a genderu.¹³⁵ Z Francie muslimské bojůvky a jejich teror pronikají do Itálie. Díky útokům celý sever Itálie zůstává týdně bez elektřiny. Mrzne, neteče voda, dochází jídlo, voda, léky. Rabovat začínají zahraniční dělníci, brzy za kousek žvance zabíjejí i Italové. Gianninu zachraňuje syn Richard a odváží zpět domů – do vysočinského bezpečí. Situace se začíná vyhrcovat ve Španělsku.

Po rozpadu hnutí ANO vítězí Česká vlastenecká liga. Václav je po druhé i po třetí opět europoslancem a pragmaticky vnímá nepříznivé prognózy. Rozklad Francie je jen „*galskou předehtou*“. Dochází i na progresivistické Německo. Zprvu ve volbách posilují Němečtí muslimové a jinde Alternativa pro Německo. Volby končívatí patem. Většina zmagořených europoslanců přitom neustále řeší zpřísnění emisních limitů pro spalovací motory, podporu elektromobilů, sankce proti Rusku, výhledové přijetí Ukrajiny do EU a další a další dodatky k zákonu o ochraně osobních dat. Ukrajina žádá o pomoc NATO při své válce s Ruskem. Čína uznává připojení Doněcké republiky k Rusku a 18. září 2029 Ukrajina vyhláší státní bankrot. Postupně se v celé EU začíná měnit klima, chytřejší politici oprašují národní zájmy a začínají opět myslet na většinu, přičemž aktivisti a stoupenci menšin šlejí zděšením. Nenávist k odlišným názorům se vyhrcoje a facka se stává nejlepším politickým argumentem. Pošahané směrnice z Bruselu přestávají respektovat již nejenom muslimské komunity, žijící si plně po svém. Bruselských byrokratů přitom neubývá a pořád jsou tištěny nové a nové peníze.

Čang-Jeník vroucně miluje svou nevlastní sestru Naďu s hudebním nadáním. Tato bezelstně věří na boží milosrdenství a odmítá násilí, a tedy i bojové sporty, kterým se Jeník – kromě východní filozofie – věnuje. Leč o panenství se Jeníkem Naďa připravit dá. Počet obyvatel osady pod Klumpenštejnem – pseudofeudálních poddaných velkorysá babičky Milady¹³⁶ – se rozrůstá ke stovce, včetně stavařů, techniků, vojáků, chemiků, řezníků nebo pekařů. Vznikla kavárnička (kde je povoleno kouřit, neboť nejde o oficiální podnik, nýbrž o klubové zařízení pro obyvatele osady), kadeřnictví, ordinace i malá nemocnice. Divadlo se hraje v sále na blízkém Zýkovci, kde koncertuje i klavíristka Naďa. Jeník bojové umění vyučuje členy Sázavské domobrany vzniklé na obranu před nepřizpůsobivými, přičemž mládence formuje i názorově. Rozchází se s rozmazlenou Naďou, která dává přednost koncertním turné a stává se v Thajsku znovu asijským mistrem v bojových sportech. Doma ho Milada jmenuje vojenským velitelem jejich pevnosti. Na scénu vstupuje staromládenecký ajťák Tomáš, Hroudův odložený a znovu přijatý syn. Absolvuje stáž v Silicon Valley, kde studuje i psychologii nové počítačové generace Homo computeriensis a nezavírá oči před zhoubností „*nadnárodního globalizovaného počítačového moru*“. Proto v domovské osadě prosadí zablokování sociálních sítí, aby tu za „*dvě generace nechodili sami debilové*“. Spolu s Václavovým synem Rafealem Tomáš vypátrává, že jedna z nových obyvatel osady Marcela posílá zašifrovaná hlášení¹³⁷ a mapy panství neziskovce Ochrana demokracie. V níž figurují novináři, politologové a bývalí politici posedlí „*proevropským jesuitismem*“. A za nimi stojí americká Langley, a především arabské peníze. Mstiví muslimové se dozvídají, že tu žije pařížský vlastenec Robert ml. Rodinná rada rozhoduje o poslání zrádné Marcely do Ruska, za Igozem, na převýchovu. Pomocí lstí. A do Langley podstrčí fingovanou zprávu o smrti Robertů. USA a většina Evropy vede nevyhlášenou válku proti Rusku a Číně. Islámské země bojují proti americkému Satanovi a islamisté postupně ovládají západ Evropy. Katastrofální africká sucha, obklíčení Izraele, několikadenní výpadek elektřiny v Čechách. Pražské letiště se vrací k názvu Ruzyně, atentát v Chebu, rabování na Kladně, neklid, nejistota, přibývá demonstrací.

¹³³ „Mezi prvními umělci a studenty. Právě ti, kteří před léty vítali migranty a spílali těm, kteří je v Paříži nechtěli“ (s. 417 anot. publ.).

¹³⁴ Které se její bratři „vysmívali, že řeší problém rovnosti žen v Nigérii, ale uvařit neumí ...“ (s. 426 anot. publ.). Ale když se zamiluje do bratra Michelle, kterým dříve okázale opovrhovala, do Itálie se jí vůbec nechce.

¹³⁵ Pod rouškou tzv. vědeckého poznání šíří „výkřiky frustrovaných lesbiček a neukojených feministek“ (s. 435 anot. publ.). Až když při rabování zavražděná stařenka těsně před smrtí prosí: „Ani my, ženy, nejsme andělé ... Nerozmlouvej ženám muže. Stačí, když nám je bere smrt“ (s. 447 anot. publ.), začíná se jí v hlavě rozsvěcet.

¹³⁶ Označení vymysleli samotní osadníci a „nijak se nepohoršovali, že tím ztrácejí svá lidská práva. Mnohým se naopak líbil jistý feudální duch ...“ (s. 479 anot. publ.). Lidé v osadě bydleli zadarmo, včetně vody, elektřiny, zdarma měli pečivo, nealkonápoje, divadlo či kadeřníka. Jednou ročně měli nárok na oděv pracovní i civilní.

¹³⁷ O tom, „jak se na Klumpenštejně soustřeďují nacionalisté, hanobí se tu demokracie, náboženství ... a perou špinavé peníze ...“ (s. 484 anot. publ.).

Život i lidé se začínají měnit. Nikoli k lepšímu. Činorodá Barborka otevírá a dotuje hospodu ve vsi Kochánov u Zýkovce, kde ji lidé oslovují jako „hraběnku“ ze zámku. Obnovuje produkci brambor ve vykradeném JZD, přičemž se pokouší donutit k užitečné práci kulacké lenochy žijící z dotací. V létě LP 2030 nastávají v Čechách problémy se zásobováním. Sucha, neúrody, migrantské hordy valící se do islamizované Evropy, strašák hladomoru. K tomu ekologická politika na úkor zemědělské výroby se zvyšováním ploch řepky. Vláda na příkaz EU podporuje dovozy potravin a dále zhoršuje již dávno zlikvidovanou českou potravinovou soběstačnost z časů reálného socialismu. Pěstované brambory je tudíž nutné tvrdě bránit, což je úkol pro Jeníka. Kolem katastru vzniká elektrický plot z pletiva a ostnatého drátu. Budují se strážní věže, chlapi fasují automaty s nočním viděním a v záloze jsou i kulometry. Elektrinu do plotu dodávají malé solární elektrárny, před plotem jsou rozházeni oceloví ježci. Přípravy na občanskou válku pokračují též na stále více opevněném Klumpenštejně. Je totiž naplněn již i čtvrtý symptom postupného zániku systému predikovaného Adamem Wagnerem.¹³⁸ Proto navrhoval vybudovat vlastní malý stát na způsob knížectví. V duchu donquijotského projektu, „*jak zachránit alespoň zbytky staré a dobré evropské civilizace*“ (s. 504 anot. publ.).¹³⁹

Adamův vnuk Michal studuje v Praze sociologii a žije v domě s kanceláři firmy Wagner, Zýka, Hrouda a spol. a galerií Liany. Sčuchne se s pokladní hypermarketu, kterou zachrání při pouličním přepadení opálenými agresory. Love story se ale nekoná. Normální lidé se houfně ozbrojují. Z Karlovy univerzity jsou vyštípáni prozemanovští učitelé i studenti. Na jediného arbitra správných postojů se samozvaně pasuje Klub korektních Evropanů a Evropanek. Který – ve spolupráci s „*demokratickou*“ opozicí¹⁴⁰ a pražskou kulturní frontou – organizuje provokační akci na 28. října, kdy hodlají opakovat sametový převrat z roku 1989. I díky Michalovi je provokace zmařena, propuká však okupační stávka univerzity. Eurohujeři běsní, na univerzitu doráží další šílenství v podobě me too,¹⁴¹ vznikají petice, antipetice, učitelé jsou kádrováni a vyhazováni. Michalovy výzkumy postojů studentů jsou aktivistickými fanatiky ideologicky napadány, a tak raději dostudovává v Tübingenu. V domovské osadě řeší problémy s narůstající ponorkovou nemocí a navrhuje osadníky dočasně rozptýlit po okolí a adekvátně zaměstnat. Pod ochranu opevněné osady se mají uchýlit až při akutním ohrožení.

Nedostatek potravin, pekelná dražota, zoufalé obavy umocňuje masový a nekontrolovatelný příliv lidí z východu. Romů a Ukrajinců, u nichž vypukává krutý hladomor. Ve městech sílí řadění zločineckých band a gangů. Na Vysočině je zatím relativní klid. Zlověstné ticho před bouří. Muslimští migranti ze sběrného tábora přepadávají a brutálně vyvražďují českou osadu. Proevropští poslanci žádají exemplární potrestání autora informace o události jako pachatele rasistického hoaxu. Na Velikonocích LP 2031 téměř stoletý papež František vyhláší nové dogma o spáse s přijmutím koránu. Umírá František Hrouda, a i české země „*padají na dno*“.

Barborčino bramborové království zahrnuje dvacet vesnic. Pokračuje však postupný rozklad systému dle scénáře Adama Wagnera, ke kterému se přidává destrukce bezpečnostních systémů. Rodina musí začít podplácet policisty¹⁴² a bránit se přitom sama. Sucho, poté lijáky, další neúroda. Evropská komise se radí o souboru opatření. Začíná docházet voda. Barborka má v podzemních nádržích vody dost. Sázavská milice již sama nestačí na hlídání brambor. Zlodějí přibývá a jde o dobře organizované a ozbrojené gangy, prodávající kradené brambory za astronomické ceny v Praze. Technika patří hlavám gangů, které si na krádeže najímají bezdomovce, Romy, Slováky, Poláky a taktéž ukrajinské vojáky. Celé vesnice se ozbrojují a pomáhají s hlídáním. Dochází

¹³⁸ Milada vysvětluje Barborce, že Adam: „První fázi ruleoutu definoval čtyřmi symptomy. Prvním bude nadkritický stav neintegrováných a nelegitimních migrantů na kontinentu ... Druhým symptomem bude dramatické snížení hospodářské spolupráce s Ruskem. Bez jeho zemního plynu a surovin půjde naše hospodářství do háje. Třetím symptomem je politická emancipace islámu ... A čtvrtým je nedostatek potravin“ (s. 499 anot. publ.). Muslimské strany posilují ve všech západních zemích, ve Francii vyhlásili první muslimský chalífát ... Barborka trefně doplňuje symptom pátý a fatální: „Lidem se nechce pracovat, navíc to mnozí už ani neumějí ... Zvláště ve městech. Jako by jim vzdělání a pohodlí zatemnilo rozum ... Jo, a ještě novináři ...“ (dtto).

¹³⁹ Minulost vrátit nejde, stejně jako nejde zachránit úplně všechny a všechno. Kamil však přesvědčivě nastiňuje: „Můžeme však zachránit, co je dobré, a navíc pro přežití národa nezbytné. To znamená, že je třeba chránit náš jazyk a úctu k vlastním dějinám ... Zřídíme vlastní školu a přestaneme dětem cpát do hlav nesmysly. A také přestaneme s módním západoevropským demokratizačním sebemrskáčstvím. Lidé jsou totiž bytosti podmíněné nejen sociálně, ale hlavně biologicky. Z toho musíme vycházet! ...“ (s. 503 anot. publ.). A tak rodina začíná se shromažďováním těch, kteří budou – v zájmu přežití – ochotní podřídit se pevnému řádu bez jezu liberalismu.

¹⁴⁰ Prezidentem je díky mládeži a šilící Praze LP 2023 zvolen pirátský europoslanec. Není skoro vidět, ovšem „proslavuje se“ globálně tím, že odmítá přijmout nového ruského velvyslance. Za což dostává americkou medaili za demokracii. Mandát ale neobhájil a roku 2028 se stává prezidentem kandidát České vlastenecké ligy, která ve svých rukou drží i vládu. V koalici se Stranou moderní levice, kterou tvoří transformovaní komunisté se zbytečky sociálních demokratů. Třetím koaličním partnerem je Liberální strana, s odpadlíky od ODS, TOP 09 aj.

¹⁴¹ Opět zachyceno věrně. Příklad ze současné trpké reality německé: „Na všech univerzitách je činná feministická policie v podobě tzv. pověřenkyň pro rovnost, fanatických bojovnic za totální rovnost mužů a žen. Kvóty, regulace, nařízení, předvolání neopatrných učitelů (mužů) k nápravnému pohovoru jsou nástroje, jimiž účinně ničí svobodné myšlení a svobodu projevu a mění univerzitní půdu v hájenství intelektuálního „teroru ctnosti“ (Valenta, A.: Německo: Plíživý nástup nové totality. Newsletterplus, únor 2020. Praha: Institut Václava Klause, s. 11. ISBN nemá).

¹⁴² „K ruleoutu patří, že bere z své profesní solidarita a každý začíná ve strachu o budoucnost kopat sám za sebe“ (s. 537 anot. publ.).

k bitkám, domobrana fasuje ostré střelivo a jsou první mrtví na obou stranách. Rodina buduje zátarasy a kontrolní stanoviště na příjezdových komunikacích. Pokrokářská Česká televize a čím dál nenávistnější sekta pohrobků Václava Havla se chystá z Barborcky udělat bestiální šlechtičnu z estébáckého klanu. Rodina se ale o pozůstalé postará a za pomoci peněz, médií i komerčních televizí útok obrací ve svůj prospěch. Teror, loupeže, přepadání, únosy, rabování začínají být každodenní smutnou realitou v Čechách i na Moravě.

Vládě České vlastenecké ligy se nedaří zvládnout ekonomickou krizi. Stoupá zločinnost, což policejní statistiky zamlžují. Nedostatek potravin, fronty, nepokoje. Jiskrou k povstání se stává směrnice EU nařizující, aby každý stát povinně daroval 2 % HDP Africe, zasažené hladomorem. Nejdříve povstává Praha, po generální stávce i zbytek země. Lidé požadují referendum o vystoupení z EU. Ulice již nechce slyšet výmluvy (na světovou krizi, klima nebo sankce ze strany Ruska), chce nápravu. Opozice, kavárna, liberální média a komedianti se staví do čela „*Druhého sametu*“. Země povstává, což se nepovedlo studentům před třemi roky. Vláda v listopadu LP 2034 podává demisi, neboť se bojí politických procesů. Chaos se stupňuje, zmatky politické, i na úřadech, nepokoje a rabování na ulicích. Vysychá státní kasa.

Jeník se jako velitel Sázkavské domobrany ocitá v ruzyňské věznicí. Na cele sedí s historikem vyšetřovaným za zpochybňování represí romského etnika za komunismu. Čehož se měl dopustit články o tom, které komunisté učili Romy pracovat. Díky vlivu rodiny je Jeník propuštěn. Vrací se Naďa, které musela ukončit kariéru virtuosky. Při koncertu za svobodu Katalánska je zatčena, mučena a policista jí rozdupává tři prsty. Je to však již úplně jiná Naďa, která se ve Španělsku připojila k partyzánům a naučila střílet i zabíjet. Což Jeníkovi brzy předvede při gangsterském přepadení na dálnici, jehož jsou svědky i oběti. Ve Španělsku Katalánci získávají vlastní stát, ovšem jen díky tomu, že se proti Madridu spojují s muslimy. Neboť Katalánci odepsal Brusel. Z části Španělska se stává Cordobský chalífát. Při letecké havárii umírá ruský prezident Putin. Spekuluje se, že jde o akci ruských vojenských kruhů. Novým prezidentem je s drtivou převahou hlasů zvolen vojenský veterán a hrdina z bojů proti Ukrajině S. Komarov. Volby uznávají nakonec i USA, ovšem nikoli Británie a Ukrajina.

Václav již nekandiduje na europoslance a působí jako poradce prezidenta. Prezidenta uznával za jeho působení v dobách prosperity 20. let, ovšem v dobách krize 30. let jej kritizuje za to, že nedokáže pořádně „*kopat za svůj tým*“. „*Demokratickou*“ opozicí je soustavně kritizován za nedostatečné lokajství vůči Bruselu, lidmi naopak za nedostatečné hájení národních zájmů. Vládnoucí Česká vlastenecká liga se rozpadá a štěpí. Křesy opouštějí loď. Václav přijímá místo na kandidátce zdecimované České vlastenecké ligy a stává se za Vysočinu poslancem nového parlamentu. Ze subjektů s protichůdnými zájmy je splácána „*vláda naděje*“. Vzniká občanské hnutí, žádající vyšetřování údajných zločinů České vlastenecké ligy. Kolují petice požadující postavit stranu mimo zákon. Václav požaduje jasné ideologické vymezení strany – zda má podporovat evropskou centralizaci anebo hájit národní zájmy. Vlastenecká strana totiž nemůže stát „*uprostřed*“. LP 2035 je konečně dobrá úroda, ale vadí nedostatek pohonných hmot. Propuká kratší pohraniční válka mezi Ukrajinou a Ruskem, které již nehodlá snášet ukrajinské provokace. EU tradičně vyhlašuje proti Rusku další a další sankce. Moskva uvaluje recipročně sankce na země EU. Tentokrát nikoli symbolické, ale zastavuje dodávky zemního plynu a ropy. „*Evropská komise vydala prohlášení, že demokracie má větší cenu než vydírání ruského samoděržaví*“ (s. 573 anot. publ.) a umíněně odmítá plošné odvolání svých sankcí.

Rezervy pohonných hmot nestačí a blíží se sklizeň. Rodina se obrací na přítele Igora, který se stal gubernátorem v Doněcku. Jeho neteř Olga je manželkou Václavova syna Rafaela. Již před časem Igor Malyško rodinu důrazně varoval, že se Evropa musí připravit na hospodářské potíže, neboť „*s Rusy si nikdy zadek vytírat nebude*“ (s. 574 anot. publ.). Sankce, které EU na Rusko uvaluje od roku 2014 jeho zemi naopak pomohly, kdežto Evropa se potácí nad propastí. V čele Ruska přitom již nestojí diplomat Putin (jehož smrt „*demokratická*“ Evropa hyenisticky oslavovala), nýbrž přímý voják Komarov, který hodlá nepoučitelné Evropě udělit lekci. Igor však rodině pomáhá a spolu s prezidentem naftu rodině – coby nepřítelům Bruselu – darují. Nicméně očekávají v budoucnu protislužbu. Piráti a aktivisté z portálu Korektní.eu cejchují Václava jako Komarovova agenta a „*prodlouženou ruku Kremlu*“. Propuká mediální štvanice a lynč. Obviněna je celá Václavova strana. Hrdý Václav je ze strany vyloučen¹⁴³ a odchází z politiky. EU uznává Krym jako součást Ruska. V Kyjevě probíhá vojenský převrat, jeden generál je zavražděn a moc přebírá jiný. Situace zůstává krajně nepřehledná. Ve Vídni je potlačeno proturecké povstání. Španělé potápějí loď chalífátu s migranty, v Rumunsku se bouří armáda. Fanaticky pokrokářští europoslanci stávkují za větší vstřícnost k migrantům.

Sociolog Michal působí na univerzitě v Tübingenu, kde se zprvu tolerovalo všechno kromě fašismu a sexismu. Ovšem i tady, obdobně jako v celém Německu, se situace brzy mění. Pod vlivem narůstajícího počtu muslimských studentů, obvykle z řad uprchlíků. Mění se i život ve městech, kde postupuje islamizace.

¹⁴³ Čtenář je (ne)mírně zmaten z pasáží, kde Václav kriticky přemýšlí o tom, že rovné zastoupení žen v politice je „*nebetyčná hloupost*. Většina žen se totiž řídila nikoli rozumem, ale svými city a emocemi ...“ (s. 579 anot. publ.). Což konzervativně orientovanému Václavovi jistě věřit lze. Ovšem další věty překvapivě zní: „*Bylo jen málo žen, které se v politice povedly, jako třeba Angela Merkelová či Theresa Mayová. Jenže to byli de facto politici v ženských sukních*“ (tamtéž). A není to míněno ironicky. O zhoubných globálních dopadech politiky Merkelové již řeč byla a premiérství Mayové bylo tragikomicky trapné. I když zpočátku opravdu vypadala jinak.

Z Tübingenu se stává Malý Damašek. Alternativu pro Německo mnozí považují již za příliš smířlivou a přidávají se ke Straně německého pořádku. Varovně poukazují na osud Švédska, které se díky sebevraždě politice stalo muslimskou zemí a proudí odtud masy zoufalých uprchlíků. Zbylí Švédové se stěhují výše na sever, kde je na muslimy zima. Organizovaní muslimové zabíjejí účastníky demonstrace Strany německého pořádku, jejíž příznivci oprašují pozdrav „*Sieg heil!*“ (s. 587 anot. publ.) a připomínají pořádek za Hitlera. Strana sjednocených německých muslimů prosazuje vyloučení německých studentů z univerzity. Z islamizovaných německých zemí Němci utíkají, a to i na území bývalé NDR. Politici bijí na poplach před nástupem fašismu. Michal konvertuje k islámu a odůvodňuje si to tím, že je sociolog, který je fascinován děním kolem. Které si nechce nechat ujít, a proto se z Tübingenu s rodinou nestěhuje. A začíná s modelováním asimilačních procesů, financovaných „*ze zemského grantu, vypsaného na islamizaci německé společnosti*“ (s. 591 anot. publ.). Jeho nadřazený – liberální egyptský muslim – zdůrazňuje význam německé psychologie z hlediska ekonomické výkonnosti a připomíná, že: „*Přistěhovalci musí přijmout za své touhu pracovat*“ (s. 595 anot. publ.). K čemuž však nedochází. Právě naopak.

Michal si v laptopu zakládá speciální složku nazvanou *Kronika zániku Evropy*. Zaznamenává tady i postupný pokles nedůvěry rodilých Němců k muslimské zemské bádenské vládě a pozitivně přijímané ukamenování zlodějů a veřejné popravy vrahů. Ochránci lidských práv mnoha lidem nechybějí. Méně sympatií již vyvolává nařízení v Porýní zrušit vinice a zákaz pěstování vinné révy. Dávky pro nezaměstnané pobírají přednostně muslimové, neboť na všechny rozpočet nestačí. Zaměstnaní muslimové proto opouštějí místa a pobírají raději dávky. Na volná místa nastupují nezaměstnaní Němci, což sociální situaci na čas paradoxně uklidňuje. Nemuslimové však nechtějí muslimům sloužit věčně. Před volbami celostátními se stupňuje násilí. Muslimové útočí na židovské obchody, kterých moc nezbylo. Většina Židů z Německa utekla. Přibývá brutality na muslimské i druhé straně. K muslimským vrahům patří i lidé z Michalovy rodiny. Policie zastřelí též dalšího člena rodiny, který ale sympatizuje s fašistickými bojůvkami. Volby končí patem a menšinovou vládu sestavuje Strana sjednocených německých muslimů, s podporou zelených, socialistů a postkomunistů, kterým muslimové vadí méně než fašisté. V čele Německa stanul muslim. Původně hlásá multi-kulti liberální kydy, když se však ujme vlády začíná s nekompromisní islamizací země. Prosazuje muslimy do vedení armády. Sasko a Bavorsko se bouří, policie a vojsko se tam zmocňují vlády s pomocí Strany německého pořádku. Obě země získávají autonomii a jsou z nich vyháněni uprchlíci a muslimové narození mimo Německo. Startuje exodus milionů Němců z Německé islámské republiky. V muslimském Baden-Bádensku propukají první konflikty mezi vládnoucími šiity a sunity ze Severní Afriky, ovládajícími sousední Alsasko a Lotrinsko. Číňané přestávají na Marsu a pomáhají zavlažovat část Afriky, na torzu pokrokařského Západu vrcholí soutěže o nejkrásnější bytost třetího pohlaví a jsou zakazovány hamburgery. Přibývá evropských zemí, kde je přísně zakázán prodej vepřového masa. Začíná papežské schizma, kdy část církve uznává nového polského papeže, část stojí za přestárlým Františkem.

Roku 2038 opět neúroda, kterou pocítují především Čechy a hlavně Praha. Masivní protesty vedou ke vzniku úřednické vlády. Ceny nafty omezují dopravu. Ohledně plánu na konfiskaci potravin držených sedláky se bouří Morava. Tato „*naturální solidární daň*“ má dopadnout i na klumpenštejnské a zýkovecké panství. Morava již ale nechce doplácet na šilenosti Prahy, která se „*prostě už lásky a pravdy asi nezbaví*“ (s. 608 anot. publ.). Je ustaveno moravské direktorium, jehož členem se stává i Václav. Pražská vláda odmítá vyjednávat. Vzdorní Moraváci začínají platit a odvádět daně na moravské účty a proti separatistům odmítá zasahovat moravská policie. Na stranu vzpoury se přidávají také vojenské útvary. Češi jsou nebyvale naivní a nepočítají s žádným odporem. Morava se stává autonomní a Praha se zmůže pouze na uvalení formálních sankcí a tragikomické žaloby u soudů. EU se potápí a úředníci začínají z Bruselu utíkat. Proti Moravě nic nepodnikají. Praha je nucena s Moravou uzavřít smír. Michal rodině přiznává, že přestoupil k islámu. Robert ml. ho za zradu odsuzuje, ale Robert st. nabádá, že rodina musí stůj, co stůj držet pohromadě. Ráno pak vyrovnaně umírá.

V Sasku lidé demonstrují za návrat Sudet. Německá hrozba na čas otupuje spory mezi Čechy a Moravou. Europoslanci jednájí o nařízení otevřít Sudety německým uprchlíkům a dočasně tyto svěřit pod správu Saska a Bavorska. Moravané se hodlají bránit a začínají na východě shánět tanky. Němečtí muslimové vyžadují za politickou podporu zrovnoprávnění islámu v Čechách. Pražská vláda je svržena, Sasko neuspělo v europarlamentu a dává ČR ultimátum ohledně odstoupení pohraničí. Země se během pár dnů propadá do neuvěřitelného chaosu. 25. 2. 2039 vstupují do Severních Čech saská vojska. Začínají vyhánět Čechy a obsazená území osidlují soukmenovci prchajícími před muslimy. Pomoc nabízí jedině Rusko, tu však odmítají všechny české vlády. Exilová i tři samozvané domácí, o kterých se ani neví, koho zastupují. Po Velikonocích vstupují na Šumavu vojska bavorská. Bavorsko získává část území. ČR vyhláší bankrot, přichází epidemie chřipky zmutované mezi africkými běženci. Nejprve se osamostatňuje Plzeň, poté další města a vesnice, rozpadá se i Praha. Nastává „*boj o přežití*“.

Je zaveden přidělový lístkový systém, často neteče voda, množí se výpadky elektřiny. ČEZ byly totiž na nátlak Evropy i domácí zelené páté kolony donuceny odstavit bloky jaderných elektráren. A slunečnice to nevytrhly. Vážne zásobování. Dochází k drancování, množí se přestřelky a krveprolití. Úřady nefungují a propouštějí začínají dokonce i parazitní neziskovky, kterým vyschl penězovod. Politická a hospodářská krize

dopadá i na Slovenko, Maďarsko a Polsko. Rakousko válčí s Bavorskem. Ani jedna země nechce přijmout statisíce muslimů, kteří se rozlézají po jejich území. Klumpenštejnští kdysi prodávali akcie, nyní se pomocí těchto „ochráněnek“ dožadují přijetí na panství jejich držitelé. Musí ovšem dodržovat přísná pravidla pro válečný stav. Není místo pro city ani slabost, když je nutné zajistit přežití. Což si nejlépe uvědomuje Jeník v konfliktech se stárnoucí a sentimentální Miladou. Ta odchází do důchodu, rozděluje podíly a předává na jaře LP 2040 vojenskou vládu Jeníkovi. Což zařizuje Barborka, přesvědčená, že ve válce nemohou vládnout emocemi zmítané ženy. Pobočníkem je Robert ml., zatrpklý a nenávidící muslimy. Tomáš je zpravodajcem. Václav zase diplomatem. Milada prosazuje sociologa Michala coby duchovního vůdce, který má převzít roli Adama.

Pod Klumpenštejn patří Zýkovec, šestadvacet vesnic na sever od Sázavy a městečko Zruč nad Sázavou. Celé panství je pečlivě střeženo a vládne na něm pořádek, pevný řád a klid. Pro nemakačenky a rebely ani sebevraždě naivní demokraty to ovšem není. A není tu ani hlad. Množí se pokusy o vniknutí, ze stran hladových lidí a lupičských band. Nájezdníků i mrtvých přibývá. Rodina vyzbrojuje kulometry i pramice na Sázavě. Kritická situace nastává při nájezdu stovek ukrajinských frontových zabijáků u Mitrova. Pomáhá stará kaťuše, raketomet, propašovaný s Igorovou pomocí. Pěchota pro panství dobývá i hrad v Ratajích a osvobozuje obyvatele města, kteří byli donuceni Ukrajincům otročit. Pracovně i sexuálně. Jeník přitom musí nechat zastřelit i zbabělce, kteří zradili a opustili stanoviště. Politik Václav cosi blekotá o nezávislé justici, ale většina rodinné rady velitele Jeníka podporuje. V Německu pokračuje válka mezi islámskou a neislámskou částí, Ukrajina je definitivně poražena Ruskem. Evropa těžce hladoví. Jediný dostupný trh s obilím a masem je trh ruský, leč Brusel pořád vyhláší nové a nové sankce kvůli Ukrajině. A tak Rusko vyváží do celého světa, s výjimkou Evropy.

Nově sestavená vláda oprašuje plán na brutální konfiskaci potravin. Sedláci i vesnice se bouří, mrtvých při bojích s rekvírovacími komisemi jsou stovky. Dlouho se brání Jihočeský selský stav, na jehož straně bojuje i bechyňská brigáda. Jsou poraženi v řeži u Zálší a Komárova. Posledními nepoddanými zůstávají Olomoucké spříseženstvo se silnou přáslavickou brigádou a Klumpenštejnské panství. Olomoucký generál však lavíruje a odmítá spolupráci při obraně. Spoléhá na podporu NATO, které přislíbil v Olomouci základnu. Boží soud pomocí kostek na rodinné radě rozhoduje o tom nepoddat se, vydržet a tvrdě bojovat i s vládním vojskem. Válka začíná, včetně partyzánské, kdy Naďa vede záškodnice Amazonky. Likvidují dělostřelecký oddíl. Jeníkovo komando likviduje vrtulníky na letišti v Čáslavi. Obráncům pomáhá zima a sníh jako u Stalingradu. Klumpenštejn se drží, fronta se na několik měsíců stabilizuje. Pražská vláda je totiž nucena své omezené vojenské síly nasazovat i mnohde jinde a není schopna proti Klumpenštejnu zajistit posily. Vládní vojsko přitom hladoví, a rozhodně ne všichni jeho příslušníci jsou nadšeni vidinou hrdinské smrti v boji proti vlastním lidem. Nepokoje znovu propukají v Jižních Čechách či Mladoboleslavsku. Slezsko se odtrhává od Moravy a s polskou podporou útočí na Olomouc. Václav coby vyslanec odvážně jedná v Praze s předsedou vlády. Dohadují se na „švejkovském“ neoficiálním příměří. Pro novináře budou vždy v úterý na sebe chvíli střílet, vládní vojsko přestane útočit a na oplátku mu obránci budou dodávat potraviny.

Richard chce na vládní vojsko zaútočit, a dohodu odmítá. Smiřuje se s ní až po Václavově informaci o islámském nebezpečí, o kterém píše Václav z Malého Damašku. Na Rýnu se shromažďují fanatici Maurského chalífátu a hodlají zahájit svatou válku proti nevěřícím na východě. Jedna část má zaútočit na Sasko, druhá na Bavorsko a třetí na Čechy. Proto je nutné v Čechách táhnout za jeden provaz, ne jako ve Francii, která se hádala, zda „je lepší Brusel nebo Le Penová“ (s. 698 anot., publ.). A proto i prohrála. Václav diplomaticky smiřuje Prahu s Olomouckem a Jihočeským selským stavem. Dochází k jednání v parlamentu. I novináři pomalu přestávají na klumpenštejnské nenávisť útočit. Sasko nařizuje vydání Slavkovského lesa. Václav obnovuje kontakty s moskevskou exilovou vládou. Na oslavu jeho šedesátin přijíždí na Klumpenštejn nejen představitelé pražské vlády, ale i Igor se svými dárky ve třech kamionech. V prvním má být vodka, v druhém kaviár a ve třetím nejkrásnější moskevské děvky. Jak kdysi slíbil. Vybaluje ovšem desítky raket středního doletu, protiletadlové rakety a rakety operačně-taktické. K dárku však přidává zprávu, že Moskva celé Evropě nepomůže.

Sasko a Bavorsko se spojují a nabízejí Klumpenštejnu i zbytkům Čech účast na společném boji za vyhlazení méněcenného plemena muslimů. Richard spí s ambiciózní a bezohlednou političkou Evou, která se chce stát první premiérkou v Čechách. Proněmecký puč se v Praze však nezdaří a Klumpenštejn se rozhoduje bránit vlast před fašisty. Hysterická Eva přísahá pomstu. Německo vyhláší Česku válku a Bundeswehr zaútočí. Brzy je dobytá Praha a pod patronací německých vojsk vzniká nová vláda v čele s Evou Kopeckou. Ta žádá Luftwaffe o vybombardování Klumpenštejna. Ke slovu přicházejí ruské rakety sestřelující bombardéry již nad Tábořem. Islámské země zmrazují účty a úvěry Sasku a Bavorsku a Němci se z Čech stahují, s cílem dobýt islámský Berlín. Začíná válka mezi islámským a nacionalistickým Německem. V Čechách propuká vlastenecké povstání a kolaboranti jsou na ulicích lynčováni. Na francouzském venkově se množí protimuslimské rebelie. V Praze dochází k dalšímu převratu, a to protimuslimskému. Vládu vede vlastenecká Česká protiislámská strana, kdysi odtržená od hnutí T. Okamury. Barborka Richardovi dohazuje Amazonku Rozárku. Rozárka pomáhá k útěku z vězení k smrti odsouzené Evě a tráví noc s Richardem. LP 2043 doráží hlad i na klumpenštejnské panství, zdecimovaná válkou. Před hladovějícími zoufalci se musí bránit střelbou. Naďa to nerozdýchává a vzdává se velení Amazonek. Panství snižuje příděly jako v obleženém Leningradu, a uvažuje o rekvírování jídla po okolí.

Od nejhoršího jej zachraňují ruské dodávky jídla. Hlad a krutá zima po Čechách. Rusko zemní plyn dodává pouze do Maďarska a Řecka. Sasko kapituluje před muslimy. EU existuje pouze na papíře a Brusel se stává hlavním městem Nové Nigerie. Je realizována ideologie islámu ovládnout celý svět.

Zesláblá Milada LP 2044 umírá a odkazuje panství především Jeníkovi, přičemž naléhá, aby se dal znovu dohromady s Naďou. O hospodářství se stará Barborka. Čechy zaplavují chudé muslimské rodiny. Jde o první vlnu přicházející invaze. Území vyjedí a jako sarančata táhnou dál. Rozhádané velení panství sluníčkářsky odmítá do muslimů střilet, dokud nebude země oficiálně napadena Německou islámskou republikou. Nicméně obnovuje opevnění. Islámští teroristé vraždí českého premiéra, na jehož funkci nastupuje voják Jan Raška. Nastoluje vládu vojenské junty a začíná zemi připravovat na válku. Vše podřizuje militarizaci. Protestují notně prořídle šiky profesionálních aktivistů, popletení studenti a samozřejmě opět komedianti. Armáda ČR však tvrdě zasahuje proti všem, „kteří chtějí vydat Českou republiku cizákům“ (s. 758 anot. publ.). Stovky tisíc mužů i žen nastupují na vojenský výcvik. Sasko svrhává okupační islámskou vládu, přijímá název Německá demokratická republika. Tato je uznána Ruskem. Drážďany se stávají spojencem Čechů proti Berlínu. Střetů s fanatickými muslimskými hrdlořezy přibývá. V březnu LP 2045 je expedičním sborem Evropského džihádu napaden Klumpenštejn. Ubrání se jen díky raketě SCUD.¹⁴⁴ Richard přítom oprávněně – v duchu zákonů a pravidel panství – nařizuje popravu Nadi, která z naivního útlocitu vpuští dovnitř teroristku, jež se sebevražděně odpaluje. Jeník ji zachraňuje, ovšem za cenu toho, že Naďa i on musí panství navždy opustit. S podílem z majetku odjíždějí do Thajska.

Prezidenta Rašku podporuje Richard i Václav. Mimoň Jeník, který brblal ohledně spojení s asociály a fašisty již nepřekáží. Je uzavřeno české spojení s Prahou. Jsou dobudovány tankové divize a dohodnuta podpora velitele vzdušných sil Německé demokratické republiky W. Ulbrichta. Klumpenštejští mají tvořit druhosledové zálohy. Útvary Německé islámské republiky vstupují na naše území bez vyhlášení války na sklonku léta LP 2045. Současně muslimové útočí na Mnichov a Bavorsko kapituluje. Češi se přesile brání a připojují se k nim pluky Německé demokratické republiky. Proti Čechům vstupuje do války muslimská Francie a Švédsko. Berlínu pomáhají arabské banky. České armádní rezervy jsou vyčerpány a Raška povolává klumpenštejnské legie. Praha nesmí padnout! Agresoři ale Prahu dobývají a Raška je zabit. Původní vzděláním entomolog Richard se staví do čela odporu a u Senohrab vymaže z povrchu zemského tankovou divizi Abú Bakr. Muslimové však dobývají i Drážďany. Generál W. Ulbricht prchá do Hřenska. Poslední bitva před dalším tažením na východ se odehrává na Sázavě. Tisíce mrtvých, útoky na bodák, tanky, vrtulníky, ruské rakety opět excelují. Dochází k historickému zlomu. „Muslimáci“ jsou odrazeni. Hrdina Richard umírá a vstupuje do učebnic jak ten, který „dokázal zastavit expanzi islámu“ (s. 770 anot. publ.).

Generál Ulbricht je Václavem povolán na Klumpenštejn a zadává souřadnice do zbylých ruských raket. Odpaluje je na muslimská města Berlín, Mnichov, Kolín a Štrasburk. Vydává „rusky povel: „Ogoň!““ (s. 773 anot. publ.) a ráno „15. srpna přestala podstatná část pozemní armády Německé islámské republiky existovat“ (dtto). Bohatým arabským zemím vznikají gigantické finanční ztráty díky podpoře islamizace Evropy. Je tudíž podepsána mírová smlouva mezi Českým chalífátem s centrem v Praze a Moravským markrabstvím se sídlem v Olomouci, ke kterému se připojuje kraj Klumpenštejn. Mezi oběma předělovými státy je zákonem zakázána migrace. Václav je jmenován ministrem zahraničí moravské vlády.

Poslední, osmý oddíl *Reconquista* tvoří necelé tři stránky z roku 2054. Marcelův syn Robert s vnučkou pratety Barborky jménem Sofie se v listopadu LP 2054 vracejí na Klumpenštejn. Jsou spokojeni, neboť ráno na území Českého chalífátu zastřelili v Táboře imáma, který haněl Jana Husa a posmíval se českým dějinám. Jsou členy bratrstva Řádu svatého Jana, který kdysi založili. Dnes jsou johanitů tisíce a Robert je řádovým velmistrem sídlícím na Klumpenštejně. LP 2052 na českém okupovaném území proběhlo neúspěšné povstání. Václavovi, nyní v důchodu, se povedlo obnovit normální obchodní kontakty Moravy s Ruskem. Prabába Barborka dožívá na Zýkovci. Václav závěrem uvažuje o rychlých proměnách společenské atmosféry i životní filozofie: „Podle nedávného výzkumu se za nejprestižnější povolání považuje voják a většina žen touží mít hodně dětí, aby tím bojovaly proti islámu“ (s. 778 anot. publ.). „Slovo gender se podle tohoto výzkumu považuje za sprosté slovo a většina mladých vůbec netuší, co to je“ (dtto). „Zato se nebojí stisknout ve správnou chvíli spoušť pistole“ (s. 779 anot. publ.), dodává Barborka. Oběma veteránům rodu však připadá komické, že heslem mladých se stalo obnovení Evropské unie, ale bez muslimů. Tedy, že si mladí udělali „svatý grál právě z Bruselu“ (tamtéž).¹⁴⁵ Václav kacířsky odpovídá, že je to proto: „Protože ho nezažili ... Přitom Evropu jsme zničili my, co jsme v něj věřili“ (s. 779 anot. publ.). KONEC.

Fundamentální poučení z F. Kotlety a V. Vondrušky je zřetelné. Zásadní je poctivý vztah k rodině, domovu i vlasti. Kdo si svého domova neváží a nebrání jej, tak ho i ztratí. Tragicky přesná zůstává replika: „Někdy mám dojem, že v Praze žijí sami šílenci“ (s. 291 anot. publ.).¹⁴⁶ Je nutné bojovat, aby stará dobrá Evropa nezmizela v

¹⁴⁴ Na chvíli čtenář uvěří, že nastane očekávané finále. A sice, že všechny v květnu LP 2045 v poslední chvíli zachrání a celé Čechy osvobodí Rusové. Opět po sto letech. Vondruškův otevřený závěr je však rafinovanější.

¹⁴⁵ „... pro ně je Brusel totéž, co byl pro středověké křižáky Kristův hrob v Jeruzalémě ...“ (s. 779 anot. publ.).

¹⁴⁶ S čímž úzce souvisí tradiční česká (a moravská) rozhádanost (Kdo přítom společností cíleně rozděljuje? Hlavně samozvaní mesiáši z kosmopolitní liberální Kavárny pod fanglemi lžikultu Pravdy & lásky). Jeden vysoce postavený Američan o ČR

moři bezbřehého lidskoprávního aktivismu a obludné ideologie evropanství likvidačně zaměřené silně protievropsky. Co jsou ony (post)moderní evropské hodnoty? Vondruška říká: „*Je to likvidace národních států, neustálé omezování individuální svobody lidí, přezírání zásad demokracie upřednostňování menšin, prosazování různých anarchistických výstřelků, dehonestace „bílého muže“ a já nevím, co ještě ... Ať se na mě nikdo nezlobí, ale evropskou hodnotou není odmítání vlastenectví*“ (<https://www.parlamentnilisty.cz/arena/rozhovory/EU-a-islam-Co-se-stane-do-roku-2054-Uznavany-historik-a-spisovatel-Vondruska-nabizi-mrazivou-vizi-582537>).

Podle samotného Vondrušky přitom „*Kronika zániku Evropy není o zmaru, ale o tom, jak prohlubující se krize vede k zápasu o nápravu*“ (tamtéž). Vondruška se totiž optimisticky domnívá, že naše civilizace pud sebezáchovy ještě zcela neztratila. Historická reconquista se uzavřela po roce 1918. Po sto letech se celý problém vytlačení islámu z Evropy opět vrací.

Z českých a moravských zemí by se mohl stát ostrov normalnosti v šílicí Evropě, taková Wagnerova vysočinská pevnost či Michálkovo Nové Brno. Ostrůvek naděje, Noemova archa, na kterou budou prchat i normální lidé ze Západu. Ti, kteří mají plné zuby „*obohacování*“ islámem, Afričany, genderem, menšinami, Sorosem, Gretou, zelenými inkvizitory, vegany a dalšími pokrokářskými „*Dobry*“. Počítat je však nutné s tím, že zdegenerovaná a umírající hyperliberální civilizace je velice křehká (hlavně ta velkoměstská) a civilizační slupka může rychle zmizet. „*Ruleout*“ vůbec není nepravděpodobný. Tedy být vždy připraven, vybaven, vystrojen i ozbrojen a vždy mít i nějaký plán B. V neposlední řadě disponovat kontakty, resp. sociálním kapitálem (a mít samozřejmě i co sám nabídnout) a mít představu, kam se vrátit, a co dělat, až to začne. A může to být nečekaně a zatraceně brzy ...¹⁴⁷ Tudíž znovu doporučme povinnou četbu *Přežít nebo zemřít: Manuál pro přežití ve zlých časech*. (Přichystal, A., Praha: Česká citadela 2019. 264 s. ISBN 978-80-907399-5-6) představenou in *Marathon*, 2019/č. 6.

P.S. Dalším mementem je, že stačí pouhých pár dnů a všechno může být úplně jinak ... Naše civilizace je opravdu křehká a opravdu až neuvěřitelně zranitelná. A lidé těžce zvyklí a zoufale nepřipravení. Ukazuje se, že tzv. digitální společnost 4.0,¹⁴⁸ resp. dnešní přeinformovaná společnost (přitom nežli společnost informační spíše dezinformační) zdaleka nemá všechno pod kontrolou. Těžce pykáme za fantasmagorické projekty typu rušení hranic, přesunů výroby, likvidace potravinové a další soběstačnosti. Bude doba pokoronavirová dobou deglobalizační? Anebo koronavirová krize svět přeformátovává směrem k New Brave World? Silí hlasy, že na vině jsou hotové peníze, které umožňují přenos nemocí. Budou zakázány?

utrousil toto: Máme vás dobře zanalyzované. Vypadáte dobře, jste výborní technici, sportovci, máte krásné ženy, měli jste jeden z nejlepších průmyslů na světě. Z 3 500 oborů jste jich provozovali 1 800, to neměl nikdo. Od výroby knoflíků, skla, porcelánu, piva, zbraní až po jaderné elektrárny. Máte nádhernou zemi, ale máte jeden velký průšvih. Jste všichni proti všem. Nejste schopni se na ničem domluvit, nemáte disciplínu. Vy se sjednotíte jednou za dvacet let, když vám sem přijedou cizí tanky nebo vyhraje olympiádu v hokeji. Co se vám však za posledních 30 let podařilo, to se nepodařilo ani minulému režimu, úplně vynulovat úspěchy, kterých jste v minulosti dosáhli. Dnes jste pouze skladem a montovnou Evropy.

¹⁴⁷ Psáno v relativně bezstarostné době na konci února LP 2020. Přichází březen o ono je to opravdu tady ... Jakže to radil Václav Robertově rodině? Připravení musí mít hotovost a nějaké zásoby. Hlavně jídla a střeliva.

¹⁴⁸ Včetně „zelené“ etapy 4.0. Technologie 4.0 bombastická očekávání nenaplňují, a především Západní Evropa ztrácí čím dál zřetelněji. Technologie 4.0 jsou tudíž pokrokářsky tlačeny „zeleným“ směrem. V první řadě jde o obrovský byznys, kdy ekologicky tzv. šetrné technologie rozvíjí hlavně Německo (a USA). Za další etapu 4.0 lze považovat klimatický alarmismus či elektromobilní hysterii. Nejde však o přechod k novému technologickému řádu. Klíčové zůstávají zájmy nadnárodních korporací. Tyto usilují o zachování status quo i s pomocí zeleného náboženství a cíleným brzděním procesů nové industrializace spojených s novou globální a mezinárodní konkurencí i národně-technologickým protekcionalismem. Brání pozitivním změnám a nástupu opravdu užitečných high-tech (např. místo vodíkových jsou podporovány elektromobily). Bublina 4.0 splaskává, a tudíž (hyper)globalizátoři hledají nové cesty, jak zachránit a udržet neoliberalní globalizaci – a to pomocí pokrokářské fáze neoliberalismu, osudově spojeného s tzv. liberální demokracií. A do toho přichází koronavirová pandemie i krize ... Podrobněji viz text Zelená pseudorevoluce 4.0 plánovaný do březnového čísla časopisu *Medias res*.

3. Konzultace k výuce makroekonomie

Makroekonomie v kostce – filozoficky i graficky

Radim Valenčík

Úvodní poznámka

Úkol zněl jasně: V důsledku nouzového stavu přejít o on-line výuce přes internet.

Za dlouhá léta pedagogických zkušeností jsem zjistil, že **pro studenty při samostatném studiu je tím nejsložitějším nejsložitějším najít to nejjednodušší** (tedy přesněji – základní, elementární).

Výsledkem úporné práce byly dva jednostránkové (!) texty, které mně daly skoro tolik práce, jako napsání celé učebnice. Jejich cílem bylo:

1. (V případě tohoto prvního): Ukázat, o co v makroekonomii (jako ekonomické teorie zaměřené na praxi) jde, a to s cílem orientovat studujícího na to nejdůležitější. Je pro moje studenty, ale myslím, že text může být užitečný i pro studenty jiných vysokých škol, případně pro ty, kteří si chtějí osvojit či zdokonalit prizma vidění ekonomické reality. Ta dnes dává mimořádně příznivé podněty pro "akční" studium základní ekonomické teorie.

2. (V případě toho druhého): Dát studentům co nejlepší oporu, kterou by měli doslova před očima. Podařilo se mi vyvinout graf, který je podstatnou částí magisterské makroekonomie "v kostce". Je to první verze, předpokládám, že na základě zkušeností z toho typu výuky, do kterého nás dotlačil osud.

První text: Filozofie makroekonomie pro „akční“ studium

Na každý reálný problém prizmatem makroekonomie jako jedné z teoretických ekonomických disciplín nahlížíme:

1. Prostřednictvím **ekonomických ukazatelů**, z nichž hlavními jsou:

- **Hrubý domácí produkt (Y)**, cenová hodnota všech finálních statků daných výdajovou strukturou definovanou jako $Y=C+I+G+NX$ vytvořených v určité zemi během roku (spotřeba domácností, investice firem, vládní nákupy, čisté exporty).

- **Inflace (π)**, procentuální změna cenové hladiny (zpravidla měřené prostřednictvím indexu spotřebitelských cen).

- **Nezaměstnanost (U)**, procentuální podíl nezaměstnaných ke všem práceschopným osobám.

2. Jako na **ekonomický koloběh** neustále přeměny příjmů ve výdaje a výdajů v příjmy mezi **domácnostmi a firmami**, do kterého vstupuje **stát a zahraničí**, čemž odpovídají čtyři ekonomické sektory, na základě kterých definujeme finální statky.

3. Při rozlišení:

- **krátkodobého kolísání** (\uparrow nebo $\downarrow Y$), na které z důvodu stabilizace ekonomiky reagují více uvedené politiky

- **dlouhodobého ekonomického růstu Y** (který má exponenciální charakter)

4. Z hlediska role subjektů zastupujících stát v makroekonomické politice:

- **Vlády**, která dělá:

- expanzivní, tj. prorůstovou **fiskální** politiku: $\uparrow G, \downarrow TA, \uparrow TR$

- restriktivní, tj. protiinflační **fiskální** politiku: $\downarrow G, \uparrow TA, \downarrow TR$

(zvyšování či snižování – podle šípek – vládních nákupů, daní, transferů)

- **Centrální banky**, která dělá:

- expanzivní, tj. prorůstovou **monetární** politiku: $\uparrow M$

- restriktivní, tj. protiinflační **monetární** politiku: $\downarrow M$

(zvyšování či snižování – podle šípek – množství peněz v oběhu)

5. Při respektování možností a významu:

- **stimulace (agregátní) poptávky (AD)**

- **podpory dlouhodobého ekonomického růstu** (podporou agregátní nabídky, tj. **AS**)

6. Na základě pochopení a analýzy role **výdajového multiplikátoru** ($1/(1-c(1-t)+m)$), včetně toho, co snižuje jeho účinnost (**s, t, m**; vytěšňovací efekt – domácí i zahraniční, konzervování setrvačného vývoje **Y**)

Jinak řečeno: Na společenskou přeměnu **příjmů ve výdaje, kdy výdaje** za statky se stávají **příjmem** dalších subjektů (jde o koloběh mezi sektorem **domácností** a sektorem **firmy**, do kterého svými daňovými příjmy a nákupy vstupuje sektor **vláda**, vývozy a dovozy sektor **zahraničí**). V rámci **dlouhodobého ekonomického růstu** dochází ke **krátkodobému kolísání**, v důsledku poptávkových a nabídkových šoků (tyto šoky graficky

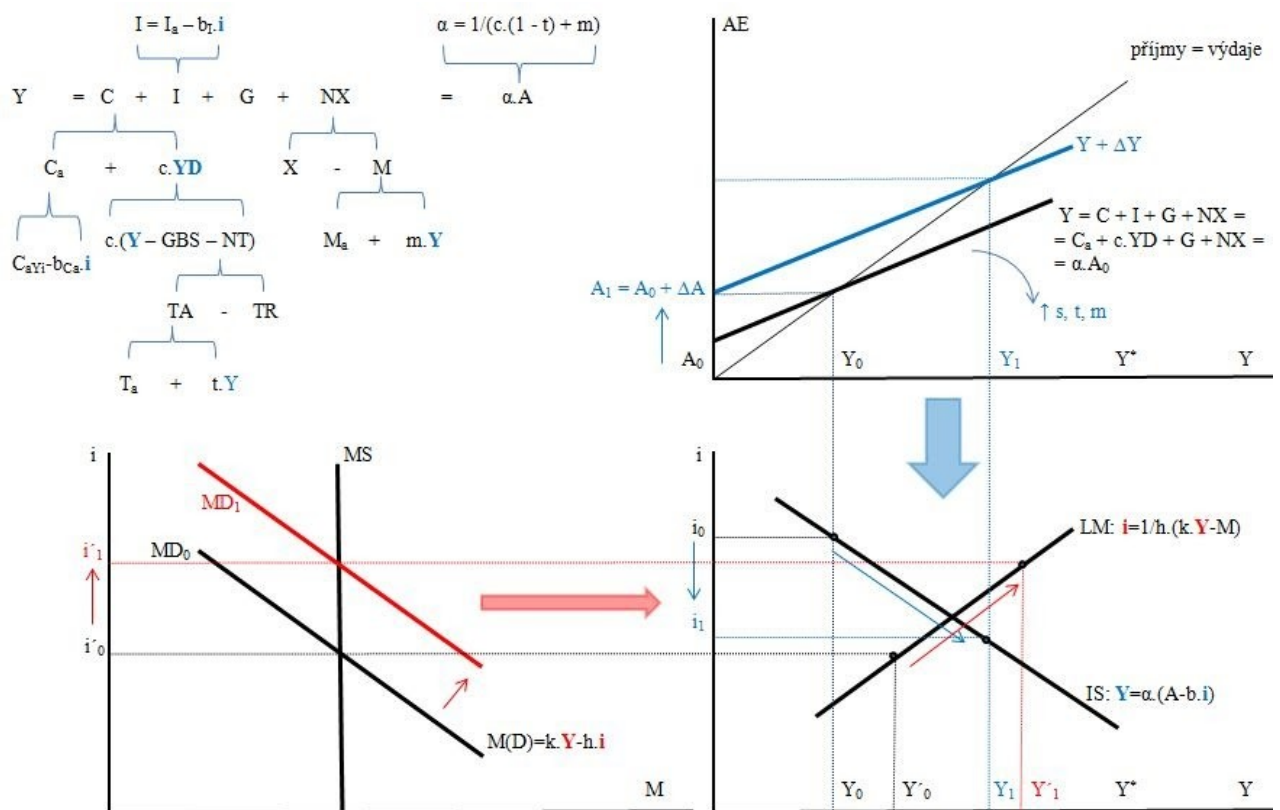
posouvají křivky AD a AS, zjednodušeně při růstu produktu tedy pozitivně vpravo, při poklesu produkt tedy negativně vlevo). Zejména poptávkové šoky jsou ovlivněny **výdajovým multiplifikátorem** (= prvotní šok se násobí a je ve výsledku tudíž větší) jak z hlediska poklesu, tak i růstu v míře, která si vyžaduje určitou stabilizační roli ze strany subjektů zastupujících stát, konkrétně **vlády** provádějící **fiskální politiku** a **centrální banky** provádějící **monetární politiku** s využitím nástrojů, kterými tyto subjekty disponují. Jedná se zejména o **stimulaci** (případně i tlumení) **agregátní poptávky** (protože v makroekonomickém systému nejsou zabudovány spontánní mechanismy obnovy makroekonomické rovnováhy) a **podpory dlouhodobého ekonomického růstu**, který je atributem civilizačního vývoje (daným kvantitativně, tj. růstem měřeným hrubým domácím produktem) a kvalitativně (charakterem ekonomického růstu, který se mění v důsledku technického pokroku a změnou produkční role člověka v ekonomice).

K pochopení, modelování a analýze možností, omezení a vedlejších důsledků působení **výdajového multiplifikátoru** nám slouží zejména:

- Model příjmy-výdaje (bakalářské studium, podrobněji magisterské studium)
- Model trhu peněz (bakalářské studium, podrobněji magisterské studium)
- IS-LM model (jen magisterské studium)
- Mundell-Flemingův model (jen magisterské studium)
- Model agregátní nabídky a poptávky (bakalářské studium podrobněji magisterské studium)
- Model trhu práce (bakalářské studium, podrobněji magisterské studium)
- Phillipsova křivka (bakalářské studium, podrobněji magisterské studium)

K analýze **dlouhodobého ekonomického růstu** Solowův model (bakalářské studium, podrobněji magisterské studium).

Druhý text: Makro v kostce pro moje studenty

Y	produkt (HDP)	YD	disponibilní produkt	Y*	potenciální produkt
A	autonomní výdaje	ΔA	změna autonomních výdajů	α	výdajový multiplifikátor
C	spotřeba domácností	C_a	autonomní spotřební výdaje	C_{avi}	autonomní spotřební
c	sklon ke spotřebě	c+s=1	sklon k úsporám		
I	investice firem	I_a	autonomní složka investic (nezávislá na úrokové míře)	i	úroková míra
G	vládní nákupy	GBS	hrubé úspory firem	t	sklon ke zdanění
TA	daně	TR	transfery	NT	čisté daně
NX	čisté exporty	X	exporty	M	importy
		M_a	autonomní složka M	m	sklon k dovozům

M množství peněz **MD** poptávka po penězích **MS** nabídka peněz
b citlivost C a I na úrokovou míru **b_{caY}** citlivost autonomní spotřeby na **i** **b_I** citlivost I na **i**
h citlivost poptávky po penězích na **i** **k** citlivost poptávky po penězích na HDP

Odvození IS: Z horního grafu, velká modrá šipka. Mění se úroková míra **i** (proměnná) a sledujeme změny produktu **Y** (jako funkční hodnoty)

Odvození LM: Z grafu vlevo, velká červená šipka. Mění se produkt **Y** (proměnná) a funkční hodnotou je úroková míra **i** (rovnovážná při daném **M**)

Dolní indexy určují výchozí a následnou situaci, čárkou u **i'** a **Y'** odlišeny změny při odvození křivky **LM**. Vše vyjadřujeme **lineárními** funkcemi, tj. **liniemi**. Vždy nutno rozlišit **proměnnou a funkční hodnotu**, které jsou současně veličinami souřadnic, viz např.:

Linie IS: $Y = \alpha \cdot (A + b \cdot i)$

Linie LM: $i = 1/h \cdot (k \cdot Y - M)$

Barvou a tučně jsou zvýrazněny proměnná a funkční hodnota.

Vždy pozorně sledujte, které veličiny (v roli konstant lineárních funkcí) určují **posuny** linií a které jako koeficienty u proměnné **sklon** linií.

Posuny a sklony linií, právě tak, jako to, co je vyvolává, má vždy důležitou interpretaci v realitě, kterou je nutné **pochořit**.